

Vasile Alexandri

POEZII

Agen\ia "Litera"
Chi=in[u
1997

CZU 859.0-1

A-36

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Textele sunt reproduse după volumele: V. Alecsandri, **Opere**, I, *poezii*. Text ales și stabilit de G. C. Nicolescu și Georgeta Rădulescu-Dulgheru. Studiu introductiv, note și comentarii de G. C. Nicolescu. Col. "Scriitori români". Editura pentru literatură, București, 1966; V. Alecsandri, **Opere**, II, *poezii*. Text ales și stabilit de G. C. Nicolescu și Georgeta Rădulescu-Dulgheru. Studiu introductiv, note și comentarii de G. C. Nicolescu. Col. "Scriitori români". Editura pentru literatură, București, 1966.

Poezia *Molul și secuiul* a fost reprodusă din: V. Alecsandri, **Opere**, vol. 1. Text stabilit și variante de G. C. Nicolescu și G. Rădulescu-Dulgheru. Studiu introductiv, note și comentarii de G. C. Nicolescu. Editura Academiei Române, București, 1965.

S-a păstrat ortografia scriitorului, corectându-se conform normelor de azi formele devenite anacronice: "ziori", "încungiu", "cântic" etc.

Coperta: *Isai Cermu*Ilustrațiile: *Emil Childescu*

ISBN 9975-904-02-5

© LITERA, 1997

TABEL CRONOLOGIC

- 1821 *Iulie 21* S-a n[scut, conform opiniei majorit[\\ii cercet[torilor, cel de-al doilea copil, Vasile, al medelnicerului Vasile Alecsandri =i al Elenei, n[scut[Cozoni,]n ora=ul Bac[u. Curând familia viitorului scriitor se mut[la Ia=i.
(Conform altor surse, Alecsandri s-ar fi n[scut]n 1819 sau chiar]n 1818.)
- 1827 Vasile Alecsandri ia primele lec\\ii de la dasc[lul maramure=ean Gherman Vida, profesor la Seminarul de la Socola.
- 1828-1834 Viitorul scriitor]=i continu[]nv[\\tura]n pensionul lui Victor Cuénim, deschis]n 1828 la Ia=i. Verile =i le petrece la Mirce=ti, unde tat[l s[u cump[rase mo=ia.
- 1834-1839 }mpreun[cu al\\i fii de boieri, Vasile Alecsandri]=i face studiile la Paris. Dup[trecerea bacalaureatului literar se preg[te=te s[intre la medicin[, dar abandoneaz[. Urmeaz[cursurile facult[\\ii de drept,]ns[dup[câteva luni renun[\\. Tat[l s[u l-ar fi vrut inginer, dar]i lipsea bacalaureatul]n =tiin\\e, pe care nu-l poate ob\\ine. Se dedic[literaturii, scriind primele versuri]n limba francez[,]ntre care poemul **Zunarilla**.
- 1839 }n drum spre Patrie Vasile Alecsandri]ntreprinde o lung[c[l[torie prin Italia. Viziteaz[Floren\\a, Roma, Padova, Vene\\ia, Triest. Din această[c[l[torie culege impresii necesare scrierii primelor opere]n limba româ[n] **Buchetiera de la Floren\\a** =i **Muntele de foc**.
- 1840 }n revista "Dacia literar[" (nr. 3, mai=iunie) este publicat[nuvela **Buchetiera de la Floren\\a**. Este numit, }mpreun[cu C. Negruzzi =i M. Kog[lniceanu, director al Teatrului din Ia=i. Pentru nevoile scenei

- scrie vodevilul **Farmazonul din Hârl[**u, care se joac[la 18 noiembrie.
- 1841 Pe scena teatrului ie=ean se joac[piesa lui Vasile Alecsandri **Modista =i cinovnicul**.
- 1842 V. Alecsandri c[|tore=te prin mun\ii Moldovei, fapt care i-a prilejuit “descoperirea tezaurului poeziei populare”. Sub influen\ a acestora Vasile Alecsandri scrie primele sale poezii române=ti — **Doinele**.
- 1843-1844 Scriitorul]ntreprinde lungi excursii prin mun\ii =i prin satele Moldovei, culegând folclor. Din această perioad[dateaz[nuvela **O primblare la mun\i**.
- 1844 La 18 ianuarie are loc premiera piesei **Iorgu de la Sadagura**, primit[de public cu deosebit[c[|dur[. }mpreun[cu Mihail Kog[|niceanu =i Ion Ghica, scriitorul se afl[]n fruntea revistei “Prop[=irea”. Aici sunt publicate o parte a doinelor sale, nuvelele **O primblare la mun\i =i Istoria unui galben**.
Aflat pentru cur[la Borsec, Vasile Alecsandri scrie nuvela **Borsec**. D[la iveal[“fiziologia” **Ia=ii]n 1844**.
- 1845 Face cuno=tin\ cu Nicolae B[|cescu =i cu al\i tineri munteni la mo=ia Mânjina a lui Costache Negri. Tot acum viziteaz[Bucure=tii. Este epoca]n care cre=te afec\iunea sa pentru Elena Negri, c[|reia]i dedic[o seam[de poeme (**8 Mart** =.a.).
- 1846-1847 Vasile Alecsandri o]nsol\ete pe Elena Negri]n str[]n[tate, pentru]ngrijirea s[]n[t\ii. Italia, Austria, Germania, Fran\ a, apoi din nou Italia]i prilejuiesc impresii profunde. }ns[boala Elenei se agraveaz[, iubita poetului stingându-se pe vapor la]ntoarcere]n Patrie. }n var[se afl[la odihn[la Balta Alb[. Impresiile din această localitate =i-au g[|sit expresia]n nuvela **Balta Alb[**.
- 1847 Scrie piesa **Piatra din cas[**.
- 1848 *Martie* }ncepe mi=carea revolu\ionar[din capitala Moldovei. Alecsandri scrie **De=teptarea României** =i redacteaz[]mpreun[cu al\i patrio\i peti\ia cuprinzând revendic[|rile ce trebuiau aduse la cuno=tin\ a domnitorului Mihail Sturza. Dup[]n]bu=irea mi=c[|rii se refugiaz[]n

- mun\i, apoi trece la Bra=ov. Evocarea acestor]ntâmpl[ri o face]n fragmentul de proz[**Un episod din anul 1848.**
- 1849 Vasile Alecsandri redacteaz[studiul **Românii =i poezia lor**, sub forma unei scrisori c[tre A. Hurmuzachi, studiul fiind publicat]n revista "Bucovina".
- 1850 *Aprilie 9* Are loc reprezenta\ia piesei **Chiri\va]n Ia=i sau Dou[fete =-o neneac**].
- 1851 La]ntoarcerea din Paris =i Londra, cu vaporul pe Dun[re, vasul e pe punctul de a se scufunda. }ntâmplarea e povestit[]n episodul **}necarea vaporului Seceni pe Dun[re**, destinat s[apar[]n primul num[r al proiectatei reviste "România literar[". Episodul este mai târziu]ncadrat]n nara\iunea dramatizat[**Un salon din Ia=i.**
- 1852 *Aprilie* Apare la Ia=i prima fascicul[din colec\ia de opere folclorice: **Poezii populare. Balade (cântece b[trâne=tî) adunate =i]ndreptate de V. Alecsandri.**
Mai Se reprezint[piesa **Chiri\va]n provincie.**
Octombrie Vasile Alecsandri scoate prima culegere din teatrul s[u, **Repertoriu dramatic.**
 La Paris, unde se g[sea]nc[din toamna precedent[, public[primul volum de poezii originale, **Doine =i l[crimioare**, dispuse]n trei cicluri: **Doine, L[crimioare, Suvenire.**
 La Ia=i apare cea de-a doua fascicul[a **Poeziilor populare.**
 Vasile Alecsandri]ntreprinde o lung[c[l[torie]n sudul Fran\ei,]n Spania =i]n nordul Africii. Relatarea par\ial[a acestei c[l[torii se cuprinde]n "ziarul de c[l[torie" **C[l[torie]n Africa.** Scriitorul intercaleaz[]n cursul relat[rii diverse episoade narrative, ca **Cel]ntâi pas]n lume** (publicat ini\ial]n 1841]n "Albina româneasc[" sub titlul **Pierderea iluziilor**) =i **Suvenire din Italia. Monte di fo,** publicat tot acolo,]n 1843.
- 1854 Moare tat[l scriitorului. Preluându=-i mo=tenirea, Alecsandri elibereaz[\iganii robi de pe mo=iile sale.
- 1855 Apare, sub conducerea poetului, revista "România literar[" ,]n care

- se public[poezia **Anul 1855**. Tot aici apar fragmente din **C[II]torie Jn Africa** =i nuvela **Balta Alb**].
- 1856 Are loc congresul de pace de la Paris, decisiv pentru viitorul politic al Principatelor, care aspirau la unire. Alecsandri se dedic[integral cauzei luptei pentru Unire.
}n "Steaua Dun[rrii", ziar condus de Mihail Kog[lniceanu, apare la 9 iunie **Hora Unirii**.
- 1857 Vede lumina tiparului culegerea de proz[**Salba literar**], con[vin[nd povestiri, impresii de c[l]torie =i c[teva scrieri dramatice.
}n ziarul "Concordia" din Bucure[ti apare poezia **Moldova Jn 1857**.
- 1859 Dup[alegerea ca domnitor a lui Cuza, scriitorul pleac[Jntr-o lung[misiune diplomatic[la Paris, Londra =i Torino, pentru a ob[ine recunoa[terea dublei alegeri a lui Cuza. La Paris Ji viziteaz[pe Lamartine =i pe M[erim[ee =i caut[s[c[=t[ge bun[voin[va ambasadorului Rusiei, contele Kisseleff, fostul guvernator al Principatelor Jntre 1829 =i 1834.
- 1860 Abandoneaz[activitatea politic[=i se retrage la M[irce=ti, Jn mijlocul familiei, unde se dedic[scrisului, compun[nd piese de teatru, printre care **Rusaliile** =i c[teva c[ntec[ele comice.
- 1861 }ndepline[te o nou[misiune diplomatic[, Jncredin[at de Cuza. }n vederea recunoa[terii Unirii de c[tre puterile europene, Alecsandri viziteaz[Parisul, Torino, Milano, iar un timp gireaz[afacerile agen[iei diplomatice de la Paris, Jn locul fratelui s[u.
ReJntors la M[irce=ti, scrie piese =i c[ntec[ele comice.
La Ia=i apare edi[ia a doua a volumului **Doine =i I[crimioare** cu ciclul **M[rg[r]it[rele**.
Apare partea a doua a **Repertoriului dramatic**, cuprinz[nd ultimele piese ale scriitorului.
- 1867 Apare Jntr-un volum Jntreaga colec[ie a **Poeziilor populare**.
E numit membru al Societ[\\ii literare rom[ne pentru cultura limbii, care Jn 1879 avea s[devin[Academia Rom[na].
- 1868 Public[, Jn "Convorbiri literare", primele pasteluri: **Sf[ar=it de toamn**],

Iama, Gerul etc.

- 1871 }=i d[demisia din Societatea literar[român[, dup[ce aceasta hot[răse s[adopte principiul etimologic]n scriere =i s[publice dic\ionarul lui Laurian =i Massim.
- 1872 Apare studiul **Introducere la scrierile lui Constantin Negruzzi**, mai]ntâi]n "Convorbiri", apoi ca prefa\ la volumul de scrieri ale lui Negruzzi scos de Editura Socec.
Scrie **Dumbrava Ro=ie**, pe care o cite=te la o =edin\ a "Junimii".
- 1874 Apare piesa **Boieri =i ciocoi**, fiind reprezentat[pe scena teatrului ie=ean.
- 1875 Apar la Socec primele patru volume din seria **Operele complete**, cu o prefa\ a autorului. Ele cuprind crea\ia dramatic[.
}n acela=i an apar urm[toarele trei volume, cuprinzând crea\ia poetic[.
- 1876 Apare volumul al optulea al **Operele complete: Proza**.
- 1877 *Mai 9* Proclamarea independen\ei \rii]n parlament. La aflarea ve=tii Alecsandri scrie poezia **Balcanul =i Carpatul**, cu care inaugureaz[ciclul **Osta=ii no=tri**.
- 1878 Apare volumul **Osta=ii no=tri**.
- 1878 Se dedic[lucrului la drama istoric[**Despot-Vod** [. }n mai 1879 cite=te piesa la o =edin\ a "Junimii" bucure=tene. Are loc reprezenta\ia piesei la Teatrul Na\ional din Bucure=ti. Este invitat s[-=i reia locul la Academie =i s[participe la lucr[rile anuale, fiind ales]n comisia pentru modificarea ortografiei.
- 1880 Apare cel de al nou[lea volum din seria **Operele complete**, cuprinzând **Legende nou** [=i **Osta=ii no=tri**.
Apare nuvela **Vasile Porojan**, sub forma unei scrisori c[tre Ion Ghica. Scrie feeria **Sânziana =i Pepelea**. }n **Albumul macedoromân** al lui V. A. Urechi[apare "istorioara de]nceput de amor" **Marg[rita**, scris[cu zece ani mai]nainte, dar relatând un episod de tinere\e, localizat]n timp prin 1850—1852.
- 1881 I se decerneaz[Marele premiu "N[sturel-Her[scu" al Academiei

- Române pentru drama **Despot-Vod** [=i poeziile din ultimul volum de **Opere complete**.
- 1883 }ntr-o =edin\ a “Junimii” =i la Academie Alecsandri cite=te noua sa pies[**Fântâna Blanduziei**.
- 1884 **Fântâna Blanduziei** este reprezentat[, cu mare succes, la Teatrul Na\ional. Scrie piesa **Ovidiu**.
- 1885 Este numit ministru plenipoten\iar al României la Paris, post pe care]l de\ine pân[la moarte.
- 1886 Realizeaz[o nou[versiune a piesei **Ovidiu**.
- 1888 Scrie **Plugul blestemat**. Se ivesc primele semne ale bolii care avea s[-l r[pu[n].
- 1890 *August 22* Vasile Alecsandri se stinge din via\[la Mirce=ti. Este]nmormântat la 26 august]n gr[dina casei, d[ruit[]n 1914 Academiei, de c[tre so\ia poetului. Deasupra mormântului a fost ridicat un mausoleu din ini\iativa Academiei,]n 1928. }ntreg ansamblul a devenit muzeu memorial.

Din ciclul
DOINE

(1842—1852)

Preaiubitului meu p[rinte
VORNIC V. ALECSANDRI
[uchin aceste doine cu iubire =i recuno-tin\]

1853

*Doina**

Doina, doini\!
De-a= avea o puiculi\[,
Cu flori galbene-n cosi\[,
Cu flori ro=ii pe guri\!

De-a= avea o mândrulic\
Cu-ochi=ori de porumbic\
+i cu suflet de voinic!

De-a= avea o b[l]ioar\
Nalt[, vesel[, u=oar[,
Ca un pui de c[p]rioar!

Face-m-a= privighetoare
De-a= cânta noaptea-n r[coare
Doina cea dezmierd[toare!

*

Doina, doini\!
De-a= avea o pu=culi\\
+i trei glon\i]n punguli\\
+o sorioar[de b[r]di\!

*Doina este cea mai vie expresie a sufletului românesc. Ea cuprinde sim\irile sale de durere, de iubire =i de dor. Melodia doinei, pentru cine o]n\elege, este chiar plângerea duioas[a patriei noastre dup[gloria sa trecut!

De-a= avea, pe gândul meu,
Un cal aprig ca un leu,
Negru ca p[catul greu!

De-a= avea vro =apte fra\i,
To\i ca mine de b[rba\i
+i pe zmei]nc[leca\i!

Face-m-a= un vultur mare,
De-a= cânta ziua, la soare,
Doina cea de r[zbunare!

*

Doina, doini\!
+i i-a= zice: “Mândruli\[,
M[jur p-ast[cruciuli\[,
S[te \în ca un b[di\!”

+i i-a= zice: “Voinicele,
S[te-ntreci cu r`ndunele
Peste dealuri =i vâlcele!”

+i le-a= zice: “+apte fra\i,
Face\i cruce =i jura\i
Vii]n veci s[nu v[da\i!”

Hai, copii, cu voinicie,
S[sc[p[m biata mo=ie
De p[gâni =i de robie!

Baba Cloan

Baba-i calul dracului

(Vorb[veche)

+ede baba pe c[lcaie
}n tufarul cel uscat,
+i tot cat[ne-ncetat
Când la luna cea balaie,
Când la focul cel din sat.

+i tot toarce cloan\, toarce,
Din m[sele cl[n\[nind
+i din degete plesnind.
Fusu-i repede se-ntoarce,
Iute-n aer sfârând.

“Fugi, Urâte! baba zice,
Peste codrul cel frunzos,
}n pustiu }ntunecos!
Fugi, s-alerge-acum aice
Dragul mândrei, F[t-Frumos.

De-a veni el dup[mine
S[-l iubesc eu, numai eu,
Dare-ar Domnul-Dumnezeu
S[-i se-ntoarc[tot }n bine,
Cum se-ntoarce fusul meu!

Iar de n-a vrea ca s[vie,
Dare-ar Duhul necurat

S[fie-n veci fermecat
+i de-a Iadului urgie
Vecinic s[fie-alungat!

}n cap ochii s[-i se-ntoarc[
+i s[-i fie graiul prins,
Iar Satan, c-un fier aprins,
Din piept inima s[-i stoarc[
+i s-o ard[-n foc nestins!

Fiar[-Verde s[-l goneasc[
Cât va fi câmp de gonit
+i lumin[de z[rit.
Noaptea]nc[s[-l munceasc[
Sânge-Ro= =i Hraconit!”*

Toarce baba, mai turbat[!
Fusu-i zboar[nev[zut,
C[ci o stea lung[-a c[zut,
Pe lun[s-a pus o pat[
+i-n sat focul a sc[zut:

“Drag[puiule, b[iete,
Trage-ți mâna din cel joc
Ce se-ntoarce lâng[foc,
+-ochii de la cele fete,
Cu ochi mari, f[r’ de noroc.

*Fiar[-Verde, Sânge-Ro= =i Hraconit sunt stihii du=mane omului.

Vin' la mine, voinicele,
C[eu noaptea \i-oi cânta,
Ca pe-o floare te-oi c[ta,
De deochi, de soarte rele,
+i de =erpi te-oi descânta.

Vai! din ziua cea de var[
Când, prin lunc[r[t[rit,
Cântai Doina de iubit,
Cu-a mea inim[amar[
Sufletu-mi s-a]nvr[jbit!

Ad[-mi fă\ta ta voioas[
+-ai t[i ochi de dezmiertat,
C[m[jur]n ceas curat
S[-\i torc haine de matas[,
Haine mândre de-mp[rat.

Vârcolacul se l[\e=te
Sus, pe lun[, ca un nor*,
Vin' ca pas[rea-ntr-un zbor
Pân' ce via\ta-mi se sfâr=e=te
Ca =i lâna din fuior.”

Baba Cloan\ta geme, plânge,
C[ci fuiorul s-a sfâr=it,
Iar voinicul n-a venit!

*Poporul român crede c[vârcolacii m[nânc[soarele =i luna]n timpul eclipselor.
Aceast[crezare supersti\ioas[domne=te]n \[rile noastre tocmai din timpul dacilor,
c[ci]nsu=i Ovidiu pomene=te despre dânsa]n poeziile sale. Vârcolacul se nume=te
]n limba latin[: *vermicolacius*.

Mâinile cumplit]=i frânge,
Crunt strigând spre r[s[rit:

“Sai din h[u f[r’ de lumin[
Tu, al cerului du=man!
Tu, ce-n veacuri schimbi un an
Pentr-un suflet ce suspin[,
Duhul r[ului, Satan!

Tu, ce stingi cu-a ta arip[
Candela de pe mormânt,
Unde zac moa=te de sfânt,
Când]nconjuri]ntr-o clip[
De trei ori acest p[mânt!

Vin’ ca-n ceasul de urgie
Când zbori noaptea blestemând,
Ca s[-mi faci tu pe-al meu gând,
C[de-acum pe vecinicie
|ie sufletul]mi vând!”

Abia zice, =i deodat[
Valea, muntele vuiesc,
}n nori corbii cronc[iesc,
+i pe-o creang[ridicat[
Doi ochi du=mani str[lucesc!

“Eu pe mândru-]i l=oi aduce
(Zbiar[-un glas ce d[fiori),
Printre =erpi =i printre flori,

La cea balt[de m[-i duce
+i-mprejuru-i de trei ori!”

Baba Cloan\va se porne=te
F[r[grij[de p[cat,
Cu Satan]nc[lecat,
Ce din din\i grozav scrâ=ne=te
+i tot blestem[turbat.

Salt[baba, fuge, zboar[
Cu sufletul dup[dor,
Ca o buhn[la izvor,
+i-n urm[-i se desf[=oar[
Toat[lâna din fuior.

Fuge baba despletit[,
Ca vârtejul fioros,
Sus, pe malul lunecos,
+i-n t[cerea adâncit[
Satan url[furios.

Mii de duhuri ies la lun[,
Printre papur[zburând,
+i urmeaz[=uierând,
Baba Cloan\va cea nebun[
Care-alearg[descântând.

Codrul sun[, clocote=te
De-un lung hohot pân']n fund.
Valea, dealul]i r[spund

Prin alt hohot ce-ngroze=te,
Dar pe dânsa n-o p[trund!

Ea n-aude, nici nu vede,
Ci tot fuge ne-ncetat,
Ca un duh]nsp[imântat,
C[ci Satana o repede
C[tre \elul dep[rtat.

Zece pasuri]nc[grele...
Mândrul c[=i-a dezmierda,
Ca pe-o floare l-a c[ta,
De deochi, de soarte rele
+i de =erpi l-a descânta.

Doi pa=i]nc[... Vai!]n lunc[
]ip[coco=ul trezit;
Iar Satan afurisit
Cu-a sa jertf[se arunc[
]n b[ltoiul mucezit!

Zbucnind apa-n nalte valuri,
Mult]n urm[clocoti,
]n mari cercuri se-nvârți,
+i de trestii, =i de maluri
Mult cu vuiet se izbi.

Iar[-n urm[lini=tit[
Dulce unda=-i alina,
+i]n tain[leg[na

Fa\a lunii }n[lbit[
Ce cu ziua se-ngâna...

Când pe malu-i trece noaptea
C[l[torul =uierând
Printre papuri când =i când
El aude triste =oapte
+-un glas jalnic suspinând:

“Vin’ la mine, voinicele,
C[eu noaptea \i-oi cânta,
Ca pe-o floare te-oi c[ta,
De deochi, de soarte rele
+i de =erpi te-oi descânta!”

1842, Mirce=ti

Sora =i ho\ul

Sus }n deal la m[n[stire,
Plânge sora-ntr-o gr[din[,
Plânge noaptea =i suspin[
Dup-a lumii fericire:

“De când eu eram copil[
Sunt de to\i ai mei uitat[
+i de rude f[r[mil[
}n pustiuri lep[dat[!

F[r[vin[, din n[scare
M[v[zui eu pedepsit[,

+i de-a lumii dezmiardare
M[sim\ii]n veci lipsit[!

}n amar tr[ind de mic[,
Ochii-mi plâng, sufletu-mi geme,
+i, ca pomul ce jos pic[,
Via\ a-mi cade f[r[vreme!

Ah! sfâr=easc[-se]ndat[
Ast[via\ de durere!
Vie moartea a=teptat[
Ca o dulce mângâiere!”

“Ce spui, drag[surioar[?
(Zise ho\ul din p[dure)
Cu-ai t[i ochi ca dou[mure,
Tu, frumoas[l[crimioar[,

Tu s[mori, dulce minune!
+i de Domnul nu-\i e fric[?
Drag[sor[tineric[,
F[trei cruci =o rug[ciune.

De vrei ochii s[-\i luceasc[
}ntr-un rai de veselie,
+i ca floarea din câmpie
}n piept inima s[-\i creasc[,

Hai cu mine-n codrul verde
S-auzi Doina cea de jale,
Când pl[ie=ii trec]n vale
Pe c[rarea ce se pierde.

S[vezi =oimul de pe stânc[
Cum se-nal\[, se izbe=te
Peste corbul ce z[re=te
}n pr[pastia adânc[.

Iar ciocoiul cum se pleac[
De m[vede la potic[!
Cum, smerit,]n genunchi pic[
+i de fal[se dezbrac[!

Am doi zmei de bun[cale,
Doi!... nici vântul nu-i]ntrece!
Am tovar[=i doisprezece,
+i la brâu patru pistoale.

Am la piept o cruciuli\[,
Cu lemn sfânt, cu moa=te sfinte,
+i-n piept inim[fierbinte,
Ca fierbintea ta guri\[.

Am o piatr[nestemat[
Care noaptea viu luce=te,
Precum ochiu-\i ce pânde=te
Fericirea dep[rtat[.

Las[tot, neagr[chilie,
Com[nac, m[t[nii, ras[,
+i de vrei a fi voioas[
Ca o zi de voinicie,

Vin']n lumea fericit[
Cu voinicul ce te cheam[,
C[ci cu dânsul nu e team[
De-a mai fi c[lug[rit[!"

De-a mers sora, nu e =tire;
Iar de-atunce prin gr[din[
Nici nu plânge, nici suspin[
Nime-n deal la m[n]stire.

1842, Hangu

*Crai-nou**

Pe când la cuibu-i pas[rea zboar[
C-un \ip[t jalnic ca un suspin
+i, plecând capul sub aripioar[,
Pe creanga mic[adoarme lin,

Zamfira trist[din cort ie=ise
+i cu ochi umezi lung se uita
La cornul lunii ce se ivise,
V[rsând pe frunte-i lumina sa.

De când]n lume ginga=a fat[
Zâmbea ca floarea de pe câmpii,
Numai de soare fu s[rutat[
Pe sânu-i fraged, pe-ai s[i ochi vii.

*Când se arat[Crai-nou pe cer, fetele =i fl[c[ii români ies]n câmp de-i adreseaz[rug[mini pentru]ndeplinirea dorin\elor lor.

P[rul s[u negru ca nori de ploaie
De-a lung pe umeri neted c[dea.
Ades copila mândr[, vioaie,
De soare-n p[ru-i se ascundea.

Iar când pe frunte-i ducea cofi\
Cu ap[rece de la izvor,
Când era umed[-a sa guri\
+i-i s[ta floarea pe sâni=or,

To\i trec[torii sim\eau deodat[
O sete mare]n pieptul lor;
Beau mult[ap[, c[tând la fat[,
+i urmau drumul oftând de dor.

Ea cânta dulce ca ciocârlia
Ce ciripe=te vesel]n zori,
+i suna gînga= atunci câmpia
Ca de un fream[t de Zbur[tori.

Ades b[trâni, stând]mpreun[
+i ascultând-o pe lâng[foc,
Tr[geau cu sor\ii, noaptea, la lun[,
+i vesteau fetei mare noroc.

Dar]ntr-o sear[, sus, pe movil[,
O Bab[Cloan\
din bobi tr[gând,
I-a zis cu spaim[: “S[fugi, copil[,
De str[în mândru, cu glasul blând!”

De-atunci Zamfira }n multe rânduri
Vedea o umbr[zburând prin nori,
+i toat[noaptea sta ea pe gânduri
}n doruri tainice, }n dulci fiori.

Acum ea, trist[, din cort ie=ise
+i cu ochi umezi lung se uita
La cornul lunii ce se ivise,
Iar glasul-i jalnic a=a cânta:

“Crai-nou, str[lucite!
Plâns[m-ai g[sit,
Cu gânduri mâhnite,
Cu chipul cernit.

Inima-mi jele=te,
Dar nu =tiu ce vrea;
Nu =tiu ce dore=te
Inimioara mea.

C[ci aude noapte
Fream[te de zbor,
+-apoi blânde =oapte
Ce-i =optesc din nor.

Iar a zilei raz[
Când luce=te sus,
Mult apoi viseaz[
Visul ce s-a dus.

Crai-nou! vin' cu bine,
Cu bine te du,
Dar jalea din mine
S[nu mi-o la=i, nu!

S[m[la=i cu salb[
De galbeni frumo=i,
Cu nafram[alb[
+i iminii ro=i.

S[m[la=i ferice,
Cu doru-mplinit,
Zburând tu de-aice,
Crai-nou mult iubit!"

Iat[c[-n valea cea-ntunecat[
Un str[in mândru atunci trecu,
Auzi glasul, veni ndat[
+i-n calea fetei pe loc st[tu.

Blânzi erau ochii, blând[-era fa\ a,
Blând era glasul celui str[in!
C[ci trecu noaptea, =i diminea\ a
G[si copila f[r[suspin.

Trei zile-n urm[ea avea salb[,
Salb[de galbeni pe-al s[u grumaz,
Avea pe frunte nafram[alb[,
Iar flori nici una pe-al s[u obraz!

Trei zile-n urm[Crai-nou se duse,
+i, cu el, mândrul str[in pieri,
S[rmana fat[]n drum se puse
+i mult]l plânse, mult]l dori!

Trei zile-n urm[, colo, pe vale,
R[mase singur un biet mormânt!
+-ades de-atunce un glas de jale
+optind s-aude astfel prin vânt:

“Tu, ce spui vesel, sus, pe movil[,
La cornul lunii tainicu-îi gând,
Când vine noaptea, fugi, fugi, copil[,
De str[in mândru, cu glasul blând!”

*Maghiara**

Cu ce jale, ce amar
Plâng doi ochi peste hotar!
Cât se bate, cât suspin[
O inim[de dor plin[
Colo-n \ara cea vecin[!

Mândri-s ochii ca din rai,
Dulci ca soarele din mai.

*]n munîii Slatinei curge un p`r[u mic cse nume=te Maghiarni\va. Legenda popular[spune c[numele lui se trage de la]nt`mplarea descris[]n aceasta balad[.

Inima e mândr[iar[,
C[ci ea salt[ca o fiar[
}n sân falnic de maghiar[.

De-ai fi pas[re sau vânt,
S-alergi lumea pe p[mânt,
Ca maghiara scump[floare
N-ai vedea lucind la soare,
Nici }n lunc[, la r[coare!

Alb i-e sânul, dulce crin,
Dar hr[ne=te-amar suspin!
Negri-s ochii, cu v[paie,
Dar pe fa\ a ei b[laie
Se topesc ca nori de ploaie,

C[ci un domn român vestit
Peste mun\i a n[v[lit
+a luat cu vitejie
Multe suflete-n robie
+i maghiari neme=i o mie!

A plecat domnul român!
Robii dup[-al lor st[pân
Au ie=it plângând din \ar[
+a r[mas trista maghiar[
Cu ochi plân=i, cu jale-amar[!

De trei zile plânge-acum!
De trei zile cat[-n drum,

Dar nimic[nu z[re=te,
C[ci iubitul ce jele=te
Pe drum nici c[se ive=te!

Unde-i mândrul t[u iubit?
}n ce cale-i r[t[ci?
Unde-i, Doamne! de nu vine
De trei zile lâng[tine?
Cine-a spune unde-i, cine?

Vai! cu jale, cu amar
Plânge el peste hotar!
Ca =i tine el suspin[
Cu inima de dor plin[
Colo-n \ara cea vecin[!

Iar de vrei tu s[-l mai vezi,
Peste mun\i s[te repezi
}ntr-a Zimbrului domnie,
Unde zac mul\i }n robie
+i maghiari neme=i o mie.

Peste codri, peste mun\i,
Peste ape f[r[pun\i,
Unde-s florile frumoase,
Unde-s fetele voioase,
Unde-s doinele duioase.

S[te duci spre r[s[rit,
La cel loc nebiruit
Unde-s palo=ele crunte,

Unde cresc stejari la munte,
Unde nasc voinici de frunte!...

Iat[-n zori c-a =i plecat
Pe-un cal alb ne-nc[lecat
Maghiarina, mândra fat[,
}n b[rbat mândru schimbat[
+i cu palo=]narmat[.

De-ai fi pas[re sau vânt
N-ai ajunge-o pe p[mânt,
C[ci ca vântul ea nu zboar[,
Nici ca pas[rea u=oar[!
Dar ca dorul ce omoar[!

+esuri, v[i, norii din cer
}n urm[-i departe pier.
Cine-o vede, o z[re=te
Ca o stea care luce=te
+i-n v[zduh se mistuie=te.

}n codri merei pustii
Unde url[fiare mii,
A intrat fata voinic[
+i se duce f[r[fric[
Pe-o strâmtoare de potic[.

Umbra nop\ii s-a l[\vit,
Groaza-n lume s-a pornit,
Vântul sufl[, vâjâie=te,

Codrul url[, clocote=te,
Tunetul]n cer vuie=te.

Dar ea-ndeamn[tot mereu
Calul ce r[sufl[greu
+i mult drum]n urm[-i las[;
C[cine doru-l apas[,
De furtuni cere=ti nu-i pas[!

Iat[-a sosit]n ceas r[u
Pe malul unui pâr[u,
Pâr[u mic =i f[r[nume
Ce curgea tainic]n lume,
Printre flori rev[rsând spume.

“Hai, voinice, la cel mal”
(Zis-a fata c[tre cal.)
Dar pe loc calul s-opre=te,
]n p[mânt ochii \inte=te
+i cu groaz[sfor[ie=te.

“Haide\i, hai cu Dumnezeu
S[g[sim pe dragul meu,
C[de mult amar de vreme
Dup[el sufletu-mi geme!
Hai, voinice, nu te teme...”

Calul trist a rânchezat
+i-n pâr[u n[val[-a dat.
Apa-i crud[ca o fiar[!...
Iar pe mal din unde-afar[
N-a ie=it biata maghiar[!

Când luci lumina-n zori,
 Z[cea trupu-i printre flori,
 Lâng[malul alb de spume...
 +i de-atunci pâr[u-n lume
 Poart[-al Maghiarinei nume.

1843, Slatina

*Altarul m[n[stirii Putna**

Domnul +tefan, viteaz mare, ce-a dat groaza prin p[gâni,
 Loca= sfânt cre=tin[t[\ii ast[zi vrea s[făc[dar,
 +i pe malurile Putnei, cu vitejii s[i români,
 }nsu=i merge s[aleag[locul sfântului altar.

Mare ob=tie-l urmeaz[=i pe culme se l[\e=te,
 Precum aburii pe balt[când lumina asfin\=te.

C[pitani, osta=i cu zale =i cu plato=e de fer
 Pe-ai lor cai sirepi stau mândri ca la semnul de r[zboi.
 Al Moldovei steag de fal[fâlfâie falnic]n cer;
 Buciumul vuie=te-n munte, sun[valea de cimpoi.

Iat[c[lâng[-o movil[domnul +tefan s-a oprit!
 Totul tace!... ochii \int[, st[poporul neclintit.

Trei osta=i cu arce-n mân[pe movil[-acum se urc[;
 Doi, ca zimbrul, ageri, mândri, nal[i ca bradul de la munte,

*Subiectul acestei balade l-am cules]n Bucovina, =i chiar la m[n[stirea Putnei, unde se afl[mormântul eroului care a zidit-o.

Pe-ai lor umeri poart[glug[, la brâu palo=, =i pe frunte
Cu-a lor lungi =i negre plete se coboar[-o neagr[\urc[.

Ei ades cu-a lor s[geat[repezit[sus,]n nor,
Printre-a fulgerelor focuri au oprit vulturu-n zbor.

Multe fiare din cei codri, mul\i du=mani tineri, seme\i,
Drept]n inimi, drept]n frunte au sim\it a lor s[ge\i,
C[ci ei sunt arca=ii vrednici ai lui +tefan domn cel mare,
Ce=-i g[te=te-acum s[geata s-o izbeasc[-n dep[rtare.

“Copii, trage\i... eu vreau ast[zi s[m[-ntrec]n arc cu voi”.
Astfel zice domnul +tefan!... iar voinicii amândoi

Se plec, arcele=-i]ncoard[, trag... s[ge\ile lor zboar[,
Spintec[repede vântul ce d[foc =i vâjâie=te,
Se tot duc, se duc ca gândul, =i de-abia ochiul z[re=te
Pe câmp departe, departe locul unde se coboar[.

“Ura!” -n ceruri se ridic[! Url[dealul, clocote=te!
“S[tr[i\i, copii!” le zice +tefan, ce-acum se g[te=te.

Zbârnâie coarda din arcu-i, fulger[s[geata-n vânt,
Piere, trece mai departe, =]-ntr-un paltin vechi s-a frânt.
“Acolo fi-va altarul!” zice falnicul monarc,
Ce se-nchin[=i se pleac[pe r[zboinicul s[u arc.

“S[tr[iasc[domnul +tefan!” mii de glasuri]l urmeaz[,
=i poporul jos, pe vale, umilit]ngenuncheaz[!

1843, Bucovina

*Andrii-Popa**

Cine trece-n Valea-Seac[
 Cu hamgerul f[r] teac[
 +i cu pieptul dezvelit?
 Andrii-Popa cel vestit!

+apte ani cu voinicie
 +i-a b[tut joc de domnie
 +i tot prad[ne-ncetat,
 Andrii-Popa, ho\ b[rbat!

Zi =i noapte, de c[lare,
 Trage bir din drumul mare,
 +i din \ar[peste tot!
 Fug neferii cât ce pot,

C[ci el are-o pu=c[plin[
 Cu trei glon\i la r[d[cin[,
 +-are-un murg de patru ani,
 Care mu=c[din du=mani,

+are fra\i de cruce =apte,
 Care-au supt sânge cu lapte.

*Acest ho\ a cutreierat \ara =apte ani întregi, f[r] a-l putea prinde vreo poter[. La anul 1818, Mihai Cozoni, unchiul autorului, a fost îns[rcinat prin porunc[domneasc[ca s[puie mâna pe acel ho\ vestit. Deci, întâlnindu-l la Valea-Seac[, l-a ucis din fuga calului, dup[o crunt[lupt[de câteva ore. La 1821, când a izbucnit revolu\ia greceasc[, Mihai Cozoni, al c[rui suflet m[re\ se aprindea lesne la glasul libert[\ii =i al vitejiei, s-a înrolat în armia lui Ipsilanti cu rang de suta= (*ekatondas*), =i la crunta b[t[lie a grecilor cu turcii în Valahia, la Dr[g[=ani, a r[mas pe câmpul r[zboiului, dup[ce f[cuse mari =i minunate vitejii.

+i nu-i pas[de nimic,
Andrii-Popa cel voinic!

C[pitane, fr[\ioare,
Ce se vede despre soare?
S[z[resc vro patru cai!...
N-auzi=i tu de-un Mihai?

C[pitane, te g[te=te,
Mihai mândrul te gone=te.
Iat[-l, vine ca un zmeu!
F[trei cruci la Dumnezeu.

Cum]i vede-n dep[rtare,
Popa strig[-n gura mare:
“Hai la goan[de neferi!
Hai la hor[de muieri!”*

A zis! \ip[, se arunc[,
Trece =es, pâraie, lunc[
Cu fugarul sprintenel
+i cu ho\ii dup[el.

Mihai mândrul vine iar[,
Falnic ca un stâlp de par[,
Pe-un cal alb ce n-are loc
+i din ochi arunc[foc.

* *Istoric* — Acesta era r[ncetul lui Andrii-Popa când se izbea asupra puterilor
ce]ntâlnea.

Fug cum fuge-o o rândunic[,
Fug ca fulgerul când pic[,
+i se duc voinicii, duc,
Cu urgie de haiduc!

Piept]n piept!... câmpul r[sun[,
To\i de tot dau]mpreun[.
To\i la lupt[-s]ncle=ta\i,
To\i]n sânge]ncrunta\i.

“Ura, fra\i!” caii necheaz[,
Sus v[zduhul sc[nteiaz[.
“Ura!” moartea s-a ivit!
Vulturul-n zbor s-a oprit!

Zi de var[pân-]n sear[
Dau voinicii s[se piar[
+i cu fierul ascu\it,
+i cu pumnul amor\it.

Sângele-n r[ni gâlgâie=te,
Glasul-n gur[se sfâr=e=te.
Zece-s mor\i! doi]nc[vii,
Mihai mândrul =i Andrii.

Andrii fuge f[r' de-o mân[,
Prinde murgul la fântân[,
D[]piepti=, sare pe =a
+i din gur[zice-a=a:

“Zbori, copile sprintenele,
S[m[scapi de chinuri grele,
C[m[jur, de m[-i sc[pa,
Ca pe-un frate te-oi c[ta”.

Murgul sprinten se repede.
}n zadar! Mihai mi-l vede!
“Stai, ho\~pop[, dragul meu,
S[-\i ar[t cine sunt eu!”

+i cum zice, mi-l chite=te,
Drept }n frunte mi-l love=te!
“Ura!” Vulturul din nori
R[cni falnic de trei ori.

1843, Ocna

Groza

Galben ca f[clia de galben[cear[
Ce-aproape-i ardea,
Pe-o scândur[veche, aruncat afar[,
De somnul cel vecinic Groz-acum z[cea;
Iar dup[el nime, nime nu plângea!

Poporu-mprejuru-i trist, cu-nfiorare,
La el se uita.
Unii f[ceau cruce; al\ii, de mirare,
Cu mâna la gur[capul cl[tina
+i-ncet, lâng[dânsul, }=i =opteau a=a:

“El s[fie Groza cel vestit]n \ar[
+i-n sânge-ncruntat!
El s[fie Groza, cel ce ca o fiar[,
F[r[nici o grij[de negrul p[cat,
A stins zile multe =i lege-a c[lcat!”

Un mo=neag atunce, cu o barb[lung[,
La Groza mergând,
Scoase doi bani netezi din vechea sa pung[,
Lâng[mort]i puse, mâna-i s[rutând,
Mai f[cu o cruce =i zise plângând:

“Oameni buni! an iarn[bordeiu-mi arsese,
+i pe-un ger cumplit
Nevasta-mi cu pruncii pe câmp r[m[sese.
N-aveam nici de hran[, nici \ol de-nvelit,
+i nici o putere!... eram pr[p[dit!

Nu a=teptam alt[din mila cereasc[
Decât a muri,
Când cre=tinul ista, Domnu-l odihneasc[!
Pe-un cal alb ca iarna]n deal se ivi
+-aproape de mine calul]=i opri.

“Nu plânge,]mi zise, n-ai grij[, române,
F[piept b[rb[tesc;
Na, s[-\i cumperi haine, =i cas[, =i pâine...”
+i de-atunci copiii-mi ce-l tot pomenesc,
Oameni buni! de atunce]n tihn[tr[iesc.”

+i, s[rutând mortul, b[trânul mo=neag
Oft[=i se duse cu-al s[u vechi toiag.
Iar poporu-n zgomot strig[, plin de jale:
“Dumnezeu s[ierte p[catele sale!”

*Ursii**

*Ici]n vale, la fântân[,
Dou[fete spal[lân[...
(Cântecul lui Bujor)*

Colo-n vale, la fântân[,
Dou[fete spal[au lân[,
Sp[lau lân[=i râdeau,
Iar din gur[-a=a gr[iau:

“Când a bate vânt de sear[
Prin ogorul de secar[,
De trei ori s[descânt[m
+]n fântân[s[c[t[m.

Dac[-a fi s[ni se prind[,
Om vedea ca-ntr-o oglind[

*Fetele românce]ntrebuin\vez[deosebite mijloace de a cunoa=te ursii ce vor avea. Unele descânt[izvoarele, crezând c[vor vedea]n fa'a apei chipurile b[rba\ilor de care au s[aib[parte; altele]=i leag[ochii]n noaptea ajunului Bobotezei =i merg de pun mâna pe un par din gardul casei. Dac[se]ntâmpl[ca acel par s[fie drept =i curat, ursitul are s[fie nalt =i binef[cut; iar dac[, din contra, parul e strâmb =i noduros, ursitul are s[fie b[trân =i urât. Etc., etc.

De-om avea sor\i cu noroc
+i ursi\i cu ochi de foc”.

Cum b[itu vântul de sear[
Prin ogorul de secar[,
De trei ori au descântat,
}n fântân[au c[tat,

+i pe-a sa limpede fa\[,
Ca prin vis de diminea\[,
Au v[zut ele, zâmbind,
Dou[chipuri str[lucind.

Cele umbre b[l[ioare,
Cu guri\ve zâmbitoare,
Pluteau lin, se leg[nau
+i pe fete le-ngânau...

*

Iat[c[pe ap[-n fa\[,
Ca prin vis de diminea\[,
Alte dou[s-au ivit,
Chipuri mândre la privit.

Iar aceste umbre nou[
Nu erau ca cele dou[,
Albe ca floarea de crin,
Blânde ca cerul senin,

Ci erau de vânt pi=cate,
Cu p[r negru, spr`nceni late
+i cu ochii =oimule\i,
La ochire mult seme\i.

“Tan vezi, soro, ce minune!
(Zis-au fetele nebune)
Dorul nostru-i]mplinit...
Mult e mândru la privit!

Vezi tu cele umbre mute?
Parc[vor s[ne s[rute.
Vezi cum bra\ele=-i]ntind?
Parc[vor s[ne cuprind!”

N-au sfâr=it bieteale fete,
+i pe frunte =i pe plete
Nu =tiu cine le-a furat
Câte-un dulce s[rutat!

*

Cele fete, la fântân[,
De-atunci nu mai spal[lân[;
C[ci]n codri =i la drum
}=i petrec zilele-acum.

Acum =tiu ce fel s-arunc[
}n du=mani glon\ii din lunc[,
+-ades ele au v[zut
Ce-i fuga de arn[ut,

C[de când pe frun\i, pe plete,
 Au sim\it mândrele fete
 Câte-un dulce s[rutat,
 Ele-n codri au urmat

Doi voinici cu spr`nceni late,
 Cu fe\e de vânt pi=cate
 +i cu ochii =oimule\i,
 La ochire mult seme\i.

*Strigoiul**

}n pr[pastia cea mare,
 Unde vântul cu turbare
 Sufl[trist,]nfrico=at,
 Vezi o cruce d[râmat[
 Ce de vânt e cl[tinat[,
 Cl[tinat[ne-ncetat?

}mprejur iarba nu cre=te
 +i pe dânsa nu-=i opre=te
 Nici o pas[re-al ei zbor;
 C[sub dânsa-n orice vreme
 Cu durere jalnic geme,
 Geme-un glas]ngrozitor.

*Aceast[balad[am compus-o]n tov[r]=ie cu Costache Negri,]mp[r]indu-ne subiectul]n dou[p[r]i; eu am lucrat partea I, =i Negri, partea II. Acea compunere a prietenului meu, plin[de frumuse\i poetice, este una din cele mai nimerite scrieri ale sale.

Când e noapte f[r] stele,
Mii de fl[c]ri alb[strele
Se v[d tainic fluturând,
+i prin ele crunt deodat[
O fantasm[se arat[,
Se arat[blestemând.

C[l]tor nenorocite,
Fugi de-acele c[i pocite
De \i-e calul de bun soi,
C[-n mormântul f[r] pace
+i sub cruce-acolo zace,
Zace singur un strigoil!

*

}ntr-o noapte-ntunecat[
Dulce =oapt[-namorat[
Prin v[zduh]ncet zbura.
Dou[umbre sta]n vale,
Ce, cuprinse-n dulce jale,
Amor vecinic]=i jura.

Iar pe-o culme-n dep[rtare
Se vedea mi=când la zare
Un cal alb, copil de vânt;
Coamele-i erau zburlite,
+a lui sprintene copite
S[pau urme pe p[mânt.

“Nu te duce, nu, b[di\!
(Zicea blânda copili\

Cu ochi plân=i, cu glas p[truns)
Ah! te jur pe sfânta cruce!
Stai cu mine, nu te duce...”
Dar voinicul n-a r[spuns;

Ci, strângând-o cu-nfocare,
Dup[-o dulce s[rutare,
Repede s-a dep[rtat
+i, s[rind cu veselie
Pe-al s[u cal de voinicie,
}n v[zduh s-a afundat.

*

Cine-alearg[pe câmpie
Ca un duh de vijelie
}ntr-al nop\ii negru sân?
Cine fuge, cine trece
Pe la ceasul doisprezece?...
Un cal alb, cu-al s[u st[pân!

Vântul bate, vâjâie=te,
Falnic calul se izbe=te,
De se-ntrec ca doi voinici.
Dar prin neguri iat[, iat[
C[lucesc pe câmp deodat[
Mii de focurele mici.

Ele zbor, se dep[rteaz[.
Zboar[calul, le urmeaz[,
P[=ind iute c[tre mal.

Stai, opre-te!... de pe stânc[,
}n pr[astia adânc[
Au picat st[pân =i cal!

+i-de-atunci }n fund s-aude
Gemete, bl[stemuri crude
Care trec pe-al nop'ii vânt.
+i de-atunci ades s-arat[
O fantasm[-nfrico=at[
Care iese din mormânt!

1845, Mânjina

Ceasul r[u

Pe cel deal, pe coaste,
Trece-o mândr[oaste,
Oaste de români!
To'i voinici de frunte
Care merg s[-nfrunte
Oarde de p[gâni.

Iar pe-o culme verde
Ce-ntre mun'ì se pierde
Stau de mi-i privesc
Dou[surioare,
Albe l[crimioare,
Care mi-i jelesc:

“Vezi tu, surioar[,
Oastea se coboar[,
Colo pe costi=,
Vezi-o cum p[trunde
Pe rând =i s-ascunde
Colo-n stej[ri=.

Vai! nu se mai vede!
Cine, cine-a crede
Grija ce duc eu,
Oastea c[-i purtat[
De b[trânul tat[
+i de dragul meu?

Ei se duc]n vale
Unde \ara-n jale
Geme cu amar,
C[ci au intrat iar[
Sabie]n \ar[,
Palo= de t[tar.

De pe mun\i]n poale,
Cu armele goale,
Ei mi se cobor,
+i prin cea urdie,
Drag[, o s[fie
Mare, mult omor!

C[ci tata b[trânul
Nu cru\[p[gânul

Când s-arunc[-n foc.
El e român tare,
Ca +tefan cel Mare,
+i om cu noroc.

Pentru el n-am team[...
Dar]mi fac de seam[
Când stau de gândesc
La dragul Lisandru,
C[-i un copilandru,
+i mult]l iubesc!

El n-a vânat]nc[
Decât =oimi de stânc[,
Cerbi cu coarne mari;
+-acu-ntâia oar[
Face, surioar[,
Goan[de t[tari.

+a=a mult mi-e fric[
+-inima-mi se stric[
Când gândesc la el,
C[mult, mult]i place
Vitejii a face,
Scumpul tinerel!”

“Taci, biat[copil[!
Nu-i plânge de mil[
Iubitului t[u,
C[ci fereasc[sfântul

S[-\i fie cuvântul
Zis]ntr-un ceas r[u!

Hai la m[n]stire
Ca s[d[m de =tire
Pustnicului sfânt
S[ard[t[mâie
Ca s[nu r[mâie
T[ar pe p[mânt.”

Oastea-nving[toare
A stins de la soare
Aprigul du=man:
Ea se-ntoarce-n munte
Având chiar]n frunte
Vechiu-i c[pitan.

Iar s[rmana fat[
]n zadar, vai! cat[
Pe iubitul s[u!
El]n foc c[zuse,
Dup[ce f[cuse
Vitejii de zmeu!...

Din b[trâni se spune
C[sunt ceasuri bune
+i c[rele sânt.
Vai de-acei =-acele
Care-n ceasuri rele
Zic vre un cuvânt!

*Strunga**

}n p[durea de la Strung[
Sunt de cei cu pu=ca lung[
Care dau chiorâ= la pung[!

Sunt de cei ce-mpu=c[-n lun[,
Care noaptea-n frunze sun[,
Feciori de lele nebun[!

F[-te-n laturi, m[i cre=tine,
Dac[vrei s[mergi cu bine,
S[r[mâi cu via\[=n tine!

}n potica f[r[soare
Ei te-a=teapt[la strâmtoare
S[te prade, s[te-omoare!...

}n dumbrava cea vecin[,
Unde buhna greu suspin[,
Vezi cea zare de lumin[?

Opt voinici cu spete late
+i cu mâneci suflecate,
Stau cu pu=tile-nc[rcate.

*P[durea Strung[i a fost mult timp loca=ul cetelor de ho\i, încât acest nume a r[mas vestit în Moldova, precum P[durea Neagr[în Germania =i p[durea Bondi în Franca.

Trei s[rut[crucea sfânt[,
Trei se lupt[greu la trânt[,
Unul drege, unul cânt[:

“Oliolio, ciocoi bogate!
Ici de-ai trece, din p[cate,
S[-\i arunc doi glon\i]n spate.

Oliolio, mândr[fetic[!
De-ai veni cole-n potic[
S[te fac mai frumu=ic[.

C[mi-i pu=ca hultuit[.
+i mi-i ghioaga \intuit[,
+i mi-i inima-ncol\it[.

Oliolio, m[i Taie-Bab[!*
C[ci nu =uieri mai degrab[,
S[s[rim, voinici, la treab[!

Pu=culi\ a-mi rugine=te,
]inta-n ghioag[se toce=te,
Murgul sare, necheze=te!...

}n p[durea de la Strung[
Ce sluje=te pu=ca lung[
F[r[lupt[, f[r[pung[?”

*Taie-Bab[: porecl[haiduceasc[.

C`ntec haiducesc

Iarna vine, iarna trece
+i p[durea s-a r[rit!
Ziua-i viscol, noaptea-i rece,
Greul vie\ii a sosit!

Cât mi-a fi iarna de mare,
Ce-o s[facem, vai de noi!
F[r[codru, f[r[soare,
F[r' de bani, f[r' de ciocoi?

Sai pe creanga cea uscat[,
Drag[corbi, corbi=or.
Vezi,]n calea dep[rtat[
Nu-i z[ri vrun c[l[tor?

C[l[tor cu punga plin[
+i cu =al la cap legat,
S[-mi mai cerc ast[rugin[
+i s[-mi fac bani de iernat.

Daleu! codre, fr[\ioare,
Ce-\i f[cu=i frunzi=ul des,
Unde-n pând[, la r[coare,
Stam sunând din frunze-ades?

Vara trece, iarna vine,
+i tu, codre, te-ai uscat!

Trece vara, =i ca tine
Florile mi-am scuturat!

Ne-au ajuns vremea de munc[,
De scos arma de la brâu,
De l[sat potica-n lunc[
+i de dat capul sub frâu!

Daleu! drag[prim[var[,
De-ai veni când a= vrea eu,
S[mai ies voinic prin \ar[,
S[fiu iar la largul meu!

S[-mi pun cu=ma pe-o ureche
+i s[-mi las pletele-n vânt,
+i-n potica mea cea veche
S[m[-ntind iar la p[mânt.

S[simt iar durda pe spate
+i s[-mi v[d ici c[lucesc
Cinci pistoale ferecate,
Cu hamgerul haiducesc.

+i pe coarda-i cea pletoas[
S[-mi dezmierd murgul voinic,
+i pe zarea luminoas[
El s[zboare, eu s[-i zic:

“Fugi ca vântul, fugi ca gândul,
M[i, voinice n[zdr[van!

C[ci acum ne-a venit rândul,
A sosit vremea de an,

S[\inem codrii =i valea
Noi, vitejii amândoi.
La neferi s[-nchidem calea,
S[d[m groaza prin ciocoi”.

*F[t-Logof[t**

“O! F[t-Logofete,
Cu netede plete,
Cu p[rul de aur!
Stai, te odihne=te,
C[-n deal te pânde=te
Un negru balaur.”

“Frumoas[feti\[,
Cu lung[cosi\[,
Cu mândru colan!
De dânsul n-am team[,
C[ci am pe-a lui seam[
Al meu buzdugan.”

“O! tân[r seme\,e,
Cu blânde mândre\,e,
Cu ochii de foc!

*F[t-Logof[t este eroul pove=tilor populare; el se lupt[cu zmeii =i-i frumos ca soarele, având ca =i el plete de aur.

Balauru-i mare
+i mil[nu are...
Stai, ah! stai pe loc.”

“Luceaf[r din stele,
Cu dulci porumbele
Pe fã\[de crin!
To\i zmeii din lume
Se-nchin l-al meu nume,
Tremur =i se-nchin.”

“Viteze vestite,
Cu arme-aurite,
Cu dulce cuvânt!
El peste mun\i calc[
+i-n cer are-o falc[,
+-una pe p[mânt.”

“P[s[rea de munte
Cu salb[pe frunte,
Cu salb[de flori!
Murgul meu, când sare,
Trece peste mare
+i zboar[prin nori.”

“O! F[t-Logofete,
Cu netede plete,
Cu glasul ceresc!
Nu te du de-aice,
Nu te du, voinice,
C[eu te iubesc!”

“Frumoas[feti\[,
 Cu lung[cosi\[,
 Cu sân fecioresc!
 Pentru-a ta iubire
 Fal[sau peire
 Vreau s[dobândesc!”

*Hora**

Iat[! hora se porne=te
 Sub stejar, la r[d[cin[.
 Iat[! hora se-nvârte=te...
 Vin[, puico, vin[.

Lâng[mine vin', dr[gu\[,
 S[te pot strânge de mân[
 Ca ieri seara, la fântân[;
 Mario, M[riu\!

Duh-de-Spaim[! Piei-N[luc[!***
 Sun[bine-n cobz[, sun[,
 S[nu-î fac spetele strun[
 +i chica m[ciuc[.

* Hora este chiar jocul cel vechi al romanilor =i care era cunoscut sub numele de *chorus*. }n timpul horei este obicei ca unul din d[n\uitori s[cânte din gur[=i s[deie astfel tonul dan\ului.

** Porecle date viganilor l[utari.

Tu, Fes-Ro= cu giubea lung[!
Din arcu= trage mai tare,
C[ci]n gard am un par mare
+i mul'i bani]n pung[!

Tot a=a pân-]n desear[!
Mult frumoas[-mi e puicu\`a,
Ca o zi de prim[var[,
Maria, M[riu\`a!

Tot a=a, tot voinice=te!
Nu m[da\`i, m[i, de ru=ine,
C[ci guri\`a ce-mi zâmbe=te
Vâr[dracu-n mine.

Mi-am pus flori la p[l[rie,
Mi-am pus flori, mi-am pus m[rgele,
S[se uite cu mândrie
Puicu\`a la ele.

Am c[ma=[cu alti\`,
Tot de fir =i de m[ta[,
Am pe spate-o durduli\`[...
De nime nu-mi pas[!

Nici de vornic, nici de dracul,
Nici de vraj[ciocioiasc[,
Nici de turc, nici de cazacul...
|ara s[tr[iasc[!

Bate\i to\i]ntr-o lovire
S[vuiasc[-n fund p[mântul;
Lumea-ntreag[s[se mire,
+i Dumnezeu sfântul!

Sunt s[tul de biruri grele
+i de plug, =i de lopat[,
De ciocoi, de zapciele
+i de sap[lat[.

Ast[zi horele sunt pline!
Crape-mi sura opincu\[,
+i s[mor]n joc cu tine,
Mario, M[riu\!]

*Zbur[torul**

“Drag[, drag[surioar[,
Nu =tii cântecul ce spune
C[prin frunzi când se strecoar[
Raza zilei ce apune,
Zbur[torul se arunc[
La copila care vine
S[culeag[fragi]n lunc[,
Purtând flori la sân ca tine?

*Zbur[torul este un geniu nev[zut, care pânde=te fetele]n lunci =i le s[rut[pe furi=.

Fragii el din poal[-i fur[
Cu-a sa mân[nev[zut[,
+i pe frunte =i pe gur[
El o mu=c[=-o s[rut[.
Soro, buza-\i e mu=cat[!
Fragii, po\i s[le duci dorul.
Spune,-n lunca-ntunecat[
Nu-ntâlni=i pe Zbur[torul?”

“Drag[surioar[, drag[,
Cântecul mai spune]nc[
De-acel duh c-ades se leag[,
Când e umbra mai adânc[,
De copila mândr[, alb[,
Ce culege viorele,
Purtând pe ea scump[salb[,
Scump[salb[de m[rgele.

Salba el rîzând i-o stric[
Cu-o pl[cut[dezmiardare
+i de fie=ce m[rgic[
Las[-o dulce s[rutare.
Pe sân, drag[, e-ti mu=cat[!
Salba, po\i ca s[-i duci dorul.
Spune,-n lunca-ntunecat[
Nu-ntâlni=i pe Zbur[torul?”

Astfel vesel pe-o c[rare
Glumeau gînga=ele fete.
Iar]n lunc[stau la zare

Doi voinici cu negre plete
 +i, cântând]n poieni\[,
 Aninau cu veselie
 Unu-o salb[-n chinguli\[,
 Altul flori la p[l]rie.

1845, Bucure=ti

T[arul

Cântec vechi

M[i t[tare, \ine-\i calul,
 M[i t[tare, strânge-i frâul,
 M[i t[tare, las[malul,
 Nu cerca a trece râul,
 C[, pe crucea sfintei lege!
 De voi doi, peste hotare,
 Nimic, z[u, nu s-a alege,
 M[i t[tare, m[i t[tare!

M[i t[tare, d[-ne pace,
 M[i t[tare, stai, nu trece,
 M[i t[tare, nu m[face
 S[-\i f[râm capul]n zece!
 C[de sus, de pe movil[,
 De-oi zvârli ghioaga cea mare,
 Z[u, \i-oi plânge chiar de mil[,
 M[i t[tare, m[i t[tare!

M[i t[tare, unde-\i e pala?
 M[i t[tare, unde-\i e calul?
 M[i t[tare, unde-\i e fala?...

Nu spusei s[nu treci malul?
 Nu =tiai tu, m[i vecine,
 Ce-i românul]n turbare?

Corbii mu=c[acum din tine,
 M[i t[tare, m[i t[tare!

*Cinel-cinel**

P[storul zise: “Cinel-cinel,
 Copilei june de lâng[el.
 Dou[stelu\ e cu raze line
 Lasat-au cerul plin de lumina
 +i pe-a ta frunte ele-au c[zut.
 Ghici, dr[guli\[, c[le s[rut.”

Nu ghici-ndat[
 Ginga=a fat[
 +i pe ochi dulce fu s[rutat[.

P[storul zise]nc[: “Cinel,
 Copilei blânde de lâng[el.
 O vezi]nchis[, rumen[floare,
 Cum se deschide, vezi l[crimioare,

*Fl[c[ii =i fetele de la \ar[petrec serile iernii la =ez[toare, propuin`ndu=-i cimilituri,
 dintre care unele sunt foarte poetice.

+i pe-a ta fa\ ea s-a n[scut.
Ghici, dr[guli\], c[o s[rut”.

Nu ghici-ndat[
Vesela fat[
+i pe guri\ fu s[rutat[.

P[storul zise iar[: “Cinel,
Copilei mândre de lâng[el.
Albe, rotunde, dou[-aripioare
Ne-ncetat salt[, la cer s[zboare,
+i tu-n robie le-ai tot \nut.
Ghici, dr[guli\], c[le s[rut”.

Nu ghici-ndat[
Rumena fat[
+i pe sân fraged fu s[rutat[.

Mândruli\ / de la munte

Mândruli\ de la munte,
Ce nu treci cole, pe punte,
S[te strâng la pieptul meu?
C[te-a= face, z[u, puicu\],
S[ur[=ti a ta c[su\
+i s[ui\i pe Dumnezeu.

De-a tot toarce nu-\i e lene?
Las[-\i furca-n buruiene
+i-mi sai iute cel pâru,

S[culegem]mpreun[,
Tu, fragi ro=i de prin p[=un[,
Eu, crini albi pe sânul t[u.

Ici,]n lunca]nverzit[,
Este-o iarb[]nflorit [
Ce se-ngân[c-un izvor.
Vin[-n iarb[, mândruli\[,
Eu s[-i cânt doina, doini\[,
Tu s[plângi de dulce dor!

Dorul rom`ncei

De-ar vrea bunul Dumnezeu
S[-mi asculte dorul meu!
De-a= avea un copila=,
Dragul mamei]ngera=!

Cât e ziu[, cât e noapte,
I-a= =opti cu blânde =oapte.
Cât e noapte, cât e zi,
Tot la sânu-mi l-a= p[zi!

L-a= p[zi, l-a= dezmiarda,
Mii de s[rut[ri i-a= da,
+i i-a= zice-nceti=or:
Nani, nani, pui=or!*

*Femeile române au obicei a leg[na =i adormi copiii lor cu cântece dulci =i melodioase,]n care cuvântul *nani, nani* r[sun[ades ca o duioas[dezmiardare.

De-ar fi cerul cu priin\[,
S[-mplineasc[-a mea dorin\!]
De mi-ar da un b[ie\el,
Dragul mamei voinicel!

N-ar fi prunc mai fericit
+i pe lume mai iubit!
Alt copil n-ar fi ca el,
Mititel =i frumu=el!

Obr[jelu-i ca de spume
N-ar avea seam[n pe lume!
N-ar fi ochii nim[rui
Dulci ca ochi=orii lui!

Iar eu, mândr[m[iculi\[,
Pe-ai s[i ochi, pe-a sa guri\[,
Ne-ncetat i-a= s[ruta,
S[ruta =i i-a= cânta.

+i i-a= face-o descântare
S[ajung[-un viteaz mare,
Un viteaz ce-ar str[luci,
Cum n-a fost, nici n-ar mai fi!

+i l-a= pune s[se culce
Pe-al meu sân, leg[nat dulce,
+i i-a= zice-nceti=or:
Nani, nani, pui=or!

C`ntec ost/=esc

Român verde ca stejarul,
Râd de du=mani =i de moarte!
S[-mi tr[iasc[arm[sarul
+i prin glon\i s[m[tot poarte!

Sai, voinice, =i necheaz[
Ager, falnic ca un zmeu,
C[ci am inim[viteaz[
+i credin\[-n Dumnezeu!

Cât mi-a sta mâna voinic[
Pe-a mea pal[ost[=easc[,
N-aib[grij[de nimic[
|ara mea cea româneasc[!

Sai, voinice, =i necheaz[
Ager, falnic ca un zmeu,
C[ci am inim[viteaz[
+i credin\[-n Dumnezeu!

Cu-al meu suflet, cu-a mea pal[,
Cu-al meu =oim albit de spume,
}n du=mani vom da n[val[,
De s-a duce vestea-n lume!

Sai, voinice, =i necheaz[
Ager, falnic ca un zmeu,
C[ci am inim[viteaz[
+i credin\[-n Dumnezeu!

Dorul

Cântec de lume

Ah! Mi-e dor, mi-e dor de tine,
}ngera= cu dulci lumine!
Ah! mi-e dor =i plâng de jale
Tot privind }n a ta cale.

Zi =i noapte cu durere
Duios sufletu-mi te cere
+i cu dulci, cu blânde =oapte,
Te chem vecinic zi =i noapte!

Scump odor, dulce iubit[,
Unde-i fa\ a ta sl[vit[?
Unde-i glasu-\i ce p[trunde?
Unde e-ti, draga mea, unde?

De-ar fi cerul cu iubire,
Mi-ar aduce-a ta zâmbire.
De-ar fi cerul cu-ndurare,
Mi-ar aduce-o s[rutare.

Dar, vai mie! vremea zboar[,
Zile, veacuri se strecoar[,
+-ai mei ochi nu v[d lumin[
+i durerea-mi nu s-alin[!

Dorul arde ca un soare
A juniei dulce floare!
Dorul stinge, vesteje=te
Inima care iube=te!

Doina iubirii

Trece vara cea-nflorit[,
Trece vara cea iubit[,

+i cu dânsa-n alt[lume
Se duc florile din lume,

Se duc toate-n pribegie...
R[mâne \ara pustie!

Numai dou[nu se duc,
Nici se duc, nici se usuc.

Una-i floare de z[pad[,
Una-i floare de livad[,

Una-i floarea crinilor,
Un-a trandafirilor;

+-amândou[-s r[s[dite,
+-amândou[-s]nflorite,

Una-n câmpul raiului,
Alta-n cuibul graiului!

Mândruli\o, draga mea,
A c[zut din cer o stea

+i mi-a zis]ntr-un ceas r[u
C-am s[mor de dorul t[u!

+i mi-a zis]ntr-un ceas blând
C[de-i face pe-al meu gând,

S[m[la=i a s[ruta
Dou[flori pe fa\ta,

Una-n câmpul raiului,
Alta-n cuibul graiului,

De murit, eu noi muri,
Ci cu tine m-oi iubi

Cât or cre=te flori]n lume
+i s-or duce-n ceea lume!

Din ciclul
L{ CRIMIOARE

*Stelu*a

Dedica\ie E.N.

Tu, care e=ti pierdut[]n neagra vecinicie,
 Stea dulce =i iubit[a sufletului meu!
 +i care-odinioar[luceai atât de vie
 Pe când eram]n lume tu singur[=i eu!

O! blând[, mult duioas[=i tainic[lumin[!
]n veci printre stelu\ e te cat[al meu dor,
 +adeseori la tine, când noaptea e senin[,
 Pe plaiul nemuririi se nal\ c-un lung zbor.

Trecut-au ani de lacrimi, =i mul\i vor trece]nc[
 Din ora de urgie]n care te-am pierdut!
 +i doru-mi nu s-alin[, =i jalea mea adânc[
 Ca trista vecinicie e f[r[de trecut!

Pl[ceri ale iubirii, pl[ceri]ncânt[toare!
 Sim\iri! m[re\ e visuri de falnic viitor!
 V-a\i stins]ntr-o clipal[ca stele trec[toare
 Ce las-un]ntuneric adânc]n urma lor.

V-a\i stins! =i de atunce]n cruda-mi r[t[cire
 N-am alt[mângâiere mai vie pe p[mânt
 Decât s[-nal\ la tine duioasa mea gândire,
 Stelu\] zâmbitoare dincolo de mormânt!

C[ci mult, ah! mult]n via\[eu te-am iubit pe tine,
 O, dulce dezmierdare a sufletului meu!

+i mult[fericire ai rev[rsat]n mine
Pe când eram]n lume tu singur[=i eu!

Frumoas[]ngerel[cu albe aripioare!
Precum un vis de aur]n via\[-mi ai lucit,
+i-n ceruri cu gr[bire, ca un parfum de floare,
Te-ai dus, l[sându-mi numai un suvenir iubit.

Un suvenir, comoar[de visuri fericite,
De scumpe, =i fierbinte, =i dulce s[rut[ri,
De zile luminoase =i]ndumnezeite,
De nop[i vene]iane =i pline de-ncânt[ri.

Un suvenir poetic, coroana vie\ii mele,
Ce mângâie =i-nvie duioas[-inima mea,
+i care se une=te cu harpele din stele
Când m[]nchin la tine, o! drag[, lin[stea!

Tu dar ce prin iubire, la a iubirii soare,
Ai de-teptat]n mine poetice sim]iri,
Prime=te-n alt[lume aceste l[crimioare
Ca un r[sunet dulce de-a noastre dulci iubiri!

L[crimioare

Multe flori lucesc]n lume,
Multe flori mirositoare!
Dar ca voi, mici l[crimioare,
N-are-n lume nici o floare
Miros dulce, dulce nume!

Voi sunte\i lacrimi de]ngeri
 Pe p[mânt din cer picate,
 Când prin stele leg[nate
 A lor suflete curate
 Zbor v[rsând duioase plângeri.

Sunte\i fragede =i albe
 Ca iubita vie\ii mele!
 Cu voi, scumpe strugurele,
 Albe m[rg[rit[rele,
 Prim[vara=-i face salbe.

Dar deodat[vântul rece
 F[r[vreme v[cose=te!
 Astfel soarta crunt r[pe=te
 Tot ce-n lume ne zâmbe=te...
 Floarea piere, via\ a trece!

8 Mart

}ntinde cu mândrie aripile-\i u=oare,
 O! sufletul meu vesel, o! suflet fericit!
 }nal[-te]n ceruri =i zbori cântând la soare,
 C[ci soarele iubirii]n cer a r[s[rit
 +i-n cale-mi s-a oprit!

Veni\i, n[luciri scumpe, dorin\i, visuri m[re\ e,
 Ca p[s[ri c[l[toare la cuibul]nflorit.
 Veni\i de-ngâna\i vesel a mele tinere\ e,

C[ci steaua fericirii]n ochii-mi a lucit...
Iubesc =i sunt iubit!

*

Sunt ore fericite, sunt tainice pl[ceri
Ce-n cump[na vie\ii pl[tesc ani de dureri!
Atunce falnic omul ridic[a sa frunte
+i-n ceruri cu mândrie a\int[ochiul s[u.
Fiin\ a lui se-na\ ca vulturul de munte,
Iubirea lui] schimb[=i-l face Dumnezeu!
Atunci mai dulce steaua luce=te-n miez de noapte,
+i-n zori seninul pare mai vesel, mai curat;
+-a zilei mii de glasuri, =-a nop\ii mii de =oapte
}l proclameaz[-n fal[a lumii]mp[rat!

Sunt urme pre\ioase, sunt scumpe suvenire,
Ce-n suflet tip[rite, ca el au nemurire!
Zadarnic timpul trece c-un zbor neobosit,
}n sânul omenirii v[rsând a iernii ghea\;
Lumina lor iubit[luce=te lin]n via\
Precum un soare dulce]n veci neasfin\it!
A=a nu te vei stinge din minte-mi niciodat[,
O! suvenir puternic de dragoste-nfocat[!
O! timp ferice-n care minunea ce iubesc
M-a de=teptat]n raiuri cu glasu-i]ngeresc!

*

Era blânda or[a blânelor =oapte,
Când nu mai e ziu[=i nu-i]nc[noapte.

P[mântul =i cerul, ca doi fr[\iori,
}i dau s[rutare prin stele =i flori,

+i-n aer parfumul al florilor dalbe
Plutea cu lucirea stelu\elor albe,

+i-n toat[natura cuprins[de dor
Plutea o =optire de dulce amor!

Din marginea lumii a nop\ii regin[
V[rsa-n calea noastr[duioasa-i lumin[,

+i-n lunca p[truns[de razele ei
Zburau caii no=tri cu aripi de zmei.

Mergeam noi]n cale ca umbre t[cute,
Pe-un covor de frunze, pe c[r[ri pierdute,

+i-n t[cerea nop\ii ce ne-nconjura,
Sufletele noastre ca =i noi zbura,

Zbura ca doi]ngeri din stele]n stele,
Dându-și s[rutare tainic]ntre ele...

Deodat[fugarii cu ochii de foc
La cap[itul luncii s-oprir[pe loc.

Iar dulcele]nger, p[truns de sim\ire,
}mi zise atuncea, cu-o dulce zâmbire:

“Acum este ora când geniul sfânt
Aude =i vede minuni pe p[mânt.

E ora ferice de sfânt[uimire
Ce-n suflet revars[fiori de iubire.

Spune-mi dar acuma, tu, ce e-ti poet,
Ce poezii cânt[inima-îi]ncet?”

“Dac[vrei s[afli taina ce m[-ncânt[,
Iat[poezia ce inima-mi cânt[:

De este vreo fiin\[, de este vreun nume
La care s[se-nchine un suflet omenesc,
Cu tot ce e mai nobil, mai iubitor pe lume,
Cu tot ce-n omenire e mai dumnezeiesc,

Tu e-ti acea fiin\[, tu, gînga=[lumin[,
Aprins[-n a mea cale de]nsu=i Dumnezeu!
+i sufletul meu vesel la tine se]nchin[,
O! scumpa mea Elena! o! drag]ngerul meu!

Când soarta vru s[intru]n rai de fericire,
Când ochii mei pe tine zâmbind te-au]ntîlnit,
Un fulger, o scînteie de vecinic[iubire,
Din ochii t[i pornit[,]n sînu-mi au lucit.

+atunci]n alt[lume am re-nviat deodat[,
+-un soare mai ferbinte]n ceru-mi s-a aprins,

+o lume f[r[margini, frumoas[, desf[tat[,
Ca o câmpie verde sub mine s-a]ntins.

Atunci natura-ntreag[, zâmbindu-mi cu pl[cere,
}i puse pentru mine coroana sa de flori;
+i glasul maicii mele, curmând a mea durere,
Veni s[m[dezmierde din cerul f[r[nori.

C[ci fa\ a ta iubit[mi s-ar[ta oriunde,
}n vis, }n flori, }n stele, }n dulcele senin;
+i inima-mi, cuprins[de dorul ce p[trunde,
+optea cu tine astfel prin tainicu-i suspin:

“Ferice de acela a c[ruia privire,
Trezind }n al t[u suflet un fraged, dulce dor,
Ar face ca s[nasc[pe gur[-\i o zâmbire
Ca zori misterioase de vesel viitor!

Ferice care, vrednic de-o soart[nea=teptat[,
Ar face pentru dânsul, }n ceas dumnezeiesc,
A ta inim[scump[de dragoste s[bat[
+i glasu-\i cu-nfocare s[-i zic[: te iubesc!”

1845, Blânzi

De crezi }n poezie...

De crezi }n poezie,
}n sfânta armonie
Din boltele cere=ti,

Când noaptea-nseninat [
Luce=te-ncoronat [
De stele ce iube=ti;

De crezi]n tinere\e,
}n ginga=a frumse\e
Ce-aprinde dulce dor,
+i-n tainica uimire
Ce-nsufl[-a ta privire,
O! scumpul meu odor!

De crezi]n al t[u frate,
}n suflete curate,
}n cer,]n Dumnezeu...
Precum eu cred]n tine
Ca]n cerescul bine,
Crede-n amorul meu.

1845, Blânzi

Adio

De-a= tr[i cât lumea-ntreag[,
Gândul meu la tine, drag[,
Vecinic, vecinic va zbura,
+-orice e mai sfânt]n mine,
Dulce]nger! pentru tine,
Pentru tine-l voi p[stra.

Cea mai blând[-a mea gândire,
Cea mai ginga=[sim\ire,
Cel mai falnic dor al meu
| ie numai, numai \ie
Le]nchin pentru vecie
Ca la]nsu=i Dumnezeu!

Tu, fiin\ de sl[vire!
C-un cuvânt, cu o zâmbire,
Cu un dulce s[rutat!
Mi-ai dat suflet, mi-ai dat via\,
+i a raiului dulcea\
Tu]n sânu-mi ai v[rsat!

Tu mi-ai dat cu-a ta iubire
Acea nalt[fericire,
Acel sim\ dumnezeiesc
Ce puternic ne supune
+i ne-nal\ de ne pune
Sus, pe tronul]ngeresc!

Tu, Eleno!... dar, vai mie!
}ntr-o noapte de urgie
Cerule crud ne-a desp[r\it!
Tu te-ai dus, te-ai dus, iubit[...
Fericirea-mi nesfâr=it[
}ntr-o clip[s-a sfâr=it!

A=a-i soarta! a=a-n lume
Tot ce poart[-un dulce nume,

Tot ce-i falnic =i frumos
Curând trece, curând moare,
Ca un cântec, ca o floare,
Ca un fulger luminos!

Steaua vine, steaua piere!
Astfel dulcea-mi mângâiere
A pierit de pe p[mânt;
A pierit, s-a dus cu tine
}n loca=ul de lumine...
+i eu plâng pe-al t[u mormânt!

Singur, singur cu-a mea jale,
R[t[icit pe-a vie\ii cale,
Ca un orb nenorocit,
Via\ a-mi scade, jalea-mi cre=te,
+-al meu dor }n veci s-opre=te
Pe mormântul t[u iubit!

Adio! pe-aceste maluri
De-ale Bosforului valuri
}ngânate lin, u=or,
Te las, }nger de iubire!
Cu a vie\ii-mi fericire,
Cu-al meu suflet plin de dor!

Constantinopol, mai 1849

Pe mare

Ah! via\a pentru mine,
Scump]nger! f[r[tine
Nu are nici un bine,
Nu are nici un dar.
}n cer fie lumin[,
Sau nori, sau noapte lin[,
Sufletul meu suspin[,
Suspini cu amar!

Oricare n[lucire
L-a omului sim\ire
Aduce-nsufle\ire
Cu glasu-i]ncântat,
Se pierde-n neagra cea\
Ce-ntunec[-a mea via\
+i glasu-i se]nghea\
De mine dep[rtat.

Acum cerul zâmbe=te,
Natura-ntinere=te
+i tot care tr[ie=te
Se simte fericit;
Dar mie ceru-mi pare
Cuprins de-ntunecare;
V[d lumea-n]ntristare
Ca sufletu-mi cernit!

Zadarnic cat pl[cer,
Zadarnic m[ng[iere,
S-alin a mea durere,
S[curm al meu suspin.
Trecuta fericire
Izvor e de jelire,
+i dulcea-i suvenire
Hr[ne=te jalea-n s[an!

O, valuri mari de spume!
Purta\i-m[prin lume
Ca frunza f[r[nume
Ce o pluti\i u=or,
+i m-arunca\i din mare
Pierdut, f[r[suflare,
Pe malul cu uitare
Ad[ncului Bosfor!

Pe Marea Neagr[, mai 1847

Ursita mea

}ntr-un castel, departe,
Din ceruri avui parte
S[v[d un }ngerel.

Mult trist era castelul!
Mult vesel }ngerelul,
Mult ginga=, tinerel!

Avea cere=ti blânde\e,
Pe frunte-i dulci albe\e,
}n ochii-i dulce foc,

+ -o tainic[zâmbire,
+ -un suflet cu iubire,
+ -o soart[cu noroc.

Eram eu]nc[june...
Acea scump[minune
Era ursita mea!

A=a avui eu parte
}ntr-un castel, departe,
A m[-ntâlni cu ea.

*

}ntr-un palat, pe mare,
}ntr-un ora=, ce pare
Din valuri r[s]rit,

Departe de-a mea \ar[,
}n urm[v[zui iar[
Ursita ce-am iubit.

+ -acolo, f[r[fric[,
Pe Mare-Adriatic[
Gondola ne-a primblat,

+i-n leag[n de iubire,
Pierdut]n fericire,
Tot sufletul i-am dat!

Pe soare =i pe lun[.
Cu mine]mpreun[
A fost ursita mea...

A=a avui eu parte,
}ntr-un palat, departe,
A m[iubi cu ea!

*

Iubitu-ne-am]n lume,
Plutind pe-a m[rii spume,
C[lcând pe verde plai,

+i, lumii dând uitare,
Cu-o lung[s[rutare,
Trecut-am lin prin rai,

Dar]ntr-o noapte lin[
O palid[lumin[
Se stinse]n eter,

+i]ngeru-mi cu jale,
Zburând pe-a stelei cale,
Se-ntoarse iar]n cer.

Eram atunci pe mare...
}n dulcea-i leg[nare
Muri ursita mea!

A=a avui eu parte
A sta }n veci departe
+ -a plânge dup[ea!

1859, Malta

La Vene\ia mult duioas[

La Vene\ia mult duioas[
Duios zboar[gândul meu,
Când, }n noaptea-ntunecoas[,
Pe sim\irea-mi dureroas[
Se abate dorul greu.

Astfel pas[rea r[nit[
De un =arpe otr[vit
Zboar[, zboar[obosit[
+i s-abate amor\it[
Lâng[cuibu-i }nflorit.

O! Vene\io mult m[rea\!
Cine a putut gusta
A iubirilor dulcea\
}n poetica ta via\
Vecinic nu te va uita!

Te iubesc }n a ta jale,
}n ve=mântul t[u cernit,
+i }n gondolele tale
Ce se pierd printre canale
Ca un vis neispr[vit.

Te iubesc cu dor fierbinte
}n frumosul t[u trecut
+i-n aducerea-aminte
Ale dragostelor sfinte
+-a fiin\ei ce-am pierdut!

Din ciclul
M{ RG{ RIT{ RELE*

1852—1862

*Lacrimile izvorâte dintr-un suflet sim\itor,
Precum roua dimine\ii, se]nal\] tainic nor*

*+i se duc de se revars\ pe al Domnului altar
]n odoare pre\ioase,]n ceresc m[rg[ritar.*

*Românii de peste Milcov numesc m[rg[rit[rele albele fiice ale prim[verii, care]n Moldova poart\ numele de l[crimioare.

*De-teptarea Rom`niei**

1848

Voi ce sta`i]n adormire, voi ce sta`i]n nemi=care,
 N-auzi`i prin somnul vostru acel glas triumf[tor,
 Ce se-na[] p[an' la ceruri din a lumii de=teptare,
 Ca o lung[salutare
 C[tr-un falnic viitor?

Nu sim`i`i inima voastr[c[tresare =i se bate?
 Nu sim`i`i]n pieptul vostru un dor sf[ant =i rom[nesc
 La cel glas de]nviere, la cel glas de libertate
 Ce p[trunde =i r[zbate
 Orice suflet omenesc?

Iat[! lumea se de=teapt[din ad[nc[=i letargie!
 Ea p[=e=te cu pas mare c[tr-un \el de mult dorit.
 Ah! trezi`i-v[ca d[nsa, fra`ii mei de Rom[nie!
 Scul[] to`i cu b[rb[]ie,
 Ziua vie`ii a sosit!

Libertatea-n fa`a lumii a aprins un m[ndru soare,
 +-acum neamurile toate c[tre d[nsul a`intesc
 Ca un c[rd de vulturi ageri ce cu-aripi m[ntuitoare
 Se cerc vesel ca s[] zboare
 C[tre soarele ceresc!

*Aceast[poezie nu a fost publicat[]n edi`ia I-a a *Doinelor*, fiindc[volumul, tip[rit]n Paris, avea a trece prin Austria pentru ca s[]ntre]n Rom[nia.

Numai tu, popor române, s[zaci vecinic]n orbire?
Numai tu s[fii nevrednic de-acest timp reformator?
Numai tu s[nu iei parte la ob=teasca]nfr[ire,
La ob=teasca fericire,
La ob=tescul viitor?

Pân[când s[cread[lumea, o! copii de Românie!
C-orice dor de libertate a pierit, s-a stins din voi?
Pân[când s[ne tot plece cruda, oarba tiranie
+i la caru-i de trufie
S[ne-njuge ea pe noi?

Pân[când]n \ara noastr[tot str[inul s[domneasc[?
Nu sunte\i s[tui de rele, n-a\i avut destui st[pâni?
La arme, viteji, la arme! face\i lumea s[priveasc[
Pe câmpia româneasc[
Cete mândre de români!

Scula\i, fra\i de-acela=i nume, iat[timpul de fr[\ie!
Peste Molna, peste Milcov, peste Prut, peste Carpa\i
Arunca\i bra\ele voastre cu-o puternic[mândrie
+i de-acum pe vecinicie
Cu to\i mâinile v[da\i!

Hai, copii de-acela=i sânge! hai cu to\i]ntr-o unire
Libertate-acum sau moarte s[c[t[m, s[dobândim.
Pas, români! lumea ne vede... Pentru-a Patriei iubire,
Pentru-a mamei dezrobire
Via\a noastr[s[jertfim!

Fericit acel ce calc[tirania sub picioare!
Care vede-n a lui \ar[libertatea re-nviind,
Fericit, m[re\ acela care sub un falnic soare
Pentru Patria sa moare,
Nemurire mo=tenind.

Sentinela rom`n[

Poem istoric

Românul nu pier.

I

Din vârful Carpa\ilor,
Din desimea brazilor,
Repezit-am ochii mei
Ca doi vulturi sprintenei
Pe cea vale adâncit[
+i cu flori acoperit[,
Ce se-ntinde ca o cea\
Pân']n Dun[rea m[rea\
+i de-acolo-n dep[rtare
Pân']n Nistru, pân']n Mare.
Iar pe cel amar pustiu
Cu v[zutul ce-ntâlnii?
}ntâlnii viteaz o=tean,
Purtând semne de roman,
Falnic, tare ca un leu
+i cu chip frumos de zeu.
Bra\u-i stâng era-ncordat

Sub un scut de fier s[pat
Ce ca soarele soarea
+i pe care se z[rea
O lupoaic[argintie
Ce p[rea a fi chiar vie,
+i sub fiar[doi copii
Ce p[reau a fi chiar vii.
Mâna-i dreapt[\inea pal[;
Iar pe cap purta cu fal[
Coif de aur lucitor,
Ca un zeu nemuritor.
Cel viteaz era c[lare
Pe-un cal alb \n nemi=care,
+i, ca dânsul, neclintit
Sta, privind spre r[s[rit.
Numai ochii s[i mi=ca,
Vulture=te-i alerga,
Pe cea zare cenu=ie,
Lung[, tainic[, pustie,
Unde, ca prin vis trecând
S-auzea din când \n când
Vuiet surd, grozave =oapte
Ce veneau din miaz[noapte,
Zgomot lung, \n[du=it
Ce venea din r[s[rit.

Iarba nu se cl[tina,
Frunza nu se leg[na.
Pas[rea la mun\i zbură,
Fiara-n codri tremura,
C[ci prin lumea sp[imântat[,

}n uimire cufundat[,
 Treceau reci fiori de moarte,
 Presim\iri de rele soarte!
 Iar pe cer un vultur mare,
 F[când cercuri de zburare,
 Se vedea plutind cu fal[,
 +i-n rotirea-i triumfal[
 |inea ochiul s[u m[re\
 Pe viteazul c[l[re\

— Cine e=ti? de unde e=ti?
 Pe la noi ce r[t[ce=ti? —
 — Sunt roman =i sunt o=tean
 De-a-mp[ratului Traian!
 Maica Roma cea b[trân[
 Mi-a pus arma asta-n mân[
 +i mi-a zis cu glasul s[u:
 Fiiul meu, alesul meu!
 Tu, din to\i ai mei copii
 Cel mai tare-n vitejii!
 Mergi]n Dacia, gr[be=te,
 Pe barbari de-i risipe=te,
 +-apoi vecinic privegheaz[,
 Sentinel[mult veteaz[,
 +i te-a\ine la hotare
 C[s-aud]n dep[rtare
 R[sunând du=mane pasuri,
 Menin\ând barbare glasuri...

Venit-am =i am]nvins!
 Pe barbari pe to\i i-am stins,

+i pe \[rmurile lor
Acum, domn st[pânitor,
A=tept oardele avane,
A=tept limbile du=mane
Care vin din r[s[rit
Ca potop nem[rginit
S[cuprind[, s[]nece
Tot p[mântul unde-or trece!
— Ô! viteze neferice,
Ai s[pieri]n câmpi aice!

— Eu s[pier, eu?... niciodat[!
Vie-o lume]ncrunat[.
Vie valuri mari de foc...
Nici c[m-or clinti din loc.
Tot ce-i verde s-a usca,
Râurile vor seca,
+i pustiul tot mereu
S-a l[]vi-mprejurul meu,
Dar eu vecinic]n picioare
Printre valuri arz[toare
Voi lupta, lupta-voi foarte
F[r-a fi atins de moarte,
C[ci român sunt]n putere,
+i românu-n veci nu pier!

II

Apa trece, pietrele r[mân.

Abie zice, =i deodat[
Fulger[-n cer o s[geat[,

Vâjâie, vine, love=te
 Scutul care zâng[ne=te
 +-o respinge,- o zvârle jos
 Ca pe-un =arpe veninos.
 Dup[dânsa-n dep[rtare,
 Colo-n fund,]n fund la zare,
 Se ive=te-un negru nor
 Plin de zgomot sun[tor
 Ce tot vine, ce tot cre=te
 +i pe câmpuri se l[\e=te
 Cât e zare de z[rit
 }ntre nord =i r[s[rit!

— Sentinel[, privegheaz[,
 Norul crunt]nainteaz[,
 Sentinel[! te arat[,
 Norul crunt se sparge!... Iat[
 Iat[oardele avane,
 Iat[limbile du=mane
 De gepizi =i de bulgari,
 De lombarzi =i de avari!
 Vin =i hunii, vin =i go\ii,
 Vin potop, potop cu to\ii
 Pe cai iu\i ca rândunele,
 F[r[frâie, f[r[=ele,
 Cai sirepi ce fug ca vântul
 De cutremur[p[mântul!
 Mul\i sunt ca nisipul m[rii,
 Mul\i ca ghearele must[rrii
 }ntr-un suflet p[c[tos,

}ntr-un cuget sângerol!...
Sai, române, pe omor,
F[-te fulger r[zbitor,
F[-te Dun[re turbat[,
F[-te soart[ne-mp[cat[,
C[ci potopul iat[-l vine
+i-i amar, amar de tine!

— Vie!...

Ca o stânc[nalt[
Ce din vâr[de munte salt[,
Tun[, se rostogole=te,
Cade, rumpe =i zdrobe=te
Codrii vechi din a sa cale
Pân']n fund,]n fund devale!
Astfel crunt osta=ul meu
}=i izbe=te calul s[u
Peste codrii mi=c[tori
De barbari n[v[litori.
El]i sparge, =i-i r[zbe=te,
Snopuri, snopuri]i cose=te,
+i-i]nfrânge, =i-i respinge,
+i-i alung[, =i-i]nvinge!
Calu-i turb[, mu=c[, sare,
Nechezând cu]nfocare,
Calc[trupuri sub picioare,
Sfarm[arme sun[toare
+i cu greu]n sânge-noat[,
+i mereu se-ndeas[-n gloat[.

Crunt r[zboi! privire crunt[!
 Fiul Romei se]ncrunt[...
 Fulgeri ies din ochii s[i!
 Fulger[mii de scântei
 Dintr-a armelor ciocniri
 +i lucioase zâng[niri.
 Zbor topoarele-aruncate,
 Zbârâie-arcele-ncordate
 +i s[ge\ile u=oare
 Noureaz[mândrul soare
 Caii salt[=i necheaz[,
 Lupta url[, se-ncle=teaz[
 +i barbarii to\i gr[mad[
 Mor\ii crude se dau prad[!
 Zece cad, o sut[mor,
 Sute vin]n locul lor!
 Mii]ntregi se risipesc,
 Alte mii]n loc sosesc!
 Dar viteazul cu-a sa pal[
 Face drum printre n[val[,
 +i p[trunde prin s[ge\i,
 C[-i român cu =apte vie\i!
 }n zadar hidra turbeaz[,
 Trupu-i groaznic]ncordeaz[,
 Geme, url[=i crâ=ne=te
 +i-mprejur se-ncol[ce=te.
 Fiul Romei se aprinde,
 Hidra-n mâine-i o cuprinde
 +o sugrum[, =i o sfarm[,
 +o]nvinge, =i o darm[!...

Fug gepizii, fug bulgarii,
+i lombarzii, =i avarii,
Fug =i hunii, fug =i go\ii,
Fug potop, potop cu to\ii,
+i se duc, se duc ca vântul
Asurzind }ntreg p[mântul
De-a lor urlete barbare,
De-a lor vaiete amare!

III

Roma, Roma nu mai este.

Unde-s oardele avane?
Unde-s limbile du=mane?
Au pierit, s-au stins din fa\[,
Precum toamna-n diminea\[,
Se topesc, se sting la soare
Negurile-otr[vitoare!
Cu ce vifor de urgie
N[v[lir[-n Românie!
Cum venir[de turba\i,
Ca balauri }ncrunta\i,
Cu o falc[-n cerul sfânt
+i cu alta pe p[mânt!
Dar s-au dus cum n-au venit
}n pustiul lor cumplit,
P[r[sind }n urma lor
Câmpul luptei de omor!
Lat e câmpul celei lupte,

Lat =i plin de arme rupte,
Plin de trupuri f[râmatede
Care zac gr[mezi culcate,
Plin de sânge ce-l p[teaz[
+i v[zduhul abureaz[!
Unde sunt atâtea vie[
Unde-s ochii]ndr[znevi?
Moartea rece le-a cuprins,
}ntr-o clip[ea le-a stins,
+i pe câmpul cel de moarte,
Crunt loca= de rele soarte,
S-a l[sat acum deodat[
O t[cere-nfrico=at[!
Numai când, din vreme-n vreme,
Se aude-un glas ce geme,
O jelire-ntrist[toare,
Un suspin de om ce moare,
Sau nechezul dureros
Unui cal r[sturnat jos,
Care cheam[ne-ncetat
Pe st[pânu-i jos culcat.

Soarele]=i schimb[locul!
+i apune ro= ca focul,
}ntinzând pe cea câmpie
O v[pseal[purpurie
Ca un sângeros ve=mânt
Peste-un lung =i trist mormânt!
Iar]n naltul cerului,
Deasupra mormântului,
| ip[vulturul cu fal[

+i-n rotirea-i triumfal[
}ncunun[cu-al s[u zbor
Pe viteazu-nving[tor.

S[tr[ie=ti, osta= romane,
Stâlp al lumii apusane!
Tu cu pieptu-î ai oprit
Valul crunt din r[s[rit,
+i cu bra\ul t[u armat
Pasul soartei l-ai schimbat!
Dar ce zic!... un fior rece
Prin a lumii vine trece,
C[ci deodat-un glas prin lume,
F[r[seam[n, f[r[nume,
Sun[, duce-o neagr[veste:
Roma, Roma nu mai este!...

Zis-a glasul, un r[sunet
Lung r[spunde ca un tunet,
+i a Romei vultur falnic
Cade, dând un \ip[t jalnic!
Zis-a glasul, =i cu jale
Plângând soarta mumei sale,
Fiul Romei cei b[trâne
Scap[armele din mâine,
Pleac[fruntea =i-n durere
Moartea cheam[, moarte cere!

Iar[calu-i fr[\ior,
Nechezând }nceti=or,

Câmpul luptei p[r[se=te
 +i spre mun\i]ncet porne=te,
 Ducând lin =i nesim\it
 Pe st[pânul lui iubit...
 Ei se duc]n trist[cale
 +i pe urma lor devale
 Cade-o noapte-ntunecoas[,
 Noapte oarb[, fioroas[
 Ca fundul p[mântului,
 Ca taina mormântului!
 +i sub neagra sa arip[
 Se =terg toate]ntr-o clip[
 Cum se =terge de u=or
 Visul cel am[gitor,
 +i ca suvenirul sfânt
 Celor care nu mai sânt!...

Mun\ii Carpa\i, 1848

Mo\ul =i secoiul

MAGHIARUL

Mo\ule,
 M[i ho\ule!
 Nu tot trage-n carne vie
 +i mai trage-n cea pustie.
 Nu tot bate-n pieptul meu
 C[-i p[cat de Dumnezeu!

ROMÂNUL

Puiule,
Secuiule!
Ce ca\i tu la noi]n munte?
Lance-n coaste, bard[-n frunte,
Ori un plumb vr[jit]n piept,
S[te duci]n rai de-a drept?

MAGHIARUL

Mo\ule,
M[i ho\ule!
Tu e=ti tare, eu sunt tare;
Bun e Dumnezeu =i mare!
De te-a= prinde-n mâna mea,
Zile tu n-ai mai avea.

ROMÂNUL

Puiule,
Secuiule!
Eu sunt tare, tu e=ti tare,
Dar \i-e lauda prea mare!
De-alde tine, f[tul meu,
Mul\i viteji ucis-am eu.

MAGHIARUL

Mo\ule,
M[i ho\ule!
Sai din munte, d[-te-n vale,

Ca s[-mi mai scurtezi din cale.
}n cea vale de-ai s[lta,
Vai =-amar de via\ta!

ROMÂNUL

Puiule,
Secuiule!
Nici eu s[robesc la tine,
Nici tu s[robe=ti la mine.
Vrei, nu vrei dintr-un cuvânt?
C[te sting de pe p[mânt!

MAGHIARUL

Mo\ule,
M[i ho\ule!
Tu n-ai nume, tu n-ai \ar[,
Asta-i patria maghiar[.
Tu se cade s[-mi robe=ti,
C[ci tu om]nc[nu e=ti.

ROMÂNUL

Puiule,
Secuiule,
Na! te du pe ceea lume
Ca s[afli de-al meu nume.
Spui-e-\i mor\ii din mormânt
De sânt om sau de nu sânt!

Bra=ov, 1848

Vis de poet

Ea era frumoas[, dulce,-ncânt[toare,
Ca o floare vie, c[zut[din soare;

Lumea-namorat[=i de doruri plin[
O sl[vea]n tain[ca pe o regin[,

+i pe când nici visul nu-ndr[znea, nici dorul
Pân[lâng[dânsa s[-i]nal'e zborul,

Ginga=, cu iubire, un poet ferice
Prin a lui cântare]ndr[znea a-i zice:

“Când privesc la tine, scumpa mea iubit[,
Ca o lir[dulce inima-mi trezit[

Cânt[=i serbeaz[bunurile vie\ii,
Farmecul iubirii =i al tinere\ii.

Când privesc la tine, draga mea frumoas[,
Raiul]mi deschide poarta-i radioas[,

+i z[resc printr-]nsa plaiul nemuririi,
Unde ne a=teapt[]ngerul iubirii.

Atunci omenirea, via\a de amaruri
Se]mbrac[-n ochii-mi cu pl[cute daruri;

Patria-mi ascunde chinurile-i grele,
De zâmbe=te vesel fericirii mele,

+i tot ce]ncânt[, tot ce d[uimire,
Tot ce-nal\[, omul la dumnezeire,

Dragostea, virtutea, dulcea poezie,
}mi =optesc de tine =i m[-nchin[\ie!

Iar când, mult fericite,]mi aduc aminte
C[-ntre-a noastre inimi sunt leg[turi sfinte,

C[tu,]nger dulce, tu, minune vie,
Ai venit din ceruri ca s[te dai mie!

C-al t[u sân fierbinte bate pentru mine,
C-a ta frumuse\e este al meu bine...

O! atunci, iubit[, sufletu-mi s-aprinde,
Nobil[mândrie vine de-l cuprinde,

+i simt c[el numai e merit pe lume
De a fi altarul scumpului t[u nume!"

Astfel la picioare-i poetul cânta,
Iar ea, v[rsând lacrimi, blând]l asculta,

+i-n a sa uimire ginga=[, adânc[,
}l ruga, zâmbindu-i, s[mai cânte]nc[:

"Spune-mi ce minune, care scump odor
Ar putea]n lume s[-\i insufle dor?"

Care vis de aur s-a oprit din cale
Ca s[fie visul tinere\ii tale?

Vrei pe-aripa dalb[unui sprinten nor
Cerul =i p[mântul s[-i alergi u=or?

Vrei s-anin pe frunte-\i m[rg[rit[rele,
Salbe]n=irate pe raze de stele?

Vrei tu la picioare-\i lumea s-o]nchin?
Vrei s[fii regina cerului senin?

Spune-mi, ce minune dore=ti ca s[nasc[
Pentru-a ta pl[cere dragostea-mi cereasc[?"

“Dragul meu poete! nu doresc odoare,
Din a ta cunun[vreau numai o floare.

Acea floare scump[dac[a= avea,
Alt[-mpodobire pe frunte n-a= vrea.

+i numai amorul care m[]nvie
Ar]ntrece-n mine falnica-mi mândrie!

Tu e=ti visul ginga= ce din zborul s[u
Vars[]ncântare sufletului meu.

Tu-mi]ndulce=ti via\a, tu-mi =opte=ti din stele,
Tu luminezi calea rug[ciunii mele,

+i]n veci pe tine cu drag te g[sesc
}n orice]mi place,]n orice iubesc,

+o credin\] sfânt[de la cer]mi vine
C[]n alt[lume m-am iubit cu tine.

O! mult]mi e scump[]nchinarea ta,
C[ci, iubind, amorul tu =tii a-l cânta.

+i prin armonia dulceti tale lire
Vom zbura-mpreun[c[tre nemurire.

O! pleac[-a ta frunte pe inima mea,
De ascult[dorul ce =opte=te-n ea,

+apoi cânt[lumii \ara mea sl[vit[,
Cânt[România =i pe-a ta iubit[!...”

Cine-ar putea crede c[acest amor
A fost o p[rere, un vis trec[tor?

Poetul visase, cum visez poe\ii,
Flori de alt[lume pe c[rarea vie\ii.

Iar când la lumin[ochii a deschis,
}n ceruri zburase cerescul s[u vis!

“O, vis al iubirii! zis-a el cu jale,
Sim\ind dou[lacrimi pe genele sale.

Scump[n[lucire! te]ntoarce-n rai,
Mergi de]nflore=te pe cerescul plai,

C[ci un vis, ca tine, a=a de ferice,
A-nflori nu poate pe p[mânt, aice!”

*Muntele de foc**

Legend[din Mun\ii Apenini

Pe cei mun\i pustii, s[lbatici,
Din Lombardo-Vene\ie,
Unde noaptea]n orgie
S-adun demonii lunatici,

Ho\i de moarte doisprezece
Stau]n rond sub vântul rece
Care =uier[=i trece!

Focul cerului s-aprinde,
Urm[rit de groaznic tunet,
+i al mun\ilor r[sunet
Printre v[i adânci se-ntinde.

Ho\ii rîd cu voie bun[.
+eful lor, purtând cunun[,
Cânt[astfel]n furtun[:

*}n Mun\ii Apenini,]ntre Giogo =i Filigare, aproape de satul Petra Mala, exist[un fenomen vulcanic foarte curios de observat. Pe surfa\va vârfului unui deal, numit *Munte de foc*, ies din p[mânt nenum[rate limbi de foc care ard necontenit, r[spândind noaptea lumini fantastice pe stâncile =i p[durile de pe]mprejur (vezi]n *Salba literar[* articolul intitulat: *Monte di fo*).

“Vars[-n cupa mea de aur
Acest vin ce desf[teaz[
+i m[-mbat[, m[turbeaz[,
Ca sângele ro= pe taur.

Toarn[, drege tot aice,
+i când eu *destul* voi zice,
Pe-al meu cap tr[snetul pice!

Be\i, voinici, pân[la moarte!
}n ceas vesel de pl[cere
S[uit[m orice durere,
Orice chin a relei soarte.

Be\i, copii, to\i dup[mine
+i-nchina\i cupele pline
L-a fulgerelor lumîne!

Vântul bate, cerul tun[,
Mun\ii url[, Satan râde,
Iadul vesel se deschide
+i cu noi cânt[-mpreun[.

Pe când lumea se-ngroze=te,
Omul brav benchetuie=te
+-al lui suflet se-nt[re=te!

Tremure-se tot }n lume
Cât va fierbe sânge-n mine!
Fac[-=i cruce =i se-nchine
Cel ce-aude de-al meu nume.

Eu sunt bra\ul care frânge!
Eu sunt ochiul ce nu plânge!
Eu sunt gura ce bea sânge!”

Abia zice, =i deodat[
Cade ho\ul de pe munte,
Fulgerat, lovit]n frunte
De a cerului s[geat[!...

De-atunci mii de focurele,
Limbi de par[alb[strele,
Ard pe locurile-acele!

Ho\ul =i domni

Frunz[verde de alun[!
Trece voinicul pe lun[
+i codrul voios r[sun[.

Trece ho\ul h[ulind,
Pe c[rare coborând,
Din frunzi= mereu pocnind.

M[i voinice, voinicele,
Ia-!i t[iu=ul de pl[sele,
Pune mâna pe o\ele,

C[se primbl[pe potici
Trei desagi de irmilici
+i de galbeni venetici,

Iar]n urm[-le, c[lare,
Vine-o mândr[fat[mare,
G[tit[pe m[ritare.

Ea-i mireasa unui crai
+i se duce cu alai
Peste munte, peste plai,

Dar copila-i am[rât[
C-a s[fie desp[r]it[
De Moldova mult iubit[.

+i]n gândurile sale
Ea se roag[-amar cu jale
Ca s[-i ias[-un zmeu]n cale...

Frunzuli\ de brad mic[!
Iese ho\ul din potic[,
Singur, vesel, f[r[fric[,

+apoi zice: "Cale bun[!
Unde merge\i]mpreun[,
Dragii mei, noaptea pe lun[?

Decât la curtea cr[iasc[,
Mai bine-n lunca ho\easc[,
Lâng[-o inim[fr[\easc[".

Frunz[verde stej[rel!
Ho\ul pleac[sprintenel
Cu domni\ a lâng[el.

Iarba cre=te-n calea lor
+i domni'a, scump odor,
Vesel calc[pe covor.

Dealul-Doamnei

Ce gânde-ti, o! Margarit[

Ce gânde=ti, o! Margarit[,
Când de visuri e=ti r[pit[
}ntr-al nop\ii miez senin,
Când din luna zâmbitoare
Vine-o raz[c[l[toare
De se joac[pe-al t[u sân?

Nu crezi tu, o! Margarit[,
C-acea raz[fericit[
Este gînga=ul meu dor,
Ce-i trimis din dep[rtare
S[-\i aduc[-o s[rutare
De la bietul c[l[tor?

+atunci, dulce Margarit[,
Nu te sim\i duios uimit[
L-ale razei dezmierd[ri?
+i cu-o =oapt[de iubire
Nu trimi\i a ta gîndire
S[m[caute pe m[ri?

Mult frumoas[Margarit[!
Barca mea e r[t[ci[
Pe al m[r]ii val turbat.
Glas de moarte-n aer trece,
+i de-al mor\ii fior rece
Sufletu-mi e tulburat!

O! duioas[Margarit[,
D[-mi o lacrim[iubit[
}n acest minut amar,
Dorul meu }n cer s-o suie
+i, ferice, s-o depuie
Pe al Domnului altar!

Canalul de Gibraltar, 1853

Stelele

Doin[

De la mine pân' la tine
Numai stele =i lumine!

Dar ce sunt acele stele?
Sunt chiar lacrimile mele

Ce din ochii-mi au zburat
+i pe cer s-au aninat

Cum se-anin[despre zori
Roua limpede pe flori!...

V[rsat-am multe din ele
Pentru soarta \[rii mele!

Multe pentru cei ce sânt
Pribegi[i de pe p[mânt!

Multe lacrimi de jelire...
Iar de dulce fericire

Ah! V[rsat-am numai dou[,
+i-s luceferi amândou[!

Sevilia, 1853

N. B[lcescu murind *

De pe plaiu-nstr[in[rii,
Unde zac =i simt c[mor
De amarul desper[rii
+i de-al \[rii mele dor,
V[d o pas[re voioas[
Apucând spre r[s[rit,
+i o raz[luminoas[,
+i un nour aurit.

“P[s[ric[zbur[toare,
Unde mergi cu dorul meu?”

*Mult jelitul N. B[lcescu, autorul mai multor scrieri istorice de mare însemn[tate, frate iubit al tuturor celor ce l-au cunoscut, s-a s[vâr=it din via\[la Palerma în 28 noiembrie 1852.

“Am solie-ncânt[toare
De la sfântul Dumnezeu
S[duc glas de armonie
| [rmurilor române=ti
+i s[scald]n veselie
Inimile ce jele=ti!”

“Raz[vie, c[l[toare,
Unde mergi cu dorul meu?”
“Am solie-nvietoare
De la sfântul Dumnezeu
S[depun o s[rutare
Pe al \[rii tale sân
+i s-aduc o alinare
Jalnicului t[u suspin.”

“Noura= p[truns de soare,
Unde mergi cu dorul meu?”
“Am solie roditoare
De la sfântul Dumnezeu
S[m[las]n Românie,
Ca s[creasc[mii de flori
Pe frumoasa ei câmpie
Ce o plângi adeseori!”

“Du-te, raz[str[lucit[,
Du-te, mic[p[s[rea,
+i pe \ara mea iubit[
Mângâie\i-o-n lipsa mea!
Iar tu, nour de rodire,

F[s[creasc[-n sânul s[u,
Cu verzi lauri de m[rire,
Floarea sufletului meu!"

Palerma

Anul 1855

Dup-atâi r[i secolii negri de dureri, de vijelie,
Ce-au trecut f[r[-ncetare peste biata Românie,
 Tu, an nou, ce ne veste=ti?
Vii s-aduci patriei mele, ca o dreapt[r[spl[tire,
Pace, glorie, putere, libertate, fericire,
 }ndur[rile cere=ti?

Din noianul vecinicii e=ti tu sol de mângâiere?
Trebuie ca semn de moarte sau ca semn de]nviere
 S[te blestem, s[te-admir?
E=ti amic sau tu faci parte din cumpli\ii ani de rele
Ce-au depus]n al lor treac[t peste fruntea \[rii mele
 O coroan[de martir?

Orice-a fi a ta menire, vei g[si poporul tare,
}nfruntând lovirea soartei cu-o puternic[r[bdare
 +i cu suflet de român.
C[ci românul e]ntocmai precum stâncile m[re\ e
Care-n valurile m[rii furtunate =i seme\ e
 Neclintite-n veci r[mân.

Pe aceste mândre \[rmuri sentinel[-naintat[
 Neamul nostru, f[r[sprijin,]n veghere necurmat[
 St[pe loc la postul s[u.
 El de dou[zeci de secol[a trecut prin mii de lupte,
 Dar acum i-a c[zut bra\ul, i-au c[zut armele rupte...
 O! puternic Dumnezeu!

Sunt destule-atâte chinuri! Ad[ziua mult dorit[,
 Zi de pace, de t[rie =i de glorie iubit[
 Pentru-acest s[rman popor,
 Pentru-o na\ie cre=tin[, care poart-un mare nume
 +i]n sufletu-i presimte c[-i chemat]n ast[lume
 La un falnic viitor.

F[ca anul care vine s[aduc[-un mândru soare,
 S[deschid[-o cale nou[de mari fapte roditoare
 Pentru neamul românesc,
 C[ci el are din vechime o menire str[lucit[!
 El a fost =i vrea s[fie sentinel[neclintit[
 Pe p[mântul str[mo=esc!

C`ntece =i s[rut[ri

POETUL

Ah! câte glasuri de armonie
 }n al meu suflet cânt[duios,
 Toate, uimite, se-nchin[\ie
 Când te-ar[\\i mie,
 }nger frumos!

Alb[românc[! tu pentru mine
E=ti adierea lunii lui mai.
Darul iubirii, cerescul bine,
Na=te =i-mi vine
Din al t[u grai.

Prive=te-n lume m[re\ul soare
Cum r[spânde=te veseli flori.
El d[o raz[]nvietoare
De orice floare
Ivit[-n zori.

Prive=te-a nop\ii mândr[coroan[
Cum las[-a ninge stele din ea.
De orice suflet care-n cer zboar[
Lin se coboar[
Câte o stea.

O, dulce]nger de dezmiardare!
De-ai vrea, unit[cu dorul meu,
S[-mi dai, fericite, o s[rutare,
De-orice cântare
A= cânta eu,

N-ar fi]n ceruri dalbe lumine,
Nici flori pe lume s-ar leg[na,
Pe câte versuri de amor pline
Eu pentru tine
A= suspina!

ROMÂNCA

Când prim[vara cu l[rcimioare
}n locul iernii vine zâmbind,
Inima, dulce privighetoare
Sc[ldat[-n soare,
Cânt[iubind.

Dar când se lupt[\ara-n durere,
Tot omul tân[r=i sim\itor
Trebuie s[-i deie cu-a sa putere
O mângâiere
+-un ajutor.

Când \ara geme sub ap[sare,
Mai bine-mi place s-aud sunând
Un r[cnet aspru de r[zbunare
Decât oftare
De amor blând.

Versul iubirii duios str[bate,
Focul poetic e r[pitor,
Dar nu-s cuvinte mai]nfocate
Ca libertate
+i *v\itor.*

June poete! ascunde-\i dorul,
C[ci nu e timpul de dulci pl[ceri.
Decât pe lir[s[cân\i amorul,
Ap[r[-onorul
S[rmanei \[ri!

Cânt[-un vers falnic de re-nviere
 Care s-aprind[sufletul meu.
 Ridic[neamul de la c[dere,
 +-orice-mi vei cere
 Va fi al t[u!

Ia=i, 1855

*Drago=**

Drago=, mândru ca un soare,
 A plecat la vân[toare.
 Ghioaga =i s[geata lui
 Fac pustiul codrului!
 Cerbul moare, ur=i pier
 +i vulturii cad din cer...
 Iat[c[-ntr-o dumbr[vioar[
 El z[re=te-o c[prioar[,
 Fiar[blând[de la munte,
 Cu stelu\[alb[-n frunte
 +i corni\ e sub\irele
 +i copite sprintenele.
 C[prioara cum]l simte
 Las[locurile strimte,
 Fuge, salt[, zboar[, pier,

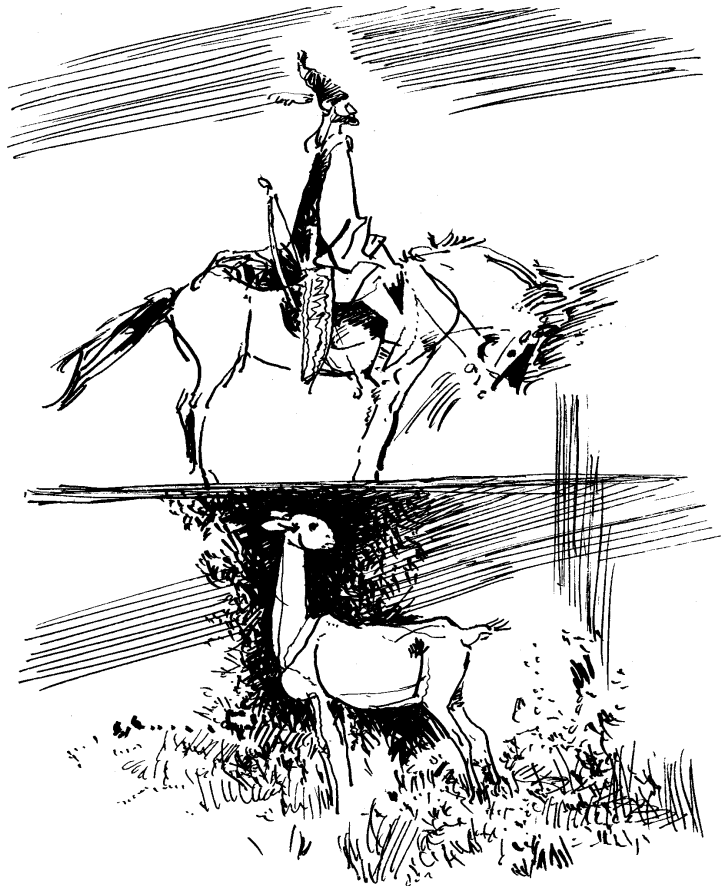
*Dup[tradi\ia popular[, Drago= a venit din Ardeal =i a poposit]ntr-o vale numit[*Câmpul-lui-Drago=*, ce se g[se=te]ntre Bac[u =i Piatra.

Asemenea se pretinde c[bourul Moldovei reprezint[capul unui zimbru ucis de Drago= la desc[lecarea lui]n \ar[,]n secolul XIII. Bour]nsemneaz[*Boul Urus*.

Ca un vis, ca o p[rere;
Iar[Drago=]nfocat
O gone=te ne-ncetat.
Zi de var[cât de lung[,
Vân[torul o alung[,
+-amândoi se pierd de vii
}n codri merei pustii!

II

Iat[, m[ri, c[deodat[
O poian[se arat[,
}nverzit[,]nflorit[
+i de lume t[inuit[.
Iar pe iarb[-n poieni\[,
Cânt[-o alb[copili\[,
Cu ochi dulci, dezmierd[tori
+i cu sânul plin de flori.
C[prioara, cât o vede,
Zboar[vesel, se repede
+i]i cade la picioare
Pe-un covor de l[crimioare.
Cât viteazul o z[re=te,
Pe loc st[=i se uime=te!
Uit[blânda c[prioar[
+i s[geata ce omoar[!
Uit[draga vân[toare,
Uit[lumea de sub soare!

III

"Copili\! zice el
Rezemat de-un stej[rel.
E=ti tu zâna [stui plai,
Sau o floare de la rai?"
"Drago=, Drago=, fr\ioare,
Nu sunt zân[, nu sunt floare,
Dar am suflet fecioresc
+i Moldova m[numesc.
Mult e mult de când te-a=tept
+[-mi alin dorul din piept,
C[de Domnul sunt menit[
Ca s[fiu a ta ursit[!"
"O, Moldovo-ncânt[toare,
Ginga=[fermec[toare!
Iat[, arcu-mi vitejesc
Lâng[tine-l r[s[desc,
Ca s[deie pân-]n zori
Crengi cu frunze =i cu flori,
+i cu-acele crengi frumoase
S[-mpletim cununi voioase,
Una \ie, una mie,
Pentru-a noastr[cununie!"

IV

A doua zi ei plecar[
+i prin codri apucar[,
Amândoi]mbr[\i=a\i,

Cu flori mândre-ncununa\i.
Dealuri multe ei suir[,
Multe dealuri coborâr[,
Pân-]n valea cea-nverzit[,
De-un râu luciu r[corit[.
Copili\a-nvesealea
+i din gur[-a=a gr[ia:
“Drago=, Drago=, fr[\ioare,
Las[ochii t[i s[zboare
Peste dealuri =i câmpii
P[scute de herghelii,
Peste v[i, peste gr[dini
Unde zbor mii de albini,
Peste ape curg[toare
+i dumbr[vi r[sun[toare.
Cât p[mânt tu vei vedea,
E cuprins de zestrea mea!
+-acea dalb[de mo=ie
Toat[-n veci a ta s[fie,
Ca s[fie-n veci sc[pat[
De o fiar[-nfrico=at[,
De un zimbru fioros
Care-o calc[-n sus =i-n jos”.

V

Bine vorba nu sfâr=ea,
Din râu iat[c[ie=ea
Zimbrul aprig ca un zmeu,
Cu lungi coame ca de leu,

+i cu coarne o\elite,
 +i cu aripi la copite.
 Fiar[crunt[=i turbat[
 Pleca fruntea lui cea lat[
 +i s[rind, mugind, da zor
 Peste mândrul vân[tor.
 Iar[Drago= s-a\inea
 +i, cel zimbru cum venea,
 Ghioaga-n frunte-i arunca,
 Fruntea-n dou[-i despica!
 Apoi capul]i t[ia,
 }ntr-o lance]l punea
 +i pleca]n veselie
 Pe frumoasa lui mo=ie,
 De p[gâni s[o fereasc[
 +i ca domn s[o domneasc[!

1 Mai

Acea zi mult frumoas[, cea zi de neuitare,
 Când pentru-ntâia oar[amorul]nfocat
 Ne-a strâns la sânu-i dulce cu-o dulce-mbr[\i=are
 +i a depus pe frunte-\i]ntâiul s[rutat!

Acea zi mult iubit[, când tu, prin o minune,
 Mi-ai dat re]nviere l-al dragostei altar,
 Din suvenirul nostru]n veci nu va apune,
 C[ci ea a fost hotarul trecutului amar!

Ea se]mpodobise cu-al prim[verii soare
+i se-ngâna voioas[cu frumuse\lea ta,
Dar tu-mi p[reai mai dulce =i mai]ncânt[toare
Decât chiar prim[vara care ne]ncânta.

O! cât erai atunce de alb[=i frumoas[,
Când dorul t[u,]n ceruri zburând cu-al meu suspin,
A izvorât]n ochii-]i o rou[luminoas[
+i te-a plecat pe sânu-mi ca floarea unui crin!

O singur[minut[a mea =-a ta fiin\
S-au]ntrunit]n raiul fierbintei s[rut[ri,
Dar din acea minut[cereasca Provedin\
Ar face-o vecinicie de scumpe desf[t[ri!

Atât era de mare a noastr[fericire,
C[dac[moartea crud[, v[zând cât ne iubim,
Voia atunci s[curme a noastr[vie\uire,
Am fi murit ferice, f[r-a =ti c[murim!

C`ntece de lume

I
Inima-mi e am[rât[,
Zarea vie\ii]nnegrit[!
De-oi tr[i, n-am ce dori,
N-am ce jeli de-oi muri!

Inim[, fii r[bd[toare
Ca p[mântul sub picioare,
Pân' ce-i zace cu-al t[u dor
}n mormânt nesim\itor.

Ce-\i sluje=te de a plânge,
De-a v[rsa lacrimi de sânge
}ntr-al lumii val cernit?...
Valul trece neoprit!

Taci, cumplita mea durere,
+i tot cre=te }n t[cere,
Pân' ce tu la Dumnezeu
Duce-vei sufletul meu!

II

Avut-am odat[-n lume
Dor de fal[=i de nume,
Dar acum vedea-l-a= mort
Chiar =i numele ce port!

Avut-am odinioar[
Mam[dulce, dulce \ar[;
Dar acum sunt r[t[cit
}n pustiu nem[rginit!

Avut-am }n fericire
Un vis dulce de iubire...
Unde-i, Doamne, visul meu?
Unde-i raiul, unde-s eu?

Amar mie! amar mie!
Din cereasca-mp[r\ie
Ce lung fulger m-a p[truns!
Ce-am fost eu =i ce-am ajiuns?

III

Ah! durere, In ce parte
De tine s[fug departe?
Urm[-n lume s[nu las,
Nici s-aud al lumii glas!

Cum s[scap de r[u, de bine?
}ncotro s[fug de mine,
Pe p[mânt s[nu mai =tiu
De sunt mort sau de sunt viu?

Da\i-mi, da\i-mi aripioare,
S[zbor iute pe sub soare.
Da\i-mi aripi de pe dor,
Pe sub noapte iar s[zbor.

Duce-m-a= =i m-a= tot duce,
Dor s[nu m[mai apuce!
Cine-n cale m-a vedea
S[plâng[de jalea mea!

Moldova în 1857

Scump[Moldov[! \ar[de jale!
Ah! în ce stare tu ai ajuns!
Las[-m[-a plânge r[nile tale,
C[ci pân-]n suflet m[simt p[truns!

Tu, ce e=ti bun[, dulce, iubit[,
Tu, ce e=ti fiica lui Dumnezeu,
Cum te love=te soarta cumplit[!
Cum te]neac[amarul greu!

Lupii, =i corbii, =i vulpi str[ine
Fac a lor hran[din corpul t[u,
+i tu, Moldov[, pl[te=ti cu bine
La to[i aceia care-]i fac r[u!

O! cât de crunte =otr[vitoare
Sunt pentru tine a lor mu=c[ri,
Când ei cu buze sfâ=ietoare
R[spund l-ale tale dulci s[rut[ri!

Dar mult mai aprig trebuie s[fie
Chinul ce suferi, amarul chin,
Când vezi chiar fiii-]i cu du=m[nie
Rupându-]i sânul de amor plin!

Mam[duioas[, trist[, -n c[dere,
Cu agonie mâinile-]i frâangi,
+i nu-]i r[mâne nici o putere,
Nici glas, la lume ca s[te plângi!

Când ridici fruntea, jos]n \[rân[
O-mpinge, o calc[du=man picior!
Când ridici glasul, o crunt[mân[
}i curm[-ndat[geam[tu-n zbor!

Dar cât va bate inima-n mine,
Eu]n veghere la lupt[-oi sta,
+i, cu t[rie, eu pentru tine
}n fa\la lumii voi protesta!

Pentru coroana-\i de suveran[,
Pentru-al t[u nume =i al t[u drept
Eu]nfrunta-voi hidra du=man[
+-un scut \i-oi face din al meu piept!

Voi zice \ie: "Mam[-ntristat[!
Prinde la suflet]nviator,
C[ci tu sc[pa-vei de munci odat[
+i-i avea parte de viitor!

Las' s[te prade ho\ii]n tain[,
S[urle lupii]n urma ta.
Las[-i s[rup[mândra ta hain[...
Hain[mai mândr[tu vei purta!

}n zadar r[ii vor]n orbire
Cereasca lege a-mpotrivi.
Cerul voie=te a ta m[rire,
+i tu, Moldov[, mare vei fi!

}n zadar cearc[ei s[ridice
Un zid pe Milcov, desp[r\itor.
C[dea-va zidul, =i tu, ferice,
Vei fi unit[cu a ta sor'.

C[ci tot se afl[]n Românie
Inimi aprinse de-un sacru dor,
Ce vor românul ca s[re-nvie
Mare, puternic, ca dorul lor!

E scris[-n ceruri sfânta *Unire*
E scris[-n inimi cu foc ceresc!
O! Românie! I-a ta m[rire
Lucreaz[bra\ul dumnezeiesc!"

Voi zice, zice pân[la moarte
Celor ce-s du=mani ne]mp[ca\i:
"O! voi, unelte de rele soarte
Pentru românii ce v[sunt fra\i!

Voi, care]n=iv[cu-a voastre mâine
Mormântul \[rii l-a\i preg[tit,
+-a\i mu=cat mâna ce v[d[pâine,
+i-a\i r[nit sânul ce v-a iubit!

Voi, care \[rii pl[ti\i cu ur[
Când ea v[cheam[dragii s[i fii,
Uitând Dreptate, Lege, Natur[,
Uitând c[]n=iv[ave\i copii,

Blestemul \[rii tunând s[cad[
Pe capul vostru nelegiuit!
Blestem =i ur[!... Lumea s[vad[
Cât r[u]n lume a\i f[ptuit!

Fie-v[via\ a neagr[, amar[!
Copii s[n-ave\i de s[rutat!
S[n-ave\i nume, s[n-ave\i \ar[,
Aici s[n-ave\i loc de-ngropat!

+i când pe calea de vecinicie
Ve\i pleca sarbezi, tremur[tori,
Pe fruntea voastr[moartea s[scrie:
Du=mani ai \[rii! Cruzi vânz[tori!

Ia=i, 1857

Noaptea Sfântului Andrii

Zgomot trist]n câmp r[sun[!
Vin strigoi, se adun[,
P[r[sind a lor secii.
Voi, cre=tinelor popoare,
Face\i cruci mântuitoare,
C[ci e noaptea-ngrozitoare,
Noaptea Sfântului Andrii!

Vântul sufl[cu turbare!
A picat stejarul mare,

Cerul s-a întunecat!
Luna salt[-ng][benit[,
Printre nouri r[t[ci[,
Ca o luntre p[r[sit[,
Pe un ocean turbat.

Bufnele posomorâte,
}n a lor cuiburi trezite,
| ip[cu glas amor'it.
Lupii url[]mpreun[,
Cu ochi ro=i \inti\i la lun[,
Câmpul geme, codrul sun[,
Satan pe deal s-a ivit!

Iat[-! iat[, Satan vine,
R[zb[tând prin verzi lumine,
Pe-un fulger scânteietor.
Umbre, stafii despletite,
Cucuveici, iele zburlite
+i Rusaliile pocite
}l urmeaz[ca un nor!

Sus, pe turnul f[r[cruce,
Duhul-r[u zbierând se duce,
+i tot turnul s-a clintit!
Miezul nop'ii-n aer trece
+i, lovind arama rece,
Ore negre dou[sprezece
Bate-n clopotul dogit.

Strigoimea se-ndese=te,
Hor[mare]nvârte=te
Lâng[turnul cre=tinesc.
Iar pe lâng[alba lun[
Nouri vine\i se adun[,
Se-mpletesc]ntr-o cunun[
+i-mprejuru-i se-nvârtesc.

Voi, cu suflete curate,
Cu credin\i nestr[mutate,
Oameni buni, femei, copii!
Voi, cre=tinelor popoare,
Face\i cruci mântuitoare,
C[ci e noaptea-ngrozitoare,
Noaptea Sfântului Andrii!

Acum iat[, pe mormânturi,
Cl[tina\i, b[tu\i de vânturi,
To\i strigoii s-au l[sat.
A=eza\i]ntr-un rond mare,
Adânci\i]n]ntristare,
Pe sicriu-=i fiecare
Oasele-=i a rezemat.

Unul zice: "Eu]n via\[,
Cu o mân[]ndr[znea\[,
Multe drepturi am r[pit!
R[pit-am pâinea de hran[
Unei gînga=e orfan[
Ce, pierdut[=i s[rman[,
]n mizerie-a pierit!"

Altul zice: "Eu]n lume
Am avut putere, nume,
C[ci am fost st[pânitor!
Dar]n oarba-mi l[comie,
Pentru-o seac[avu\ie,
Am]mpins]n grea urgie
Pe s[rmanul meu popor!"

Altul zice: "Eu]n \ar[
Fost-am o cumplit[fiar[,
Plin[de amar venin!
}mpotriva \[rii mele
F[ptuit-am multe rele,
+-am legat-o-n lan\uri grele
+-am vândut-o la str[in!"

"Foc =i ur[-n vecinicie
Pe voi cad[, pe voi fie!"
Strig[-atunci un glas ceresc.
+i pe loc cad]n morminte
P[c[toasele-oseminte.
Iar pe zidurile sfinte
Trece-un foc dumnezeiesc!

Ia=i, 1857

Hora Unirii

1857

Hai s[d[m mân[cu mân[
Cei cu inim[român[,
S[-nvârtim hora fr[\iei
Pe p[mântul României!

Iarba rea din holde piar[!
Piar[du=m[nia-n \ar[!
}ntre noi s[nu mai fie
Decât flori =i omenie!

M[i muntene, m[i vecine,
Vin[s[te prinzi cu mine
+i la via\[cu unire,
+i la moarte cu-nfr[\ire!

Unde-i unul, nu-i putere
La nevoi =i la durere.
Unde-s doi, puterea cre=te
+i du=manul nu spore=te!

Amândoi suntem de-o mam[,
De-o f[ptur[=i de-o seam[,
Ca doi brazi }ntr-o tulpin[,
Ca doi ochi }ntr-o lumin[.

Amândoi avem un nume,
Amândoi o soart[-n lume.

Eu \i-s frate, tu mi-e=ti frate,
}n noi doi un suflet bate!

Vin' la Milcov cu gr[bire
S[-l sec[m dintr-o sorbire,
Ca s[treac[drumul mare
Peste-a noastre vechi hotare,

+i s[vad[sfântul soare
}ntr-o zi de s[rb[toare
Hora noastr[cea fr[\easc[
Pe câmpia româneasc[!

Cristos a]nviat

Cristos mântuitorul din mor\i a]nviat,
+i fruntea-i ca un soare,
Lucind peste popoare,
Fiori de nemurire]n lume a-mpr[=tiat.

Cristos, zeul credin\ei, ie=it-a din mormânt!
+-a sa re]nviere
Ne-arat[c[nu pier
Dreptatea, =i credin\,a, =i adev[rul sfânt!

Cristos e viu! Ca dânsul, o! voi ce suferi\i
}n lan\uri de robie,
Curând la via\,a vie
Din umbra trist[-a mor\ii ve\i fi cu to\i ie=i\i!

Polonie strivit[sub aprigul picior
 A tiraniei crude,
 Curaj!]n cer s-aude
 Un imn de re-nviere, un glas prevestitor.

Curaj! Deschizând ast[zi a vecinicii por\i,
 Mântuitorul vine,
 Polonie, spre tine,
 S[te ridice falnic cu dânsul dintre mor\i!

}n=ir[-te, m[rg[rite

Legend[

*Dedicat[d-nei
 Zoe Cantacuzin*

Trei copile de-mp[rat
 Stau]ntr-un m[re\ palat,
 }n=irând la scumpe salbe
 De m[rg[ritare albe.
 Iar o pas[re m[iastr[
 Vine vesel pe fereastr[
 +i, b[tând din aripioare,
 Zice, blând cuvânt[toare:
 “Bine, bine v-am g[sit,
 Dalbe flori din r[s[rit!”
 “Bine-ai venit de la rai,
 P[s[rea cu dulce grai!”
 “Eu sosesc cu prim[vara

Ca s[m[]ntorn cu vara;
+-acum vin pe-al vostru plai,
Aducând luna lui mai,
Luna cea de l[crimioare
+i de doruri iubitoare,
+i o dalb[de poveste
Cum n-a fost =i nu mai este!”
“P[s[ric[, spune, spune
Cea poveste de minune,
C[\i-om face noi trei salbe
De m[rg[ritare albe.”

I

“}n=ir[-te, m[rg[rite,
Pe lungi fire aurite,
Ca o hor[luminoas[,
Ca povestea mea duioas[:
Fost-a fost]n lume-odat[
Mândruli\[, dulce fat[,
+i la chip fermec[toare
De puteai c[ta la soare,
Iar la ochi=orii s[i
+i la fa\[-i nu putei!
Florile]i ziceau floare,
Stelele, stea lucitoare,
}ncât vecinic flori =i stele
Se certau noaptea-ntre ele!
Iat[-n fapt de diminea\
C[pe câmpul de verdea\
Copili\va, cu-alte dou[,

Se primbla, torcând prin rou[.
Una zice: "Am visat
De-un fecior de]mp[rat!
Dac-ar fi acum s[vie
S[m-aleag[de so\ie,
I-a= aduce eu]n dar
Un =oiman de arm[sar
Care zboar[, care sare
Peste mun\i =i peste mare
+i]nconjur[p[mântul
Mai u=or chiar decât vântul!"
Alta zice: "Surioare!
Eu i-a= \ese-n foc de soare
O c[ma=[-n zece îve,
Cu descânteci prin alti\ve,
Ca s[-i fie de noroc
+i s[-l apere de foc,
+i de patimi sufle\=ti,
+i de boalele trupe=ti!"
Iar frumoasa copili\[\[
Zice astfel din guri\[:
"Eu i-a= face doi feciori,
Doi de gemeni fr[\iori,
Cu cosi\ele-aurite
+i cu fe\ele-nflorite,
De n-ar fi al\ii ca ei
Dr[g]la-i =i frumu=ei,
C[ci ar fi str[lucitori
Ca doi ochi veselitori!"

“De mi-i face-a=a copii,
Tu, mireasa mea s[fii!
(Zice-atuncea mândrul crai
Ce v`na pe verde plai.)
Tu s[fii a mea mireas[,
A mea dulce-mp[r[teas[!
Tu, minune-ncântatoare
Care e-ti rupt[din soare!”
Copili\[-n fericire
St[p[truns[de uimire,
Ochii gale= i se-nchid,
Degetele-i se deschid,
Fusu-i pic[, firu-=i pierde,
+i ea cade-n iarba verde.
Iar[craiul tinerel
O ia-n brave u=urel,
+i cu ginga=ul odor
Salt[pe-al s[u cal u=or,
Calul falnic se-ncordeaz[,
Sare, zboar[=i necheaz[;
El nechezul n-a sfâr=it,
La palat c-a =i sosit!

+apte zile-abia trecea,
Mare nunt[se f[cea,
Cu nunta=i nenum[ra\i,
Cum se cade la-mp[ra\i,
De-a mers vestea-n dep[rt[ri,
Peste nou[\[ri =i m[ri!
Fost-au fa\[crai vesti\i,
Cu coroane-mpodob\i,

+i vestite-mp[r[tese,
 Tot frumoase =i alese.
 Fost-au]nc[la serbare
 Oaspe\i mari de spaimantare*
 Uria=i cu negre semne,
 Sfarm[-Piatr[, Strâmb[-Lemne,
 Zmei cu ochii sângero=i
 +i vitejii fe\i-frumo=i!
 Dar din to\i nunta=ii cine
 R[spânda mai vii lumine?
 Dulce-a craiului mireas[,
 Tân[ra]mp[r[teas[,
 Care ochii fermeca
 De zâmbea sau de juca.
 Blândul zâmbet al copilei
 Lumina ca faptul zilei,
 +-al ei joc p[rea un zbor
 Chiar de flutur sprinteior.
 Fost-am]nc[=i eu fă\
 La cea nunt[mult m[rea\
 +i de-atunci tot m[gândesc
 C-am visat un vis ceresc!

II

}n=ir[-te, m[rg[rite,
 Pe lungi fire aurite,

*Pove=tile populare sunt pline de fiin\e fantastice, precum: urie=i, fe\i-frumo=i, care se lupt[cu zmeii pentru fete de]mp[ra\i, Sfarm[-Piatr[, ce macin[stâncile ca s[turbure pâraiele, Strâmb[-Lemne, care]ndoaie copacii codrilor... etc.

Precum =irul din poveste,
C[-nainte mult mai este:

Trecu luna, trecu dou[,
Trecu cinci, trecu[nou[,
Doamna n[scu doi feciori,
Doi de gemeni fr[\iori,
Cu cosive poleite
+i cu fe\ve]nflorite,
De p[reau str[lucitori
Ca doi ochi veselitori!...

Alei, mândre surioare!
Putea\i voi a-mi spune oare
Ce-i mai bun]n ast[via\
Ca iubirea cu dulcea\
Ce-i mai sfânt =i mai alin
Ca mama cu prunc la sân?
Ce-i mai drag =i mai pl[cut
Ca pruncu\ul nou-n[scut?...
Mama doamn[, fericit[,
Cu doi prunci]mpodobit[,
}i \inea duios la sân,
Ca doi fluturi pe un crin,
+i din pletele-i ginga=e
Le f[cea lor dulce fa=e,
+i pe bra\=e-i, ca s[-i culce,
Le f[cea un leag]n dulce.
Ea-i privea =i zi =i noapte,
Le vorbea cu blânde =oapte,
+i, privindu-i, se uimea!...

Ea-i trezea =i-i adormea.
I-adormea tot }n cânt[ri
+i-i trezea }n s[rut[ri.

Când era pe adormire,
Le cânta cu-nduio=i-re:
“Nani, nani, copila=i,
Dragii mamei feciora=i!
C[mama v-a leg[na,
Cu vers dulce v-a-ngâna
+-a ruga pe Dumnezeu
S[v[primble-n raiul s[u,
S[vede\i, unicii mei,
Ceruri plini de curcubeii,
Ploi de raze =i de stele
Pe câmpii de vioarele,
+-oi ruga Domnul ceresc
S[ajunge\i cum doresc,
Viteji mari =i fe\i-frumo=i,
Doi luceferi mângâio=i.
Lumea s[v[}ndr[geasc[,
Du=manii s[se-ngrozeasc[,
S-ave\i parte =i renume,
S[v[mearg[vestea-n lume!”

Când era iar pe trezie,
Le cânta }n veselie:
“Scula\i, scula\i, fe\ii mei,
Floricele dalbe!
C-au venit doi }ngerei
}n ve=minte albe,

}ngerei colind[tori,
Floricele dalbe,
Noaptea pe la cânt[tori,
Când zorile-s albe,
+i v-aduc pe aripioare
Floricele dalbe,
Rou[sfânt[-nvietoare
+i cunune albe!”

Alei! mândre surioare!
Nici c[se afla sub soare
Fericire mai deplin[,
Via\ dulce mai senin[!
Dar]n lume ades trece
Vânt de moarte, fior rece,
+i pe loc se vesteje=te
Tot ce-n lume ne zâmbe=te!
Seninul se schimb[-n nori,
Via\a-n noapte f[r[zori,
Veselia-n aspre chinuri
+i cânt[rile-n suspinuri!
Iat[c[-ntr-o zi din mai
Mers-a vestea chiar la rai
De-acei mândri fr[\iori,
A p[mântului comori,
+i to\i]ngerii]n zbor
Au venit, ascun=i de-un nor,
Ca s[vad[dac[sânt
Fra\i de-ai lor pe-acest p[mânt?
“Dulce-s, Doamne, la privire!
Ca un vis de fericire!”

Abia zis-au, =i pe loc,
Ca un fulger viu de foc,
Crunt deochiul au ajuns
Pe copii =i i-au str[puns!
Copila=ii plâng, suspin',
Scot guri\va de la sân,
Cat[-n ochii mamei lor,
Pleac[fruntea, cad =i mor!
Vai de codrul care=-i pierde
Fream[tul =i frunza verde!
Vai de inima pustie
Ce-a r[mas f[r' de so\ie!
Dar amar, amar de lume,
De copiii f[r[mume,
+i de mamele cu dor
Care=-i pierd copiii lor!

III

}n=ir[-te, m[rg[rite,
Pe lungi fire aurite,
Precum =irul din poveste,
C[-nainte mult mai este:

Pe copiii-mbr[\i=a\i,
}ntr-un leag[n alb culca\i,
Trista mam[i-a-ngropat
Lâng[ea, lâng[palat,
La fereastra din gr[din[,
Sub o tuf[de sulcin[.
Iar din leag[nul de flori
R[s[rit-au pân[-n zori

Doi brazi gînga=i de o seam[,
 Ca doi gemeni dintr-o mam[,
 +-au crescut, crescut-au iar[,
 De la zori =i pîn[-n sear[,
 Pîn-au dat s[se loveasc[,
 De fereastra-mp[r[teasc[...

“Fr[\ioare, fr[\ioare,
 }nl[untru ce vezi oare?”
 “V[d pe mama!...

Auzi, frate,

Gemetele-i necurmate?”
 “M[iculi\ a mea iubit[,
 Cât de-amar e r[t[rit[!”
 “Ochii-i sunt dou[izvoare
 Tot de lacrimi arz[toare!”
 “Ah! prive=te cum ne cat[,
 Prin cea cas[]ntristat[!”
 “Cum ne ceham[, cum ne plînge!
 Mîinile cum =i le frînge!”
 “Mam[, mam[, draga noastr[,
 Iat[-ne ici la fereastr[,
 Vin' cu dulce diezmierdat,
 C[de mult, amar de noi,
 Ne lipse=ti la amîndoi!”
 Astfel brazii suspinau
 +-a lor crengi le cl[tinau
 Pe fereastr[-n sala mare...
 Mama doamn[viu tresare,
 Vine,-alearg[, st[, nu crede,
 Vede brazii =i nu-i vede,

+terge iute ochii s[i:
“Dragii mei, dr[gu\ii mei!
Voi sunte\i! inima-mi zice
C-a\i venit voi iar aice
Lâng-a mamei dulce sân,
Ce hr[ne=te-amar suspin!
Scumpii mamei frumu=ei,
Copila=i, iubivii mei!
Frig v-a fost]n cel p[mânt,
Pedepsi-l-ar Domnul sfânt!
+-acum nu mai cat[nime
De a voastr[fr[gezime,
Nici v[leag[n]-n cânt[ri,
Nici v-adoarme-n s[rut[ri!”
“Taci, m[icu\ cu durere,
C[-\i aducem mângâiere.
Nu jeli a noastr[soart[,
C[de grij[cerul poart[
+i la mor\i, =i la cei vii,
+i la flori, =i la copii.
Seara prim[verii cald[
Cu dulci lacrimi ne scald[,
Vântul ne adoarme-u=or
Cu suspin r[coritor,
+i stelu\ a serii, mut[,
Cu dulci raze ne s[rut[.”
“Ce vorbi\i de prim[var[,
+i de stele, =i de sear[?
Nu vede\i cumpli\ii nori
Cum sosesc fulger[tori?
N-auzi\i cerul cum tun[

+i p[mântul cum r[sun[?
Vântul sufl[=i v[-ndoaie,
Pe voi cade rece ploaie...
Dragii mei, gînga=i mei!
Cum s[-i ap[r eu pe ei?...
Biata mam[n-a sfâr=it,
Cerul brazii a tr[snit
+i sub ochii s[i pe loc
I-au aprins }n mare foc!
La p[mânt brazii c[deau,
Cu lung geam[t ei ardeau
+i spre doamna ce-i vedea
Crengile =i le-ntindea.
Biata mam[, despletit[,
Sp[imântat[, r[t[icit[,
Pe fereastr[se pleca,
Vrând }n foc a s-arunca;
Dar deodat[ochii s[i
Au z[rit dou[scânteii
Printre fl[c[ri str[lucind,
}n v[zduh voios s[rind,
C[tre stele tot suind,
+-amândou[printre ele
Pref[cându-se }n stele.
Fa\ ei, l-acea privire,
Str[luci de fericire,
Cum s-aprinde alba lun[
Dup-o aprig[furtun[;
+i cu grab[-n veselie
Ie=ind noaptea pe câmpie,
Ea se duse aiurind,

Cu ochii la cer privind,
Cum se duce neoprit
Dorul cel nem[rginit!

IV

}n=ir[-te, m[rg[rite,
Pe lungi fire aurite,
Ca duioasa mea poveste,
C[-nainte mult nu este:

Pe cea vale de mohor,
Lâng-un limpede izvor,
Mama doamn[st[culcat[
+i cu dragoste tot cat[
Când la cerul]nstelat,
Unde doru-i a zburat,
Când pe fa\a apei line,
Unde-a cerului lumine
Se prev[d, se oglindeaz[
+i]n tain[scânteiaz[.
Biata mam[-ncet suspin[
+i cu-o floare de sulcin[
Ea dezmiard[-nceti=or
Fa\a micului izvor,
+-apoi st[, =i tot prive=te,
Apa când se limpeze=te,
Care stele mai]nt[i
Au s[ias[-n fa\a ei?
Umbra nop'ii de pe vale
Se p[trunde de-a ei jale

+i ascult[]n t[cere
+oapta-i plin[de durere.
C[ci ea stelele descânt[
+i, plângând, astfel ea cânt[:

“Câte stele sunt pe cer,
Pân[-n ziu[toate pier,
Numai dou[-s st[t[toare
Pân' la r[s[rit de soare,
+i]ngân[dorul meu...
Cobor]-le-ar Dumnezeu!

Steli=oare, blânde stele,
Ochi=ori inimii mele!
Pe p[mânt voi v-a[]nchis
+i]n ceruri v-a[deschis
S[privi[la dorul meu...
Cobor]-v-ar Dumnezeu!

Bine v-a fi vou[, bine,
}n cel rai cu vii lumine,
Dar nici raiul nu e lin
Ca al mamei dulce sân!
Ah! copii, la sânul meu
Cobor]-v-ar Dumnezeu!”

O! minune! sus,]n cer,
Dou[stele iat[pier!
+i cu zborul de s[geat[
Prin v[zduh iat[-le, iat[
C[vin iute =i voioase,

L[sând urme argintoase
Pân' ce cad lâng[izvor
}ntr-un lung,]ntins ogor,
+i se fac din dou[stele
Dou[m[rg[rit[rele...

Cine-n lume, cine poate
M[rile s[le]noate,
Codrii vechi s[mi-i p[trunz[
Ca s[numere-a lor frunz[?
Cine poate-avea afla
Câte valuri sunt pe mare,
Câte raze sunt]n soare,
Cât parfum e]ntr-o floare?
Numai dorul mamei poate
S[p[trund[-n lume toate,
Ca s[afle mângâiere
La cumplita sa durere!
Astfel Doamna, ca-ntr-un râu,
Intr[-n lanul cel de grâu,
+i tot cat[ne-ncetat
Stelele care-au picat.
Spic de spic ea]l culege,
Grâu-n palme]l alege
+i-l s[rut[, =i-l dezmiard[,
Copila=ii s[nu-=i piard[!
Zi de var[pân[-n sear[
Ea din lan nu iese-afar[,
Spicuie=te, spicuie=te,
De odihn[nici gânde=te!
Iar când lanul s-a sfâr=it,

Iat[, Doamne! c-a g[sit
}ntr-un spic frumos =i mare
Dou[mici m[rg[ritare!
+i de-atunci mama duioas[,
}n r[pirea-i dr[g[stoas[,
Tot }n=ir[, vis[toare,
Pre\ioasele-i odoare
+i la s\uanu-i tot le str\uange,
Apoi r\uade, apoi pl\uange,
Le de=ir[c\uand =i c\uand
+i le-n=ir[iar, c\uant\uand:

“}nsir[-te, m[rg[rite,
Pe lungi fire aurite,
Precum lacrimile mele
Se-n=ir[curg\uand la stele!

}n=ir[-te, m[rg[rite,
Pe lungi fire aurite,
Ca =i anii mei de jale
Pe-a durerii trist[cale!

}n=ir[-te, m[rg[rite,
Pe lungi fire aurite,
P\uan' ce dorul bieteii mume
Va-nceta de-a pl\uange-n lume!”

Mirce=ti

Din ciclul
PASTELURI

1862—187...

Serile la Mircea-ti

Perdelele-s l[sate =i l[mpile aprinse;
 }n sob[arde focul, tovar[= mângaios,
 +i cadrele-aurite, ce de pere\i sunt prinse,
 Sub palid[lumin[, apar misterios.

Afar[plou[, ninge! afar[-i vijelie,
 +i criv[\ul alearg[pe câmpul]nnegrit;
 Iar eu, retras]n pace, a=tept din cer s[vie
 O zân[dr[g[la=, cu glasul aurit.

Pe jil\u-mi, lâng[mas[, având condeiu-n mân[,
 Când scriu o strof[dulce pe care-o prind din zbor,
 Când ochiu-mi]ntâlne=te =-admir[o cadân[
 Ce-n cadrul ei se-ntinde alene pe covor,

Frumoas[, alb[, jun[, cu formele rotunde,
 Cu pulpa m[rmurie, cu sânul, dulce val,
 Ea pare zeia Venus când a ie=it din unde
 Ca s[arate lumii frumosul ideal.

Al[ture apare un câmp de aspr[lupt[,
 P[tat cu sânge negru acoperit cu mor\i.
 Un june-n floarea vie\ii strângând o spad[rupt[
 |inte=te ochii ve=tezi pe-a vecinicii por\i.

Apoi a mea privire prin cas[r[t[cind[
 Cu jale se opre=te pe un ora= t[cut,
 Vene\ia regin[, ce-n mare se oglind[
 F[r-a vedea pe frunte-i splendoarea din trecut.

O lacrim[... dar iat[plutind pe-a m[rrii spume
O sprinten[corvet[, un repede-alcyon;
+i iat[colo-n ceruri pribegile din lume,
Cocoarele }n =iruri zburând spre orizon.

O! farmec, dulce farmec al vie\ii c[l[toare,
Profund[nostalgie de lin, albastru cer!
Dor ginga= de lumin[, amor de dulce soare,
Voi m[r[pîi când vine }n \ar[asprul ger!...

Afar[ninge, ninge, =i apriga furtun[
Prin neagra-ntunecime r[spânde reci flori,
Iar eu visez de plaiuri pe care alba lun[
Revars[-un val de aur ce curge printre flori.

V[d insule frumoase =i m[ri necunoscute,
+i splendide ora=e, =i lacuri de smarald,
+i cete de s[lbatici prin codri de=i pierdute,
+i zâne ce se scald[}n faptul zilei, cald.

Prin fumul \igaretii ce zboar[}n spirale
V[d eroi prin=i la lupt[pe câmpul de onor,
+i-n tainice saraiuri minuni orientale
Ce-n suflete de=teapt[dulci visuri de amor.

Apoi }nchipuirea }=i strânge-a sa arip[;
Tablourile toate se =terg, dispar }ncet,
+i mii de suvenir m[-nconjur[-ntr-o clip[
}n fa\la unui tainic =i dr[g]la= portret.

Atunci inima-mi zboar[la raiul vie\ii mele,
La timpul mult ferice]n care-am suferit,
+-atunci p[duri =i lacuri, =i m[ri, =i flori, =i stele
Intoan[pentru mine un imn nem[rginit.

A=a-n singur[tate, pe când afar[ninge,
Gândirea mea se primbl[pe mândri curcubeii,
Pân' ce se stinge focul =i lampa-n glob se stinge,
+i salt[c[\elu=u-mi de pe genunchii mei.

Mirce=ti, 1867

Sf[r=it de toamn[

Oaspe\ii caselor noastre, cocostârci =i rândunele,
P[r[sit-au a lor cuiburi =-au fugit de zile rele;
Cârdurile de cocoare,]n=irându-se-n lung zbor,
Pribegit-au urm[rite de al nostru jalnic dor.

Vesela verde câmpie acu-i trist[, ve=tezit[,
Lunca, b[tut[de brum[, acum pare ruginit[;
Frunzele-i cad, zbor]n aer, =i de crengi se dezlipesc,
Ca frumoasele iluzii dintr-un suflet omenesc.

Din tuspatru p[r\i a lumii se ridic[-nalt pe ceruri,
Ca balauri din poveste, nouri negri, plini de geruri.
Soarele iubit s-ascunde, iar pe sub grozavii nori
Trece-un cârd de corbi iernatici prin v[zduh cronc[nitori.

Ziua scade; iarna vine, vine pe criv[\ c[lare!
Vântul =uier[prin hornuri, r[spândind]nfiorare.
Boii rag, caii râncheaz[, câinii latr[la un loc,
Omul, trist, cade pe gânduri =i s-apropie de foc.

Mirce=ti, 1867

Iarna

Din v[zduh cumplita iarn[cerne norii de z[pad[,
Lungi troiene c[l[toare adunate-n cer gr[mad[;
Fulgii zbor, plutesc]n aer ca un roi de fluturi albi,
R[spândind fiori de ghea\[pe ai \[rii umeri dalbi.

Ziua ninge, noaptea ninge, diminea\ a ninge iar[!
Cu o zale argintie se]mbrac[mândra \ar[;
Soarele rotund =i palid se prevede printre nori
Ca un vis de tinere\ e printre anii trec[tori.

Tot e alb pe câmp, pe dealuri,]mprejur,]n dep[rtare,
Ca fantasme albe plopil]n=ira\i se pierd]n zare,
+i pe-ntinderea pustie, f[r[urme, f[r[drum,
Se v[d satele pierdute sub cl[buci albi de fum.

Dar ninsoarea]nceteaz[, norii fug, doritul soare
Str[luce=te =i dezmiard[oceanul de ninsoare.
Iat[-o sanie u=oar[care trece peste v[i..
}n v[zduh voios r[sun[clinchete de zurg[l[i.

Gerul

Gerul aspru =i s[lbatic strânge-n bra\e-i cu jelire
 Neagra lunc[de pe vale care zace-n amor\ire;
 El ca pe-o mireas[moart[o-ncunun[despre zori
 C-un v[l alb de promoroac[=i cu \ur\uri lucitori.

Gerul vine de la munte, la fereastr[se opre=te
 +i, privind la focul vesel care-n sobe str[luce=te,
 El depune flori de iarn[pe cristalul]nghe\at,
 Crini =i roze de z[pad[ce cu drag le-a s[rutat.

Gerul face cu-o suflare pod de ghea\]ntre maluri,
 Pune stre=inilor casei o ghirland[de cristaluri,
 Iar pe fe\e de copile]nflore=te trandafiri,
 S[ne-aduc[viu aminte de-ale verii]nfloriri.

Gerul d[aripi de vultur cailor]n spumegare
 Ce se-ntrec pe câmpul luciu, sco\ând aburi lungi pe nare.
 O! tu, gerule n[prasnic, vin',]ndeamn[calul meu
 S[m[poarte ca s[geata unde el =tie, =i eu!

Viscolul

Criv[\ul din miaz[noapte vâj`ie prin vijelie,
 Spulberând z[pada-n ceruri de pe deal, de pe câmpie.
 Valuri albe trec]n zare, se a=eaz[-n lung troian,
 Ca nisipurile dese din pustiul african.

Viscolul fr[mânt[lumea!... Lupii suri ies dup[prad[,
Alergând, urlând]n urma-i prin potopul de z[pad[.
Turmele tremur[; corbii zbor vântej, r[pi\i de vânt,
+i r[chi\ele se-ndoaie lovindu-se de p[mânt.

Zbier[t, r[get, \ipet, vaiet, mii de glasuri sp[imântate
Se ridic[de prin codri, de pe dealuri, de prin sate.
+i-n departe se aude un nechez r[sun[tor...
Noaptea cade, lupii url[... Vai de cal =i c[l[tor!

Fericit acel ce noaptea r[t[ci]]n viscolire
St[, aude-n câmp l[trare =i z[re=te cu uimire
O c[su\ dr[g]la=[cu ferestrele lucind
Unde dulcea ospe\ie]l]ntâmpin[zâmbind!

Sania

Zi cu soare, ger cu stele!... Hai, iubit[, la primblare.
Caii mu=c[-a lor z[bale, surugiul e c[lare;
S[niu\,a, cuib de iarn[, e cam strâmt[pentru doi...
Tu zâmbe=ti?... Zâmbirea-\i zice c[e bun[pentru noi.

Caii scutur[prin aer sun[toarele lor salbe,
R[pind sania u=oar[care las[urme albe.
Surugiul chiuie=te; caii zboar[ca doi zmei
Prin o pulbere de raze, prin un nour de scânteii.

Pe câmpia]n[lbit[, neted[, str[lucitoare
Se v[d insule de codri, s-aud câini la vânt[toare,

Iar]n lunca pudruit[cu m[runt m[rg[ritar
Salt[-o veveri\][mic[pe o creang[de stejar.

Acum trecem prin poiene, acum trecem prin z[voaie;
Crengile-aninate-n cale ning stelu\ e =i se-ndoaie.
Iat[-o ginga=[ml[di\][cu =irag de m[r'i=ori...*
Tu o rupi?... Ea te strope=te cu fulgi albi r[coritori.

Miezul iernii

}n p[duri tr[snesc stejarii! E un ger amar, cumplit!
Stelele par]nghe\ate, cerul pare o\elit,
Iar z[pada cristalin[pe câmpii str[lucitoare
Pare-un lan de diamanturi ce scâr\`ie sub picioare.

Fumuri albe se ridic[]n v[zduhul scânteios
Ca]naltele coloane unui templu maestos,
+i pe ele se a=eaz[bolta cerului senin[,
Unde luna]=i aprinde farul tainic de lumin[.

O! tablou m[re\, fantastic!... Mii de stele argintii
}n nem[rginitul templu ard ca vecinice f[clii.
Mun\ii sunt a lui altare, codrii — organe sonoare
Unde criv[\ul p[trunde, sco\ând note-ngrozitoare.

Totul e]n neclintire, f[r[via\[, f[r[glas;
Nici un zbor]n atmosfer[, pe z[pad[— nici un pas;

*Numele de m[r'i=ori este dat crengilor de lozie]mbobocit[cu muguri argintii. Românii le culeg =i le anin[]n casele lor ca un semn iubit de prim[var[,]n ziua de Florii.

Dar ce v[d?...]n raza lunii o fantasm[se arat[...
E un lup ce se alung[dup[prada-i sp[imântat[!

*La gura sobei**

A=eizat la gura sobei noaptea pe când viscole=te
Privesc focul, scump tovar[=, care vesel pâlpâie=te.
+i prin flac[ra albastr[vreascurilor de aluni
V[d trecând]n zbor fantastic a pove=tilor minuni.

*Homer a compus *Iliada* =i *Odissea* din tradiții =i, poate chiar, din fragmente de poeme populare. Ariosto a scris fantastica epopee *Orlando* de pe legendele cavalerie=ti r[spândite]n Italia =i ilustrate prin imaginația poporului iubitor de minuni.

Poporul dar este izvorul celor mai poetice creații, celor mai nepieritoare opere; =i poeții mari, care apar ca ni=te rari meteori, nu sunt decât revelatori m[ie=tri ai poeziei popoarelor, concentrat[]n sânul lor.

Pove=tile noastre reprezintă o comoară atât de bogată]n iscodiri ingenioase,]n imagini feerice,]n flori de grațioasă poezie, c[de s-ar na=te]n România un nou Ariosto, el ar compune un poem de aceea=i valoare neprevăzută ca poemul lui *Orlando*.

]n ele g[sim o limb[armonioasă =i perioade]ntregi versificate,]ncât lesne s-ar putea crede c[pove=tile ar fi poeme antice prozaice cu timpul.]n ele afl[]m producerile unui geniu fecund =i original, precum: fei=frumo=i cu p[rlul de aur, fete de]mp[rat atât de frumoase, c[par a fi rupte din soare, cai n[zdr[vani ce zboară]n naltul cerului, =erpi cu solzii de aur care au cuiburi pline de pietre scumpe, cerbi care duc]ntre coarne leag[]n de zâne, p[s[ri m[iestre cu grai omenesc, pajuri ce locuiesc]n fundul p[mântului,]n lumea neagr[, mere de aur care se prefac]n palaturi]mp[r[te=ti, furci de argint care torc singure poduri de o]el, copaci cu poame de rubin =i de smarald etc., etc.

]n ele mai]ntâlnim ființe fantastice care ne-au speriat]n copil[ria noastră: balauri, zmei, urie=i, ca Sfarm[-Piatr[=i ca Strâmb[-Lemne, câini cu dinți de cri[...] etc.]n ele mai g[sim zeii p[gânismului, sub figuri de sfinite cre=tine: sfânta Miercure, sfânta Joie, sfânta Vinere, =i pe mult frumoasa Ileana Cosânzeana, imaginea cea mai grațioasă ce a ie=it din inima poporului român.

+i dac[vom studia pove=tile noastre cu luare-aminte, dac[le vom compara cu unele perioade din poemul *Orlando*, vom descoperi]n cuprinsul lor diverse tablouri, scene =i chiar eroi =i eroine care figurează sub alte denumiri]n opera lui Ariosto.

Iat[-o pas[re m[iastr[prins[-n lupt[c-un balaur;
Iat[cerbi cu stele-n frunte care trec pe pun\i de aur;
Iat[cai ce fug ca gândul; iat[zmei]naripa\i
Care-ascund]n mari palaturi mândre fete de-mp[ra\i.

Iat[pajuri n[zdr[vane care vin din neagra lume,
Aducând pe lumea alb[fe\i-frumo=i cu falnic nume;
Iat[-n lacul cel de lapte toate zânele din rai...
Nu departe st[Pepelea, tupilat]n flori de mai.

Dar pe mine ce m-atrage, dar pe mine ce m[-ncânt[
E Ileana Cosânzeana!...]n cosi\ [floarea-i cânt[.
Pân[-n ziu[stau pe gânduri =i la ea privesc uimit,
C[-mi aduce viu aminte de-o minune ce-am iubit!

Bradul

Sus pe culme bradul verde
Sub z[pada albicioas[
Printre negur[se pierde
Ca o fantasm[geroas[,

+i prive=te cu-ntristare
Cum se primbl[prin r[stoace
Iarna pe un urs c[lare,
Iarna cu =apte cojoace.

El se scutur[=i zice:
“}n zadar tu, vr[jitoare,

Aduci viforul pe-aice,
Aduci zile f[r[soare.

}n zadar]nghe\i p[mântul,
Ucizi florile =i stupii
+i trimi\i moartea cu vântul
+i trimi\i foamea cu lupii.

}n zadar a ta suflare
Apa-n râuri o]ncheag[,
+terge urma pe c[rare
+i de mine \ur\uri leag[.

}n zadar aduci cu tine
Corbul negru =i pr[dalnic,
+i din codrii cu jivine
Faci s[ias[urlet jalnic.

}n zadar, urgie crud[,
Lunge=ti noaptea-ntunecoas[,
+i, râzând de-a lumii trud[,
Scurtezi ziua luminoas[.

}n zadar]mi pui povar[
De z[pad[=i de ghea\[,
Fie iarn[, fie var[,
Eu p[strez a mea verdea\["

Sfârșitul iernii

S-a dus zăpada albă de pe întinsul \rii,
S-au dus zilele Babei =i nopțile vegherii,*
Câmpia scoate aburi; pe umedul pământ
Se-ntind cărri uscate de-al primăverii vânt.

Lumina e mai caldă =i-n inimă p[trunde;
Prin râpi adânci zăpada de soare se ascunde.
Pâraiele umflate curg iute =opotind,
+i mugurii pe creangă se v[de]mbobocind.

O, Doamne! iată -un flutur ce prin v[ăzduh se pierde!
}n câmpul ve=ted iată un fir de iarbă verde
Pe care-ncet se urcă un galben gând[cel,
+i sub a lui povară }l pleacă -ncetinel.

Un fir de iarbă verde, o răz[-nc]lizoare,
Un gând[cel, un flutur, un clop[el }n floare,
După o iarnă lungă =-un dor nem[rginit,
Aprind un soare dulce }n sufletul uimit!

*Românul caracterizează sub forme poetice sau glumele toate variațiile timpului. Astfel, îi place a numi zilele Babei zilele cele dintâi ale lunii martie (*giboulées de Mars*), pretinzând că ele sunt nesuferite, ca o babă care se ceartă necontenit, =i plânge, se boce=te =i nu lasă pe nimeni }n pace. }nsă adev[rata denumire de zilele Babei e bazată pe s[rb]toarea Dochiei (baba Dochia), ce cade la }nceputul lui martie. Acele zile sunt urmate de zilele cocostărcului, a mieilor, a ciocârliei, a rândunelelor etc., care prevestesc re}ntoarcerea }n }ară a p[ș]rilor pribegite de cu toamnă =i epoca na=terii mieilor.

Oaspeții prim[verii

}n fund, pe cer albastru, }n zarea dep[rtat[,
La r[s[rit, sub soare, un negru punct s-arat[!
E cocostârcul tainic }n lume c[l[tor,
Al prim[verii dulce iubit prevestitor.

El vine, se }nal[, }n cercuri line zboar[
+i, repede ca gândul, la cuibu-i se coboar[;
Iar copila=i veseli, cu pieptul dezgolit,
Alearg[, sar }n cale =i-i zic: "Bine-ai sosit!"

}n aer ciocârlia, pe cas[rândunele,
Pe crengile p[durii un roi de p[s[rele
Cu-o lung[ciripire la soare se-nc[lzesc
+i pe deasupra b[l]ii nagâlii se-nvârtesc.

Ah! iat[prim[vara cu sânu-i de verdea\!
}n lume-i veselie, amor, sperare, via[,
+i cerul =i p[mântul preschimb[s[rut[ri
Prin raze aurite =i vesele cânt[ri!

Cocoarele

Din cea zare luminoas[vine-un lung =ir de cocoare
Aducând pe-aripi }ntinse calde raze de la soare;
Iat[-le deasupra noastr[, iat[-le colo sub nor,
}n v[zduh c[l]uzite de-un pilot, b[trân cocor.

Ele vin din fundul lumii, de prin clime înfocate,
De la India Brahmin[, unde fiarele-ncruntate,
Pardo=i, tigri, =erpi gigantici stau în jungle tupilavi,
Pândind noaptea elefan\ii cu lungi trompe înarma\i.

Fericite c[il]toare! zburând iute pe sub ceruri,
Au v[zut] în repejune ale Africii misteruri,
Lacul Ciad =i mun\ii Lunii, cu Pustiu-ngrozitor,
Nilul Alb c[rui] se-nchin[un cumplit negru popor.

C[il]toare scumpe mie!... Au l[sat] în a lor cale
Asia cu-a sale râuri, Ca=emirul cu-a sa vale,
Au l[sat] chiar Ceylonul, mândra insul[din rai,
+i revin cu fericire pe al \[rii] dulce plai!

Noaptea

Noaptea-i dulce-n prim[var[, lini=tit[, r[coroas[,
Ca-ntr-un suflet cu durere o gândire mângâioas[,
Ici, colo, cerul dispore sub mari insule de nori,
Scuturând din a lui poale lungi =i repezi meteori.

Pe un deal în dep[rtare un foc tainic str[luce=te
Ca un ochi ro= de balaur care-adoarme =i clipe=te.
Sunt p[stori] în =ez[toare sau vro ceat[de voinici?
E vro tab[r[de care sau un rond de tricolici?*

C[tre mun\i prin întuneric un lung bucium se aude.
El aminte suvenirul celor timpuri negre, crude,

*Tricolicii fac parte din lumea fantastic[a strigoilor, a moroilor, a vârcolacilor (vârcolici), a zbur[torilor etc., care apar în basmele =i în supersti\iile populare.

Când din culme-n culme noaptea buciumele r[sunau
+i la lupte sângeroase pe români]i de=teptau.

Acum]ns[via\`a-i lin[; \`ara doarme-n nep[sare!
Când =i când, un câine latr[la o umbr[ce-i apare,
+i-ntr-o balt[mii de broa=te]n lung hor or[c[iesc,
Holbând ochii cu \`intire la luceaf[rul ceresc!

Diminea\`a

Zori de ziu[se revars[peste vesela natur[,
Prevestind un soare dulce cu lumin[=i c[ldur[,
}n curând =i el apare pe-orizontul aurit,
Sorbind roua dimine\`ii de pe câmpul]nverzit.

El se-na\`[de trei sul\`i pe cereasca mândr[scar[
+i cu raze vîi s[rut[june flori de prim[var[,
Dedi\`ei =i viorele, brebenei =i topora=i
Ce r[zbat prin frunze- uscate =i s-arat[dr[g]la=i.

Muncitorii pe-a lor prispe dreg uneltele de munc[.
P[s[relele=i dreg glasul prin huceagul de sub lunc[.
}n gr[dini,]n câmpi, pe dealuri, prin poiene =i prin vîi
Ard movili buruienoase, sco\`ând fumuri cenu=i.

Caii zburd[prin ceairuri; turma zbiar[la p[=une;
Mieii sprinteni pe colnice fug gr[mad[-n repejune,
+i o blând[copili\`, torcând lâna din fuior,
Pa=te bobociei de aur lâng-un limpede izvor.

Tunetul

Pe lanul lung =i verde, cu grâu r[s[rit,
O umbr[c[l[toare se-ntinde-ncet =i trece,
Precum un râu de munte când ghea\ a s-a topit
Se vars[peste maluri, câmpiile s[-nece.

E umbra unor nouri albi, u=ori, m[run\i
Ce lunec[sub soare, cl[dind un lan\ de mun\i;
Ei vin]n miezul zilei, c-un surd =i tainic sunet
+i, ca semnal de via\[, aprind]n cer un tunet.

V[zduhul bubuie=te!.. p[mântul dezmor\it
Cu mii =i mii de glasuri semnalului r[spunde,
+i de asprimea iernii sim\indu-se ferit,
De-o nou[-ntinerire ferice se p[trunde.

La r[s[rit urare! urare la apus!
Un cârd de vulturi ageri, rotindu-se pe sus,
Se-nal\ ca s-asculte mult vesela fanfar[
Ce bucium[prin nouri frumoasa prim[var[.

Floriile

Iat[zile-nc[lzitoare
Dup[aspre vijelii!
Vin Floriile cu soare
+i soarele cu Florii.

Prim[vara-ncânt[toare
Scoate iarba pe câmpii,
Vin Floriile cu soare
+i soarele cu Florii.

Lumea-i toat[-n s[rb[toare,
Ceru-i plin de ciocârlii.
Vin Floriile cu soare
+i soarele cu Florii.

P[cat, z[u, de cine moare
+i ferice de cei vii!
Vin Floriile cu soare
+i soarele cu Florii.

Copili[, nu vrei oare,
Nu vrei cu mine s[vii,
Când Floriile-s cu soare
+i soarele cu Florii?

S[culegem la r[coare
Viorele alb[stirii?
Hai! Floriile-s cu soare
+i soarele cu Florii.

Eu \i-oi da de orice floare
Mii de s[rut[ri =i mii.
Hai! Floriile-s cu soare
+i soarele cu Florii.

Iar tu, dulce zâmbitoare,
Te-i face c[te mâinii...
Hai! Florile-s cu soare
+i soarele cu Florii.

Pa=tele

De Pa=ti]n satul vesel c[su\ele-n[lbite
Lucesc sub a lor malduri de trestii aurite
Pe care cocostârcii,]nfi]i]ntr-un picior,
Dau gâtul peste aripi, tocând din ciocul lor.

Un scrânciob mai la vale pe lâng[el adun[
Fl[c[i =i fete mândre ce râd cu voie bun[;
+i-n sunet de vioare, de cobze =i de nai
Se-ntoarce hora lin[, c[lcând pe verde plai.

B[trâni cu fe\e stinse, români cu fe\e dalbe,
Românce cu ochi negri =i cu =tergare albe
Pe iarba r[s[rit[fac praznic la un loc,
Iar pe-mprejur copiii se prind la lupt[-n joc.

+i scrânciobul se-ntoarce, purtând]n leg[nare
Perechi]mbr[\i=ate cu dulce]nfocare,
Ochiri scânteietoare =i ginga=e zâmbiri
Ce viu r[spând]n aer electrice luciri.

Plogurile

Noroc bun!... Pe câmpul neted ies românii cu-a lor pluguri!
Boi pl[vani]n câte =ase trag, se opintesc]n juguri!
Bra\ul gol apas[-n coarne; fierul taie brazde lungi
Ce se-n=ir[-n b[t[tur[ca lucioase, negre dungi.

Treptat câmpul se umbre=te sub a brazdelor desime;
El r[sun[-n mare zgomot de voioasa arg[\ime,
Iar pe lanul ce]n soare se zvânteaz[fumegând,
Cocostârcii cu largi pasuri calc[rar =i meditănd.

Acum soarele-i l-amiezi; la p[mânt omul se-ntinde;
Cârd de fete =i neveste de la sat aduc merinde;
Plugul zace-n lan pe coaste, iar un mândru fl[c[ua=
Mân[boii la izvoare =i]i pa=te la ima=.

Sfânt[munc[de la \ar[, izvor sacru de rodire,
Tu legi omul cu p[mântul]n o dulce]nfr[\ire!...
Dar lumina amurge=te, =i plugarii c[tre sat,
H[ulind pe lâng[juguri, se]ntorc de la arat.

Sem[n[torii

Sem[n[torii harnici, cu sacul subsuoar[,
P[=escu-n lungul brazdei pe fragedul p[mânt;
Pe culme, pe vâlcele se suie =i coboar[
Zvârlind]n a lor cale s[m`n\`a dup[vânt.

“O mie!” zice unul menind cu veselie.
 “Noroc =i road[bun[!” adauge un alt.
 “Ca vrabia de toamn[rotund spicul s[fie!
 Ca trestia cea nalt[s[fie paiul nalt!

Din zori =i pân[-n noapte tot grâul s[r[sar[;
 }n el s[se ascund[porumbii osteni\i,
 +i când fl[c[i =i fete vor secera la var[,
 }n valuri mari de aur s[-noate r[t[ci\i!”

Sem[n[torii veseli spre fund]nainteaz[,
 De-a curmezi=ul brazdei boroanele pornesc,
 +i grapele spinoase de-aproape le urmeaz[,
 }ngroap[-ncet s[m`n\ a =i câmpul netezesc.

Rodica

Purtând cofi\ cu ap[rece
 Pe ai s[i umeri albi, rotunjori,
 Juna Rodic[voioas[trece
 Pe lâng[junii sem[n[tori.

Ei cu gr[bire]i sar]n cale,
 Zicând: “Rodic[, floare de crin,
 }n plin s[-\i mearg[vrerile tale,
 Precum tu, drag[, ne ie=i cu plin!*

*A ie=i cu plin dinaintea unui c[l[tor sau muncitor este un semn de bun augur (tradi\ie popular).

S-ajungi mireas[, s-ajungi cr[ias[!
 Calea s[-\i fie numai cu flori,
 +i casa cas[, =i masa mas[,
 +i sânul leag[n de pruncu=ori!"

Cu grâu de aur ei o presoar[,
 Apoi cofi\la]ntreag[-o beu.
 Copila râde =i-n cale-i zboar[,
 Scuturând grâul din p[rul s[u.

Lunca din Mirce-ti

Bate vânt de prim[var[=i pe muguri]i deschide;
 Vântul bate, frunza cre=te, =i voioas[lunca râde.
 Sub verdea\la dr[g]la=[dispar crengile pe rând.
 +i sub crengile umbroase mierla sare =uierând.

O! minune, farmec dulce! O! putere creatoare!
 }n oricare zi pe lume iese câte-o nou[floare,
 +-un glas nou de armonie completeaz[imnul sfânt
 Ce se-nal\ c[tre ceruri de pe veselul p[mânt.

Tot ce simte =i viaz[, fiar[, pas[re sau plânt[
 }n c[ldura prim[verii na=te, salt[, zboar[, cânt[.
 Omul]=i]ndreapt[pasul c[tre desul stej]ri=,
 Unde umbra cu lumin[se alung[sub frunzi=.

El se duce dup[visuri; inima lui cre=te plin[
 De o sacr[melodie, melanholic[, divin[,

De o tainic[vibrare, de-un avânt inspir[tor
Ce-i aduc]n piept suspinuri =i-n ochi lacrimi de amor.

Este timpul re-nvierii, este timpul re-nnoirii,
+-al sper[rii zâmbitoare, =-al pl[cerii, =-al iubirii,
Pas[rea=-i g[te=te cuibul, floarea mândrele-i culori,
Câmpul via sa verdea\[, lanul scumpele-i comori.

Sus, paingul pe un frasin, urzind pânza-i diafan[,
Cu-al s[u fir de-argint sub\ire face-o punte-aerian[,
Iar]n leag[]n de m[tase gangurul misterios
Cu privighetoarea dulce se]ngân[-armonios.

Jos pe la tulpini, la umbr[, fluturii, flori zbur[toare,
Se-ndr[gesc]n perechere pe sân alb de l[crimioare,
+i, ca roi de pietre scumpe, gând[ceii sm[\ui\i
Str[lucesc, vie comoar[, pe sub ierburi t[inui\i.

O p[trunz[toare =oapt[umple lunca, se ridic[.
Asculta\i!... stejarul mare gr[ie=te cu iarba mic[,
Vulturul cu ciocârlia, soarele cu albul nor.
Fluturul cu plânta, râul cu limpidetele izvor.

+i stejarul zice ierbii: "Mult e=ti vie =i ginga=!"
Flutura=ul zice florii: "Mult e=ti mie dr[g[la=!"
Vulturul uimit ascult[ciocârlia ciripind;
Râu, izvoare, nouri, raze se]mpreun[iubind.

Lunc[, lunc[, drag[lunc[! rai frumos al \[rii mele,
Mândr[-n soare, dulce-n umbr[, tainic[la foc de stele!

Ca gr[adinile Armidei, ai un farmec r[pitor,
+i Siretul te]nchide cu-al s[u bra\ dezmierd[tor.

Umbra ta, r[coritoare, adormind[, parfumat[,
St[aproape de lumin[, prin poiene tupilat[.
Ca o nimf[p[nditoare de sub arbori]nflori\i
Ea la s[nul ei atrage c[l[torii ferici\i.

+i-i]nc[nt[, =i-i]mbat[, =i-i aduce la uitare
Prin o magic[pl[cere de parfum =i de c[ntare,
C[ci]n tine, lunc[drag[, tot ce are suflet, grai,
Tot =opte=te de iubire]n frumoasa luna mai!

Malul Siretului

Aburii u=ori ai nop\ii ca fantasme se ridic[
+i, plutind deasupra luncii, printre ramuri se desp[ic[.
R[ul luciu se-ncovoiaie sub copaci ca un balaur
Ce]n raza dimine\ii mi=c[solzii lui de aur.

Eu m[duc]n faptul zilei, m[a=e pe malu-i verde
+i privesc cum apa curge =i la cotiri ea se pierde,
Cum se schimb[-n v[lurele pe prundi=ul lunecos,
Cum adoarme la bulboace, s[p[nd malul nisipos.

C[nd o salcie pletoas[lin pe balt[se coboar[,
C[nd o mrean[salt[-n aer dup[-o viespe sprinteoar[,
C[nd s[lbaticile ra\ele se abat din zborul lor,
B[t[nd apa-ntunecat[de un nour trec[tor.

+i gândirea mea furat[se tot duce-ncet la vale
Cu cel râu care-n veci curge, f[r[-a se opri din cale,
Lunca-n juru-mi clocote=te; o =opârl[de smarald
Cat[\int[, lung la mine, p[r[sind nisipul cald.

Flori de nuf[r

Prin trestia din balt[ce-n aer se ml[die
R[sun[-n diminea\ o tainic[-armonie.
Sunt zâne ce se scald[]n fragedele zori?
Nu-s zâne, dar copile, a zânelor surori.

Verginile]n ap[intrat-au cu sfial[,
+i-acum se joac[vesel]n dulcea-i r[coreal[,
+optind, privind]n und[albastrul cer senin,
Umplând cu flori de nuf[r c[ma=a de la sân.

O raz[aurie prin stuhul des p[trunde
+i ginga= lumineaz[]n cuibul ce le-ascunde
Comori de tinere\, comori de fericiri,
}ncânt[toare forme de albe n[luciri.

Privi\i! cetatea verde se mi=c[, se deschide.
O mândr[copili\ apare, iese, râde
+i lunec[... Deodat[, rotunzi =i albiori,
Apar la foc de soare doi nuferi plutitori.

Concertul în luncă

În poiana tăcută, unde zbor luciri de lună,
 Floarea oaspeților luncii cu grăbire se adună,
 Ca să-asculte-o cântăreașă revenită-n primăvară
 Din strălucirea neagră, unde-i viața mult amară.

Roi de flăcări urele, lucioli scânteitoare
 Trec în aer, stau lipite, de *lumină-rele*-n floare*
 Răsfrângând prin crengi, prin tufe o văpaie albăstrie
 Ce murește-n miezul nopții dalba luncii feerie.

Iată, vin pe rând, pereche, și pământ colț-n poiană
Bujorele vioi, rumen, cu nădufa *odoleană*,
Frâzorii și *romani*le care se așină la drumuri,
Clopoșii și *măzrele*, îmbătate de parfumuri.

Iată frageda *sulcină*, *steli-oare*, blânde *nalbe*,
 Urmărind pe *busuiocul* iubitor de sânuri albe.
Dedișii și *garofi*le, pârghuite-n foc de soare,
Toporașii ce se închină gingașelor *lăcrimioare*.

Vine *cimbrul* de la câmpuri cu *fetica* de la vie,
Nufărul din baltă vine întristat, fărâșoșie,
 Și cât el apare galben, oacheșele *viorele*
 Se retrag de el departe, răsărind vesel între ele.

În poiană mai vin încă elegante floricele,
 Unele-n *condurii doamnei* și-n *rochi*le de *rândunele*,

* *Lumină-rele*-n floare sunt florile numite lumină-Domnului.

Altele purtând]n frunte,]n=irate pe o raz[,
Pic[turi de rou[dulce care-n umbr[scânteiaz[.

Ele merg, s-adun[-n grupe, se feresc de buruiene
+i privesc sosind prin aer zbur[tori cu mândre pene,
Dumbr[venci, ganguri de aur ce au cuiburi de m[tas[,
Ciocârlii, oaspe\i de soare, rândunele,— oaspe\i de cas[.

Mierle vii =uier[toare, cucul plin de]ngâmfare,
Gai\ a ce imiteaz[orice sunete bizare,
Stigle\i, presuri, macalendri ce prin tufe se alung[
+i duioase turturele cu dor lung, cu jale lung[.

Iat[, vin =i gând[ceii]n hlamide sm[\uite;
Iat[greieri, iat[fluturi cu-aripioare pudruite,
+i culbeci care fac coarne purtându-=i casa-n spinare...
La ivirea lor poiana clocote=te-n hohot mare.

Iat[-n urm[=i albine aducând]n gur[miere...
Zbur[torii gust[-n grab[dulcele rod cu pl[cere,
Apoi sorb lîmpidea rou[din a florilor potire,
+optind florilor]n tain[blânde =oapte de iubire.

Dar, t[cere!... Sus pe-un frasin un lin fream[t se aude!...
To\i r[mân]n a=teptare. Cânt[rea\ a-ncet prelude.
Vântul tace, frunza deas[st[]n aer neclintit[...
Sub o pânz[de lumin[lunca pare adormit[.

}n a nop\ii lini=tire o divin[melodie
Ca suflarea unui geniu printre frunze- alin adie,

+i tot cre=te mai sonor[, mai pl[cut[, mai frumoas[,
Pân' ce umple-ntreaga lunc[de-o vibrare-armonioas[.

Gânditoare =i t[cut[luna-n cale-i se opre=te,
Sufletul cu voluptate]n extaz adânc plute=te,
+i se pare c[s-aude prin a raiului cântare
Pe-ale]ngerilor harpe lunecând m[rg[ritare.

E privighetoarea dulce care spune cu uimire
Tăinele inimii sale, visul ei de fericire...
Lumea-ntreag[st[p[truns[de-al ei cântec f[r[nume...
Macul singur, ro= la fa\[, doarme, dus pe ceea lume!

Vân[torul

Vân[torul pleac[grabnic la a zorilor ivire,
+i pe soare, falnic oaspe,]l salut[cu iubire.
Lumea vesel[tresare, mii de glasuri sun[toare
Celebreaz[]nso\irea naturii cu mândrul soare.

Valuri limpide de aer, ca o mare nev[zut[,
Trec alin pe fa\ a lumii =i din treac[t o s[rut[.
Pe câmpia rourat[pasul las[urm[verde,
Ce-n curând sub raza cald[se usuc[=i se pierde.

Vân[torul soarbe-n cale-i r[coreala dimine\ii,
Admirând jocul luminii pe splendorile verde\ii,
Admirând]n umbra cald[florile de prin poiene,
+i pâraie cristaline, =i vultani cu mândre pene.

Pe colnic,]n zarea luncii, un plop mare se ridic[,
 Cu-a lui frunz[argintie f[când umbr[pe vâlcic[.
 Vân[torul la tulpin[-i cade-n visuri iubitoare...
 Dou[veveri\i pe-o creang[rîd de arma-i lucitoare.

Puntea

+oapta nop\ii se aude suspinând]nceti=or;
 Arborii prin]ntuneric dau un fream[t sun[tor,
 +i deodat[Aurora se ive=te radioas[,
 Ca un ochi ce se deschide sub o gean[luminoas[.

Dulce, vesel[, rozie, scump[ca un vis iubit,
 Ea=-i ia zborul peste lume de la mîndrul r[s[rit
 +i-]ntâlne=te-n a sa cale o copil[cosânzean[
 Ce-i sc[ldat[]n n[valnic =i-n sân poart[odolean[.*

S-a oprit copila trist[pe o punte de stejar,
 Plînsu-i lin pe sân]i cade ca un scump m[rg[ritar;
 Iar pâr[ul de la maluri smulgînd floare dup[floare,
 Le depune cu =optire lîng[albele-i picioare.

“De ce plîngi?...]i zice-o raz[pe-a ei frunte str[lucind.
 Tu e=ti jun[, e=ti menit[s[tr[ie=ti, s[mori iubind;
 Pentru tine-orice durere trebuie ca s[se curme...
 Nouri sunt ce nu fac umbr[=i dureri ce nu las[-urme.”

*Fetele de la \ar[]=i fac sc[ld[toare de n[valnic (*pteris*) =i poart[pe ele flori de odolean[(*valeriana*), pentru ca s[devie mai atr[g[toare.

Balta

Aerul e viu =i proasp[t!... el treze=te =i]nvie
 Pieptul, inima =i ochii peste care lin adie.
 Balta-n aburi se ascunde sub un v[l misterios,
 A=teptând voiosul soare ca pe-un mire luminos.

Ceru-n zare se rote=te; mii de vr[bii de=teptate
 Ciripesc =i se alung[pe girezi netreierate.
 Balta vesel clocote=te de-un concert asurzitor,
 +i din ochiuri se]nal\[\ cârd de ra\ele ca un nor.

Printre stuhul ce se mi=c[iat[-o luntre vâ[n[toare!
 +erpîi lungi se-ncol[ceaz[sub a nufurilor floare;
 Ra\ele prin mo=unoaie dup[trestii se ascund,
 +i pe sus nagâ\ii \ip[, li=i\ele dau]n fund.

R[spândind fiori de moarte, luntrea cea de arme plin[
 Când la umbr[se dose=te, când s-arat[la lumin[;
 Iar pe mal]n lini=tire, un bâtlan, p[=ind]ncet,
 Zice: "Nu-i pieirea lumii... vâ[n[torul e poet!"

F`nt`na

Pe c[rarea]nflorit[, care duce la fântân[,
]n =tergar =i]n catrin\[, merge-o sprinten[român[;
 Ea la brâu-i poart[furc[=i la sân un pruncu=or,
 Cu gurîa lui lipit[de al laptelui izvor.

Nev[stuica trece iute, torcând lâna din fuioare
+i sucind fusul vârtelnic ce-o atinge la picioare.
P[s[relele-mprejuru-i zbor voioase =i cântând,
Ea zâmbe=te =i tot merge, pruncu=oru-i s[rutând.

Iat[, -ajunge la fântân[, =-acolo se]ntâlne=te
C-un drume\ din lumea-ntreag[, care lung la ea prive=te,
Apoi cump[na o pleac[, apoi scoate la lumin[
+i vecinei sale-ntinde o cofi\[, alb[, plin[.

Româncu\ a mul\ume=te, sufl[-ncet peste cofi\
+i cu apa ne-nceput[ud[rumena-i guri\
Iar drume\ul dup[dânsa bea, fugarul]=i adap[
+i se jur[c[pe lume nu-i a=a de dulce ap[.

Seceri=ul

Ciocârlia ciripie, fâlfâind din aripioare,
Pe o scar[de lumin[se coboar[de sub soare.
Aerul e-n neclintire, el devine arz[tor;
Prepeli\ a cânt[-n grâie, greierul cânt[-n mohor.

}n cel lan cu spicuri nalte au intrat secer[torii,
Pe când era]nc[umed de r[suflul aurorii.
To\i, privindu-i de departe, par c[-noat[-n galben râu,
Fetele f[r[=tergare =i fl[c[ii f[r[brâu.

Secerea, crai-nou de moarte, mereu taie, spicul cade.
Prepeli\ a]=i ia puii =i se duce; lanul scade,

Iar]n urm[, holda mândr[, r[sturnat[prin buc[]i,
Se ridic[-n snopi de aur, se cl[de=te-n jum[t]i.

Mai departe, lucind iute, un fl[c[u =-o fat[mare
De tot snopul]=i dau gînga= o furi=[s[rutare,
Cînd o pas[re m[iastr[, peste lan trecînd u=or,
Zice: "Dulce-a mai fi pâinea de la snopurile lor!"

Cositul

Faptul zilei se aprinde pe a dealurilor frunte,
+un râu falnic de lumin[se revars[peste munte.
Iarba coapt[str[luce=te, ea se clatin[la vînt,
+a ei umbr[lin se mi=c[]n dungî negre pe p[mînt.

Iat[, vin cosa=ii veseli, se pun rînd. Sub a lor coas[
Cîmpul ras r[mîne verde ca o ap[luminoas[.
Unii brazdele r[stoarn[,]n c[pi]i al]i le-adun[,
Le cl[desc apoi]n stoguri =i cu stuh le]ncunun[.

Mai devale-n cea dumbrav[cu poiana t[inuit[,
Unde umbra pare verde =i de flori e-mb[ls[mit[,
Coasele sub teaca ud[z`ng[nesc r[sun[tor.
Din c[pi]n c[pi]n dumbr[veanca salt[-n zbor.

Un fl[c[u, cosind deoparte, lîng[-o tuf[de sulcin[,
Vede iarba]ncâlcit[, frînt[pe la r[d[cin[.
"Ce s[fie?.. Cuib de fiar[?.. O! minune!" zice el,
+i, zîmbind, se pleac[iute de culege... un cercel!

Din ciclul
VARIA (a)

Imn religios

*cântat la serbarea junimii academice române,
dat[]n memoria acestui domn [+tefan cel Mare]
la m[n]stirea Putna,]n 15/27 august 1871*

Etern, Atotputernic, o! Creator sublim,
Tu, ce dai lumii via\ [=i omului cuvânt,
}n tine crede, sper[]ntreaga românime...
Glorie \ie-n ceruri, glorie pe p[mânt!

Sub ochii t[i]n lume lungi valuri de-omenire
Pe marea vecinicii dispar ca nori]n vânt,
+i-n clipa lor de via\ [trecând strig[-n uimire:
Glorie \ie-n ceruri, glorie pe p[mânt!

Tu din s[mân\ a mic[]nal\ i stejarul mare,
Tu junelor popoare dai un m[re\ avânt,
Tu-n inimile noastre ai sacre, vii altare.
Glorie \ie-n ceruri, glorie pe p[mânt!

}n tine-i viitorul, trecutul =i prezentul!
Tu duci la nemurire prin tainicul mormânt
+i numele-\i cu stele lumin[firmamentul.
Glorie \ie-n ceruri, glorie pe p[mânt!

Etern, Atotputernic, o! Creator sublim,
Tu, care \ii la dreapta pe +tefan, erou sfânt,
F[-n lume s[str[luce iubita-i românime...
Glorie \ie-n ceruri, glorie pe p[mânt!

Imn lui +tefan cel Mare

*cântat la serbarea junimii academice dat[]n
memoria acestui domn la m[n]stirea Putna,
]n 15/27 august 1871*

La poalele Carpa\ilor,
Sub vechiul t[u] mormânt,
Dormi, erou al românilor,
O! +tefan, erou sfânt!
Ca sentinele falnice
Carpa\ii te p[zesc
+i de sublima-\i glorie
Cu secolii =optesc.

Când tremurau popoarele
Sub aprigii p[gâni,
Tu le-ap[rai cu bra\ele
Vitejilor români.
Cu drag privindu-\i patria
+i moartea cu dispre\,
M[re\]n sânul luptelor,
+i-n pace-ai fost m[re\.

]n cer apune soarele
Stingând razele lui,
Dar]ntr-a noastre suflete
]n veci tu nu apui!
Prin negura trecutului,
O! soare-nving[tor.

Lumini cu raze splendide,
Prezent =i viitor.

În timpul vitejilor,
Cuprins de-un sacru dor,
Visai unirea Daciei
Cu-o turm[=un p[stor;
O! mare umbr[-eroic[,
Prive=te visul t[u:
Uni\i suntem]n cugete,
Uni\i]n Dumnezeu.

În poalele Carpa\ilor,
La vechiul t[u mormânt,
To\i]n genunchi, o! +tefane,
Depunem jur[mânt:
"Un gând s-avem]n numele
Românului popor,
Aprin=i de-amorul gloriei
+al patriei amor!"

+tefan Vod[=i codrul

Balad[

+tefan-Vod[r[t[ci
Intr[-n codrul]nfrunzit.
Codru-i zice: "Domn viteaz!
Ce-\i curg lacrimi pe obraz?"

“Ah!]mi plâng osta=i mei
Mor\i, luptând ca ni=te zmei!”
Codrul zice: “Dragul meu,
}nceteaz[plânsul t[u,
C[ci din brazii mei trufa=i
Face-\i-oi voinici osta=i
Ca s[scapi biata mo=ie
De p[gâni =i de urgie”.
“F[!” r[spunde mult voios
Domnul mândru, inimos.

Codrul puse a vui,
Brazii a=-i]nsufle\i,
Pe stejari a mi-i trezi.
Iar copacii mari =i mici
Se f[ceau osta=i voinici,
+i spre domn]naintau
+i dîn gur[cuvântau:
“S[tr[ie=ti, m[ria-ta!
Hai la lupt[, hai, +tefane;
Du-ne-n oardele du=mane!”

+tefan-vod[-nveselea
+i la lupt[purcedea
Peste munte =i muncel
Cu tot codrul dup[el.
Vai de unгурul seme\
Ce lupta c-un br[dule\!
Vai de leah, vai de t[tar
Ce luptau cu un stejar!

+tefan =i Dun[rea

Balad[

“Dun[re! ce plângi tu oare?”

“Plâng o floare de sub soare

Ce din sânu-mi a r[pit

+tefan-vod[cel cumplit!”

.

Pe cel \[rm b[tut de valuri,

Sus pe zare, sus pe maluri,

Sunt trei cete de o=teni,

Turci, t[tari =i moldoveni.

Una-i ceata hanului,

Una-i a sultanului,

Una-i a +tefanului!

Iar]n câmpul cel turcesc

Mii de s[bii z`ng[nesc;

Iar]n câmpul t[taresc

Mii de arce s[ge\esc;

Iar]n cel moldovenesc

Doi luceferi str[lucesc:

+tefan-vod[cel frumos

+o copil[, chip duios.

Fata plânge, fata zice:

“Las[-m[s[fug de-aice,

O! +tefane, scumpul meu!”

Domnul zice: “Nu! nu vreau,

Nu, pre sfântul Dumnezeu!
C[-mi e-ti dulce la privit
+i mai dulce la iubit,
Ca lumina soarelui
La lupta viteazului”.

“De-î sunt drag[, de-s frumoas[,
Ia-m[, doamne, ori m[las[.”
“Ba! de-a fi s[lupt pe dat[
Chiar cu Dun[rea turbat[,
Nu te las nici chiar de-un pas.
Nici chiar morîii nu te las.”
“Apoi dar, r[mâi cu bine,
C[tu n-ai parte de mine!”
Fata zice =i s-arunc[
Iute-n Dun[rea adânc[!

Valurile clocotesc,
Pe copil[-o-nv[luiesc
+-o azvâr[din val]n val,
Dep[rtând-o de la mal.
Turcii stau]ncremeniîi,
Moldovenii]mpietriîi
+i t[tarii]nlemniîi.
Stau =i ulii]n zburare,
Stau =i caii-n alergare,
St[=i soarele-n mirare,

C[ci deodat[ce se vede?
Cine-n valuri se repede?

Domnul +tefan cel vestit,
Domnul cel nebiruit!
El s-azvârle nebune=te
+i]noat[voinice=te.
Taie-o brazd[, taie nou[,
Taie Dun[rea]n dou[,
+i pe fat[mi-o ajunge
+i la piept cu foc o strânge
+i se-ntoarce fericit
Sus, pe malul]nflorit.

Din ciclul
LEGENDE

Dumbrava ro-ie

Poem istoric
(1497)

dedicat amicului meu C. Negri

I

VISUL LUI ALBERT*

Albert, craiul Lehie, f[cut-a un vis mare,
Un vis de n[v]lire, de-nvingeri glorioase!
El se v[zu puternic, pe-un arm[sar c]lare,
}nfiorând cu spada-i popoare numeroase.

*Regele Albert, dup[]nvoirea ce f[cuse cu fra'ii s[i], regele Ungariei =i ducele Litvaniei,]n conferin'a de la Leutschau, cercând a-=i]mplini gândul asupra domnului +tefan al Moldovei (conferin'\]n care se dezbtu despre stârpirea românilor: *super extirpatione Valachii*) chem[la arme toat[Polonia, Gal'ia, Mazovia, pe Ioan de Tiffen, magisterul Prusiei, iar mai ales pe Alexandru, ducele Litvaniei, cu toat[nobilimea litvan[. Deci cu mult[oaste de mercenari pedestri =i c[l]re'i el plec[de la Leopold spre Moldova la 26 iunie. Acea nefericit[expedi'ie fu prefnaintat[de urm[toarele pronosticuri: Dou[sute de boi, apucându-i un vârtej]nfrico=at la ie=irea din Leopold, se]mpr[=tiar[]n toate p[r]ile, unii c[zur[]n =an'urile suburbiei, iar ceilal'i cu greu se putur[g[si =i aduna. Când regele trecea un râule, calul s[u de mân[se poticni =i se]nec[. Un oarecare *Sropski*, nobil de neam, dar cam nebun, de mai multe ori strig[]n Leopold cu spaim[, prevestind pieirea polonilor. Fulgerul, c[zând asupra taberei, ucise pe un nobil =i 12 cai. Preotul, servind dinaintea regelui, sc[p] jos sfintele taine...

+i cu toate aceste]nsp[imânt[toare]ntâmpl[ri, departe de a se l[sa de p[cate, oastea petrecea]n libertate cu muieri, =i]n=i =efii, nu numai noaptea, dar =i chiar la lumina zilei, se desf[tau]n baie =i]n be'ie, dezmiardându-se]n bra'ele femeilor.

Creslau Curozwanski, nobil de Roza, decan de Cracovia, =i Padlowski de Przytyk, castelanul Radomiei, au fost trimi=i soli c[tre +tefan-vod[, pentru ca s[cear[libera trecere prin \ar[a oastei le=e=ti, cercând a-l]n=ela c[expedi'ia lui Albert ar fi menit[]n contra turcilor. Asemene misie au avut =i Matei Lonzinski, episcopul Camen'ei.

Albert]ncepu r[zboiul asediind =i bombardând Suceava,]ns[nu reu=i a lua ora=ul, ci pierdu mult[oaste =i timp]n zadar. Oastea le=easc[se retrase prin

Din Miaz[zi fierbinte]n recea Miaz[noapte,
 Din R[s[ritul mândru l-Apusul lucitor
 El auzi prin visu-i mii, mii de mii de =oapte
 Crescând]n zgomot falnic, gigantic, imn[tor,
 Un uragan de glasuri ce clocotea prin lume,
 Purtând, n[lând ca fal[un nume... al s[u nume!

Albert, craiul Leheiei, trufa=, seme\, u=or,
 Ademenit, se crede st[pân pe viitor
 +-arunc[ochi de prad[pe \[rile vecine:
 “Care din ele, zice, mi-ar cuveni mai bine?”
 El st[pu\in pe gânduri, apoi cu mare glas:

codrii Bucovinei, având]n mijloc pe regele bolnav =i dus pe un leag[n;]ns[acolo moldovenii, ascun=i]ntre copaci, se izbir[ca lupii asupra le=ilor =i le f[ur[mult[stric[ciune. Pierir[atunci mul\i din neamul lui Toporski (unul din cele mai vechi din Polonia), doi Tenczynski, Nicolai, palatinul Gal\iei, =i Gabriel de Morav\ia etc.

Tot atunci un contingent de crucia\i prusieni, urmând dup[armata regal[, fur[ataca\i de hatmanul Boldur, risipi\i, =i câ\i sc[par[de moarte fur[rob\i.

Acea oaste regal[,]n care se aflau magna\ii Podoliei, fu r[u v[t[mat[de oamenii lui +tefan.

Matei Miechovski zice: “O! +tefan, b[rbat triumfal =i victorios, care birui=i pe to\i regii]nvenina\i! O! om fericit, care te bucura=i de toate darurile câte natura le d[altora numai]n p[r\i, unii fiind]n\elep\i cu viclenie, al\ii viteji ca sublima virtute a drept[\ii, al\ii iar noroco=i contra du=manilor, tu singur le avu=i h[r[zite \ie toate deodat[: just, prev[z[tor, viclean, biruitor asupra tuturor adversarilor! Nu degeaba cat[a fi num[rat]ntre eroii secolului nostru!” etc. (*Arhiva istoric[a României*).

Aceste fapte sunt relatate de Matei Miechovski]n istoria lui +tefan-vod[: iar prin\ul D. Cantemir, adeverind legenda poporal[, zice: “+tefan V., prin\ul Moldovei, b[tând oastea le=easc[la Cotnar, unde cre=te vinul cel l[udat, cu totul o au stins; numai 15 000 au prins vie, pre carii i-au pus]n jug =i i-au silit de au arat]n lung dou[mile,]n lat o mil[de p[mânt,]n care ar[tur[tot prin le=ii aceia au sem[nat dou[p[duri ce =i pân[ast[zi se numesc, de poloni, *Bucovina*, iar de moldoveni, *Dumbrava ro=ie*, sau p[duri ro=ii, pentru c[s-au sem[nat =i s[dit cu sânge le=esc”.

“Moldova este pragul întâului meu pas!
 }n \ara aceea mic[, ne]ncetat lovit[
 De du=mani f[r[num[r =i-n veci nebiruit[,
 }n care to\i b[rba\ii sunt zmei ce s-au luptat
 Cu leahul, cu maghiarul, cu turcul]ncrunat,
 +i unde pe sub iarb[câmpiile frumoase
 Ascund troiene albe de-a du=manilor oase,
 Un domn viteaz, un +tefan, adun[de mul\i ani
 O glorie ce-i demn[de-ai lumii suverani.
 Voi merge la Moldova, la +tefan drept voi merge,
 +i luciul de pe frunte-i cu spada mea voi =terge,
 Iar lumea]ngrozit[, privind spre r[s[rit,
 Vedea-va-n loc de soare al meu chip str[lucit!”

A zis, =i-n ner[bdare-i pe lâng[el]n grab[
 Adun[-a lui armat[deprins[la omor,
 Urdie numeroas[de fiare ce se-ntreab[:
 “Spre care orizonturi s[lta-vom noi]n zbor?
 }n care parte-i hoitul promis l-a noastre gheare
 S[-l rupem]ntr-o clip[, s[-l roadem,]ngh\im?
 }n care \ri: teutone, române sau maghiare
 Vrea Albert, craiul nostru, pustiul s[-l l[\im?”

A=a zicea cu fal[a lui Albert o=time,
 }n cete adunat[pe câmpul din Dombrova,
 Când, prin v[zduh, deodat[, o gur[din mul\ime
 Rosti cu glas de taur s[lbatic: “La Moldova!”
 “Ura!” strig[lehimea,]ntocmai ca un tunet,
 +i v[i =i mun\i =i codri r[spunser[-n r[sunet
 Ura!... =i-n dor de sânge armata crunt aprins[
 Ca un =uvoi de toamn[pe drumuri se]ntinse,

Cu tunuri largi =i grele, cu flinte lungi, cu spade
 Ce viu luceau la =olduri =i-n teac[z`ng[neau,
 Cu arm[sari zburdalnici ce vesel nechezeau,
 Mergând to\i, cai =i oameni, s[calce =i s[prade.

 }n fruntea lor magna\ii mândri, b[trâni =i tineri:
 Toporski veteranul ce poart[barb[alb[
 }nconjurat de neamuri: feciori, nepo\i =i gineri,
 Formându-i o viteaz[=i glorioas[salb[.

 Grodeck, zis *Falc/-Tare* ce-n gândul lui se jur[
 Atâ\i români s[dar-me câ\i are din\i]n gur[.

 Zciusko ne]mp[catul, cu bra\le lungi =i tari,
 Care-n Bugeac ucis-a trei sute de t[tari.

 Biela cel nalt, sub\ire ca trestia de balt[,
 Ce-n lupte sângeroase ca dânsa se ml[die,
 Cu sabia-i turceasc[t[ind]n carne vie,
 Pe când fugaru-i sprinten necheaz[, mu=c[, salt[.

 Gorow =i Zablotowski, amici jura\i pe moarte
 S[-mpart[soarta bun[, s[-nving[rele soarte,
 +i care]n trei rânduri sc[pat-au din robie,
 Prin degetele mor\ii trecând cu vitejie.
 Ei zbor pe doi cai gemeni, râzând]n hohot mare
 Cu al\i ca dân=ii tineri, baroni, com\i palatini;
 Glence din Pocu\ia, Zbalo= Litfan ce are
 Un cârd pletos de zimbri]n codri de arini.
 Gavril de Moravi\,a, fra\ii Grotov, Huminski,
 Mardela Veneticul, Tecelski =i Pruhninski,

Iarmeric Mazovitul =i Kozjatic Ucrantul,
Ce cre=te cai s[lbatici =i-i prinde cu arcanul.

Ei merg, b[tând din pinteni!... Zburdalnica lor
ceat[
Str[luce de departe]n haine poleite:
Dul[mi cu flori de aur la piept]mpodobite
+i-ncinse cu pafale de piatr[nestemat[,
Ciapce purtând un vultur =i pene la mijloc,
}nc[l[minte ro=ii de piele de Maroc,
+i frâie \intuite, =i argintate =ele,
+i armorii cusute pe col\uri de har=ele.

Ei merg jucându-=i caii, =i veseli]ntre ei
Vorbind de cai, de lupte, de-amor =i de femei,
Tot ce-i mai scump]n lume =i d[un farmec vie\ii
Pe timpul mult ferice =i viu al tinere\ii.

Ei merg precum ar merge la simpl[vân[toare,
Glumind]n nep[sare de moartea ce-au s[-nfrunte,
Urma\i de steaguri multe, urmând]n foc de soare
Pe hatmani, capi de oaste, cu Albert craiu-n frunte...

+i astfel]n Moldova ei dau cu to\i naval[!
Dar când trecu hotarul, al regelui cal tare
Se poticni... O buhn[\ip[]n ziua mare,
+i moartea-=i g[si coasa]n acea zi fatal[!

II

| ARA }N PICIOARE

Ce vuiet lung de care, ce tropot surd de vite,

Ce fream[t de suspinuri, de glasuri n[du=ite
 S-aud]n sânul nop\ii prin neagra-ntunecime
 +i c[tre mun\i se-ndreapt[l-a codrilor desime?
 Din când]n când sub nouri, trecând ca o s[geat[,
 Clipe=te o lumin[=i ca prin vis arat[
 B[trâni cu fruntea goal[plecat[spre p[mânt,
 Femei cu prunci]n bra\e =i pletele]n vânt,
 Copile sp[imântate mânând turme de oi
 +i fl[c[ua=i]n fug[mânând cârduri de boi.
 Pe jos, pe cai,]n grab[to\i p[r[sindu=-i satul,
 Fugând cu vaiet, lacrimi, c[ci i-a ajuns p[catul,
 Se duc pribegi =i palizi,]n sân de m[n[stiri.

Dar unde sunt b[rba\ii, voinicii, junii, tarii,
 S[-i apere p[rin\ii, nevestele =i pruncii?
 Când sufl[grea furtun[pe ramurile luncii
 +-o zguduie, =-o darm[, ah! unde sunt stejarii?
 Stejarii sunt la locul lor, fa\ cu furtuna!

.

Acum de zece zile =i zece nop\i totuna,
 Din mun\i =i pân' la Nistru, pe culme =i pe dealuri,
 Lungi buciume r[sun[, dând tainice semnaluri;
 +i c[l[ra=i din fug[prin sate, prin ora=e
 Crainesc: "S[ri\i cu to\ii pe litfele trufa=e!
 Viteazul +tefan-vod[v[cheam[-n vitejie.
 Cine-i mi=el s[fug[, cine-i român s[vie!"

To\i au r[spuns: "Tr[iasc[Moldova!" =i s-au dus.

Pe loc tot omul verde ce poart[capul sus
 +i-a s[rutat odorii, =i-a ascu\it toporul,

+i-a prins din câmp fugarul ce-i sprinten ca o ciut[,
 Apoi, f[cându=-i cruce, zicând un: "Doamne-ajut[!]",
 Ca =oimul de la cuibu-i voios =i-a luat zborul.

Astfel din \ara-ntreag[plec cete]nmiite
 Cu arce, barde, coase =i ghioage \intuite,
 Purtând c[ciuli de oaie, mintene-n flori cusute
 +i barbe neatınse, al b[rb[\iei semn.
 Ei merg de-a drept prin codri, pe lungi c[r[ri pierdute
 C[l[ri pe =ele goale, cu sc[rile de lemn,
 +i trec]n zbor prin arbori ca demoni de urgie,
 +i umbra scânteiaz[de-a ochilor mânie.

Tot astfel =i boierii, st[pânii de mo=ii.
 }nconjura\i de gloate, din casele lor pleac[,
 Privind cu mul\umire zburdalnicii lor fii
 Cum =tiu s[-=i poarte caii =i-n fug[s[se-ntreac[.
 So\ii, surori =i mame suspin[-n urma lor;
 Dar ei alerg ferice la câmpul de omor.

Coman de la Comana, un uria= de munte
 Ce intr[prin bârloage =i prinde ur=ii vii,
 Aduce dup[dânsul mul\i vân[tori de frunte,
 N[scu\i pe plaiuri nalte, tr[î\i]n vijelii.

Balaur de la Galu, Ciolpan din Pipirig
 Râd =i de frigul mor\ii cum râd de-al iernii frig;
 +i mul\i cobor din munte ca lava din vulcan,
 De soiul lui Balaur, de soiul lui Ciolpan.

Velcea, bastard lui +arpe, ca =arpele pe ap[
 Alunec[prin du=mani =i mult cumplit]i mu=c[.
 }n lupt[, când i-e sete, cu sânge se adap[,

+i drept potir el are o \evie de pu=c[.
 El vine din Hârtoape cu Purice-Movil[
 +i cu Roman-Priveagul, ce nu mai =tiu de mil[.
 Scheianul =i Mircescul, vecini de pe Siret,
 }nving[tori de unguri, s-au prins cu jur[mânt
 Nici chiar sub bra\ul mor\ii s[nu dea]nd[r]t
 Pân' n-or intra cu leahul pe-al leahului p[mânt,
 +i Zimbrul de la Scheie =i Zimbrul din Mirce=ti
 Se duc s[ia]n coarne pe vulturii le=e=ti.
 B[trânul Matei Cârj[are-mprejurul lui
 Cinci sute de n[prasnici ce vin dinspre Vaslui,
 To\i racoveni!... Iar Cârj[, om]n\elept =i harnic,
 E-n floare când se simte c[lare pe +argan.
 Glume\,]i place-a zice lui Negrea, viteaz darnic*:
 “Am s[m[fac, nepoate, din Cârj[— buzdugan!”
 Negrea, zâmbind, r[spunde: “Ai cârja b[trâne\ii
 La sfaturi, iar]n lupt[ai bra\ul tinere\ii”.
 +i, ajungând cu to\ii la Racova devale,
 O cruce luminoas[le se-ar[ta]n cale.

A=a, cu mic, cu mare, ap[r]torii \[rii,

*Familia Negre este una din cele mai vechi din Moldova. Chiar pe la]nceputul secolului XIV, un Negre vornicul figureaz[]n istorie timp de 24 ani, adic[de la 1402 pân[la 1426,]ntre cei 12 boieri mari, consilieri ai lui Alexandru cel Bun.

La 1471, paharnicul Negre a fost desc[p]ânat]n Vaslui din ordinul lui +tefan cel Mare, fiindc[a fost de p[r]ere a nu se r[zboi]n contra lui Radu al | [rii Muntene=ti, ca unul ce era cre=tin =i român.

Un alt Negre, Patra=co, ginere lui Petre-vod[+chiopul, a urmat]n exil pe socrul s[u, a fost]nscris]n cartea de aur din Vene\ia =i a murit la Barcelona etc., etc.

]n hronicele =i hrisoavele r[mase de la str[buni, numele de Negre apare ades ca proprietari de mo=ii Negre=ti, ca oameni]nsemna\i pe timpul lor, =i ades ca victime ale urgiilor domne=ti.

Ie=îi ca frunza-n codri la vântul prim[verii,
 Din v[i adânci se urc[, din piscuri se cobor,
 Trec râpile]n salturi, trec râurile-not
 +-alearg[-n neodihn[, voinicii, cât ce pot
 La glasul \[rii scumpe ce-i cheam[-n ajutor.

Merg unii cu gr[bire spre codrii Bucovinei,
 +-acolo se adun[la strâmtele potici,
 Pândind, ca vâ[n[torii, mi=c[rile jivinei,
 +i tot rugând: "F[, Doamne, s[treac[pe aici!"
 Merg alvii la Suceava s[fac[pe Albert
 A pierde oaste mult[=i mult timp]n de=ert;
 Iar alvii la Cotnarul iubit =i podgoriu,
 Pe unde stau cu oastea Bogdan, domnescul fiu,
 T[utu cu mintea coapt[, Costea cu ochi seme\
 +i Trotu=an =i Boldur, cu suflet]ndr[zne\
 +i unde +tefan-vod[]nfipt-a steagul s[u,
 Strigând la cer: "Ajut[-mi, o! sfinte Dumnezeu!"

III

TAB{ RA LE+EASC{

Pe-o culme prelungit[ard mii =i mii de focuri
 Ca stele sem[nate]n numeroase locuri.
 Se pare c[tot cerul c[zut e pe p[mânt
 +i c-au r[mas]n urm[-i un haos, un mormânt,
 Atâta]ntristare =i-atâta-ntunecime
 }mpr[=tie pe bolt[a norilor desime.

Un zgomot lung se-na[\[din culmea luminat[,
 Unindu-se]n aer cu tunete cere=ti.
 E zgomotul orgiei!... Iar zarea dep[rtat[

Ro=e=te-n foc de codri =i sate române=ti.

Aici be\ii =i dan\uri =i chiote voioase,
}n fund suspinuri, vaiet =i plângeri dureroase!
Aici de pofte rele sunt ochii to\i aprin=i,
Acolo curge sânge, acolo-s ochii stin=i,
C[ci ast[zi celebreaz[lehimea-n s[rb[toare
Victoria dorit[a zilei viitoare!

Osta=ii pretutindeni forma\i }n dese grupe
Frig boi }ntregi, rup c[rnuri ca lupii fl[mânzi\i,
Desfund[largi antale, beau lacom f[r[cupe,
Se ceart[, rîd }n hohot =i url[r[gu=i\i.
Ca dân=ii, câini de lag[r la praznic luând parte,
Schel[l]iesc s[lbatic, rod oasele deoparte,
}n mijlocul orgiei turbate ce tot cre=te;
Iar printre câini =i oameni pe iarb[stau c[zute
Femei, prada orgiei, cu min\ile pierdute...

+i }ns[vîntul nop\ii prin lag[r vîjâie=te,
+-un glas din umbra neagr[la to\i strig[de-a rîndul.
“Orbi! orbi! la masa mor\ii voi v[mânca\i comîndul!”

Magna\ii juni, sub corturi, pe perne de matase
De=art[cupe pline cu vin de la Cotnar,
Cîntînd cu fericire: “De via\[rea nu-mi pas[!
Iubit[-mi e pe bra\e, }n via\[nu-i amar!”
+i fiecare strînge la pieptu-i cu-nfocare
O fiic[de-a Podoliei, frumoas[=i balaie,
Cu buze pârguite la foc de s[rutare,

+i ochi ce-noat[-alba=tri]n gale=[v[paie.
 +i fiecare simte c[mintea-i se desfrân[,
 Având lâng[-a sa gur[o gur[voluptoas[,
 +i-n bra\e-i o copil[ce râde amoroas[,
 +-un sân rotund ce salt[vioi sub a sa mân[.
 Ferice, mult ferice de dân=ii!... fa\ a râde,
 Inima zboar[, raiul]n cale-i se deschide.

+i]ns[vântul nop\ii prin corturi vâjâie=te,
 De tunete cumplite v[zduhul clocote=te,
 +-un glas pierdut]n umbr[tot strig[ne-ncetat:
 “Orbi, orbi!! moartea v-a=teapt[c-un ultim s[rutat!”

Cortul regal e splendid! Duzini de candelabre
 Revars[-a lor lumin[pe-o mas[ce se-ntinde
 Sub table]nc[rcate de scule =i merinde
 +i sticle largi cu vinuri spaniole =i calibre.
 }n mijloc st[-n iveal[un cerb de patru ani,
 }ncins pe-a sale laturi cu =iruri de fazani,
 +i dou[piramide de fructe mai alese,
 }n Asia-nflorit[crescute =i culese.

Albert]n fruntea mesei luce=te ca un soare,
 }nconjurat de oaspe\i]n haine de splendoare.
 La dreapta-i al s[u frate mai june, Sigismund
 Apare-ntr-o dulam[de ro= postav de Lund.
 La stânga-al Cameni\ei episcop vechi, Lonzinski,
 +-al[turea cu dân=ii se v[d: Sbignew | enczynski,
 Cu Herbor Lucasievitz, Padlowski castelanul
 Radomiei, =i Creslau Roza, numit Decanul,
 +i graf Ioan de Tiffen, magisterul Prusiei,

Care-au adus la lupt[cinci sute de crucia\i,
 +i falnicii Toporski, vechi neao=i de-ai Lehie,
 +i al\i de frunte nobili, din cei mai]nsemna\i.
 To\i gust[din merinde, de=art[largi pahare
 }n sunetul metalic de vesele fanfare;
 +i sângele prin vine se scurge mai fierbinte,
 +-avântul cre=te-n suflet =i nebunia-n minte...
 Când regele ridic[o cup[de vin plin[
 +i glasul s[u puternic acest toast]nchin[:
 “Eu, Albert, domnul vostru, =i al Lehieei rege,
 Intrat-am]n Moldova ca leu]nving[tor!
 Mâini este ziua luptei... Nimic nu s-a alege
 De +tefan al Moldovei =i de al s[u popor.
 Cum beau această[cup[, a=a mândra Lehie
 S[-nghit[această[\ar[! A=a s[fie!”

“Fie!

Vivat! Ura! tr[iasc[Albert mult glorios!”
 R[spund mesenii aprig c-un r[cnet zgomotos,
 +i lag[rul r[sun[]n lung[dep[rtare...
 Dar iat[c[la u=[un om str[în apare,
 Cu pieptul gol, cu p[rul]n vânt, cu ochi focos;
 El spre Albert \inte=te privirea-i r[t[cit[,
 Face doi pa=i =i strig[: “De=art[-\i cupa jos,
 Albert! de soarte rele \i-e cupa otr[vit[“.
 To\i se reped c-un urlet =i mâna pe el pun.
 “L[sa\i-l, zice craiul; e Sropski cel nebun!”
 +i iar]nal\ cupa, râzând de-o a=a larm[...
 Dar cupa lâng[buze-i]n mâna lui se sfarm[,
 +-un tr[snet lung deodat[]n ceruri bubuie=te
 +i-n cortul plin de umbr[furtuna n[v]le=te,

+i masa se r[stoarn[, =i cortul se urduc[...
Iar pe câmpii, sub fulgeri, alearg[o n[luc[.

IV

TAB{ RA ROMÂN{

O tân[r[p[dure de ulmi =i de stejari
Ascunde-oastea român[prin junii s[i tufari.
Misterul =i t[ceera]n sânul ei domnesc,
Dar marginile sale sunt palid lumnate
De fl[c[rile triste ce pâlpâie]n sate
+i veselele focuri din lag[rul le=esc.

Prin arbori =i prin ramuri, din vârfuri pân-]n poale,
Din când]n când luce=te o\el de s[bi] goale
+i ochi de lei, de vulturi, de leoparzi s[lbatici,
Ce ard sub v[lul nop\ii ca ni=te ro=i j[ratici,
C[ci ei s-a\int cu jale =i se opresc cu ur[
Din zarea-nfl[c[rat[pe lag[rul vecin,
+i tot român-u-n suflet pe sufletu-i se jur[
Cu-al du=manilor sânge s[sting[-al \[rii chin.
Dor crunt de r[zbunare! greu, aspru jur[mânt,
Ce sap[-n]ntuneric un larg, profund mormânt!

Ici, colo, prin poiene, stau pâlcu] de o=teni:
Arca=i de la Soroca, n[prasnici orheienu,
Aprozi, copii din cas[, curteni =i lefecii,
To\i, oameni tari de vân[=i o\eli\i]n foc,
Deprin=i a=i tr[i traiul]n timpi de voinicii
+a da mâna cu moartea f[r-a mi=ca din loc.
Ei poart[pe-a lor frunte, pe bra\ele lor groase
+i-n piepturi brazde multe, hieroglife sfinte

Cu palo=ul s[pate, ce spun =-aduc aminte
 De lupte uria=e, de fapte glorioase!
 +i-n via\[-i fiecare =i-au câ=tigat un nume,
 O falnic[porecl[, un titlu de str[mo=:
 Mihul, P[un de codru, Balaur, Alimo=,
 Ursul =i Pal[-Dalb[, Grozan =i Sparge-Lume!
 Eroi de vechi balade ce s-au p[strat]n min\i,
 Trecând]n mo=tenire la fii de la p[rin\i.

Lungi\i pe mu=chiul verde =i domolind fugarii
 Ce zburd[pe-ntuneric =i desfrunzesc tufarii,
 Voinicii buni de lupt[=i bucuro=i de glum[
 Astfel gr[iesc:

“Grozane! ce-o fi ziua de mâini?”

“O fi la unii mum[, o fi la al\ii cium[,
 Amar[pentru litfe =i dulce la români.”

“Amin! s[deie Domnul!”

“Va da, m[i Pal[-Dalb[!

+i-o fi precum la Baia, n-o fi ca-n Valea-Alb[,
 Unde-am v[zut pe Ursul gonit de =ase turci.”

“Gonitu-m-au pe mine, dar i-am urcat]n furci!”

“Va fi precum la Scheie, unde-a\i v[zut]n sil[
 Maghiari schimba\i]n iepuri, =-un Purice-n Movil[”*.

“Va fi precum la Lipne\ cu dumbr[vioara verde,

La Racova pe unde =i azi turcul se pierde,

La Grum[ze=ti, pe maluri, unde cazacul jur[

Pe mine, chiar pe mine, m-a]ncrestat la gur[!”

“Te-a]ncrestat p[gânul, dar când el vru de viu

*Numele Purice=tilor a fost schimbat]n Movile=ti pe câmpul luptei de la Scheie,
 lupt[]n care Hroiot, =eful armiei ungure=ti, a fost desc[p\ânat de Purice Aprodul
 (vezi poemul lui C. Negruzzi *Aprodul Purice*).

}not s[treac[Nistrul, o p[\i r[u, f[rtate,
 C[ci de pe mal]n fug[tu i-ai s[rit pe spate
 +i l-ai trimis sub Nistru, s[-i cate un sicriu.”
 “Bine-i f[cu=i, Grozane! E scris]n cele sfinte:
 Chiar apele s[fie vr[jma=ilor morminte!”
 “A=a e \ara noastr[!... e bun[pentru vii,
 +i pentru mor\i e bun[.”

“De-aceea-n ast[\ar[
 Vecinii dau n[val[cu sutele de mii.
 Urând via\ a la dâ=ii, le place-aici s[piar[!”
 “Le place, dar, P[une, =i noi le facem placul.
 Ei cred c[-aici e raiul, =-aici g[sesc pe dracul.”
 “+i cum s[nu-l g[seasc[urdiile nebune
 Când +tefan e-n picioare, când versul lui ne spune:

+tefan, +tefan, domn cel mare*
 Seam[n pe lume nu are
 Decât numai mândrul soare!

Din Suceava când el sare,
 Pune pieptul la hotare
 Ca un zid de ap[rare!

Bra\ul lui f[r-]ncetare
 Bate ordele t[tare,
 Bate cetele maghiare,

Bate le=i din fuga mare,
 Bate turci pe zmei c[lare
 +i-i scute=te de-ngropare!

*Cântec vechi poporal.

Lumea-ntreag[st[-n mirare!
| ara-i mic[, \ara-i tare
+i vr[jma=ul spor nu are!”

“Tr[iasc[+tefan-vod[!... Mul\i du=mani vin la noi,
Dar cât vin de n[prasnici, pu\ini fug]napoi.”
“P[catul lor]i mân[, s[rmanii, ca pe-o turm[,
+i moartea le st[-n cale, =i moartea le st[-n urm[.“
“De-aceea la Moldova vezi floare lâng[floare.
E]ngr[=at p[mântul cu sânge.”

“A=a-i, fr[\ioare;

Dar cresc bujorii mândri din sânge de român
+i p[l]mida neagr[din sânge de p[gân!”

Sub cerul ce s-aprinde =i-n clip[iar se stinge
V[rsând pe a lor fe\le lumini fulger[toare,
A=a gr[iesc b[rba\ii ce somnul nu-i atinge
}n a=teptarea vie a zilei viitoare.

+i poalele p[durii sunt palid luminate
De fl[c[rile ro=ii ce pâlpâie]n sate.
+i-n tab[ra vecin[orgia cea nebun[
Ca marea dep[rtat[vuie=te sub furtun[;
Iar]n frunzi= românii topoarele=-i descânt[
+i caii lor dezmiard[, =i-n umbr[vesel cânt[:

“Sunt român cu patru mâini,
+i am leacuri de p[gâni:
De t[tari am o s[geat[,

De turci pala mea cea lat[,
De litfeni un buzdugan
+i de unguri un arcan!”

V

+TEFAN CEL MARE

 }n mijlocul p[durii este-o poian[lung[
+i larg[ce foie=te de oameni ca un roi.
La cap[tu-i din dreapta ea prelunge=te-o strung[
Prin care ost[=imea curge ca un =uvoi.
Ea intr[]n poian[=i se a=eaz[-n rânduri,
Privind la o colib[de ramuri de stejar
}n care-o umbr[mare de om plecat sub gânduri
St[pe genunchi, se-nchin[]n fa\ c-un altar.

 Deodat[o lumin[fantastic izbucne=te
Din zece na\i mesteceni cu fruntea-nfl[c[rat[.
Coliba se deschide, umbra se scoal[, cre=te
+i splendid maiestoas[la oaste se arat[!
Un lung fior p[trunde mul\imea-n admirare.
To\i zic: “E +tefan! +tefan!”

 Dar! +tefan e cel Mare!

Iat[-l c[runt, dar]nc[b[rbat]ntre b[rba\i,
Ca muntele Ceahl[ul prin mun\ii din Carpa\i!
El]ntrune=te-n sine o tripl[maiestate:
Acea care o dau anii la con=tiin\i curate,
Acea care r[sfrânge a tronului splendoare
+aceea]ntip[rit[de faima-nving[toare.
Timpul i-a pus coroan[de-argint, \ara, de aur,

+i gloria m[rea\ i-a pus cununi de laur.
 Pe falnicii s[i umeri, cu anii, sunt cl[dite
 Nepieritoare sarcini de fapte str[lucite,
 Dar, ani =i fapte, +tefan nu simte-a lor povar[,
 C[ci dragostea mo=iei, ca sfânta prim[var[,
 }n sânu-i }nflore=te =i }l }ntinere=te
 Pentru salvarea \[rii, când \ara p[time=te.
 Erou plin de lumin[, el e menit }n lume
 Pe secolul ce-l vede s[sape al s[u nume
 +i s[r[spând[raze pe secolii viitori,
 Precum un soare splendid ce sparge de=ii nori.
 Fiin\ de-o natur[gigantic[, divin[,
 El e de-acei la care istoria se-nchin[,
 De-acei care prin lume, sub pa=ii lor, cât merg
 Las' urme uria=e ce-n veci nu se mai =terg,
 A c[rora legend[departe mult se-ntinde
 +i-nchipuirea lumii fantastic o aprinde.
 M[re\, }n a sa umbr[un timp }ntreg dispare,
 C[ci Dumnezeu pe frunte-i a scris: *Tu vei fi mare!*

}n mijlocul poienei el se }nainteaz[,
 Se urc[pe movil[=i astfel cuvânteaz[:
 "Români din toat[\ara! Boieri, vechi c[pitani,
 +i voi, feciori de oaste!... Sunt patruzeci de ani,
 Moldova, la *Dreptate*, pe soarta ei st[pân[*,
 Mi-a pus pe cap coroana =i buzduganu-n mân[.
 Prin cel Atotputernic ce apele }ncheag[
 P[strat-am pân[ast[zi coroana mea }ntreag[
 +i buzduganul teaf[r, de=i pe mul\i du=mani

*Locul pe care +tefan a fost proclamat domn al Moldovei purta numele de *Dreptate*.

I-a doborât, lovindu-i,]n patruzeci de ani!
 Du=mani din fundul lumii, p[gâni, du=mani vecini,
 +i, cine-ar putea crede!... chiar du=mani fra\i, cre=tini!
 Trufa=i cu to\i, s[lbatici, lacomi, vicleni =i orbi,
 Care-mprejurul \[rii, precum un cârd de corbi,
 Stau gata s-o sfâ=ie... dar n-a vrut Dumnezeu,
 N-a vrut Moldova, \ara viteaz[, n-am vrut eu!...

Pe Radu, Aron Petru =i |epelu=hainul
 I-am frânt!... Maniac t[tarul =i Matias Corvinul
 I-am frânt!... Chiar pe sultanul Mehmet-Fatin l-am frânt!
 +-al\i mul\i care pierit-au ca pulberea]n vânt.

Voi]i cunoa=te\i bine, vitejii mei o=teni,
 Voi, pardo=i de la Lipne\, vultani din R[zboieni,
 Zimbri fioro=i din codrii Racovei, aprigi zmei
 Din Soci, din Catlabuga, din Baia, de la +chei.

Ap[r[tori ai crucii, voi]i cunoa=te\i bine,
 C[ci pentru-a lor risip[a\i r[zboit cu mine
 Prin =esuri, mun\i =i codri, pe iarn[, toamn[, var[,
 F[când din pieptul vostru un zid, hotar de \ar[,
 Ro=ind cu-al vostru sânge fierbinte, plin de via\[,
 Siretul, Prutul, Nistrul =i Dun[rea m[rea\];
 Stând vecinic]n picioare,]n veci neodihni\i,
 De arma, sora voastr[,]n veci nedezipi\i,
 F[r[copii, so\ie, o! dragii mei vultani,
 +i-n lupt[, tot]n lupt[, de patruzeci de ani!

+acum când arm[sarii Osmanului m[rit
 Arunc[largi nechezuri din mândrul R[s[rit,
 Când Mohamed pe ceruri =i-a azvârlit hangerul

Ce, ca o semilun[, cutreier[tot cerul;
 Când noi oprim cu pieptul furtuna p[gâneasc[,
 Ferind de-a sale valuri amvona cre=tineasc[;
 Acum, când to\i cre=tinii, regi, domnitori, popoare,
 Ar fi, ca fra\i de cruce, s[-mpart[-acela=i soare,
 Priv\i!... Pe cerul negru se-ntinde-un ro= de sânge,
 Din dep[rtare sufl[un vânt ce geme, plânge
 +i spune c[]n zare ard sate =i ora=e,
 C[fiare f[r[numeucid copii]n fa=e,
 C[\ara e-n nevoie, c[mor români sub chinuri,
 C[fete mor sub sil[, c[pruncii mor]n sânuri!...

+i cine oare face această f[rdelege?
 Un domn vecin, prieten, un domn cre=tin, un rege!
 Albert, craiul Lehie!...

Albert, de cap u=or,
 F[cut-a un vis mare de rege-nving[tor,
 Dar n-are el, s[rmanul, a=a de larg[mân[,
 S[poat[-n ea cuprinde o patrie român[!
 Nici a ajuns Moldova de râsul mi=eliei
 Ca s-o r[peasc[-n gheare-i un vultur d-a Lehie!

Cât va fi-n cer o cruce =un +tefan pe p[mânt,
 Nime nu va deschide Moldovei un mormânt!
 Cât vor c[lca du=manii]n \ara de români,
 Ei robi vor fi]n \ar[, dar vecinic nu st[pâni!
 Decât Moldova-n lan\uri, mai bine =tears[fie!
 Decât o via\ moart[, mai bine-o moarte vie!

Români din toat[\ara, boieri, vechi c[pitani,
 Voi to\i ai mei tovar[=i de patruzeci de ani!

Când Albert ne mene=te robie, rele soarte,
R[spunde\i, ce se cade lui Albert?...

“Moarte, moarte!”

Strig[poiana; *Moartă* p[durea clocote=te,
+un soare ro=]n ceruri deodat[se ive=te.
“Fie! le zice +tefan, fie cum cere\i voi...
La arme! =i pe moarte! c[ci Domnul e cu noi!”

VI

ASALTUL

Gonise vântul nop\ii furtunile cere=ti,
L[sând acuma rândul furtunii omene=ti,
+i soarele-n splendoare din neguri r[s[rise,
P[rea c[vrea s-admire pe acel ce se f[lise
C[lumea]ngrozit[, privind spre r[s[srit,
Vedea-va-n loc de soare al s[u chip str[lucit!

El primbl[ochi de aur pe tab[ra le=easc[
Superb[!...]mprejuru-i având ca s-o-nt[reasc[
Un lung ocol de care legate strâns cu lan\uri,
Ocol armat cu tunuri =i-nconjurat cu =an\uri.

Armata e-n picioare! Puternica armat[,
Cu-a sale lungi scadroane]n larg quadrat format[,
Ocup[dup[=an\uri al taberei câmp nalt,
Stând gata s[resping[românii din asalt.

Mii, mii de l[nci cu flamuri se v[d fâlfâietoare,
Ca trestile dese din b[]n când sufl[vântul.
]n aer zbor nechezuri, comenzi r[sun[toare,
+i caii-n neastâmp[r fr[mânt[-n loc p[mântul.

Iar Albert, mândrul rege,]n mijloc pe-o n[lime,
Prive=te cu-ngâmfare frumoasa lui o=time.

C[lare pe-un cal sprinten din stepele ucrane,
 El are lâng[dânsul un grup str[lucitor
 De palatini, de hatmani slei\i pe caii lor,
 +i steagul]nainte-i cu semne suverane.

La dreapta, sub p[dure, româna oaste-apare
 }n pâlcuiri =i]n cete pe câmp orânduit[,
 +i fiecare ceat[de lupt[preg[tit[
 C-un tun cu =apte \evii, purtat pe ro\i u=oare.
 Hotnogi numi\i de +tefan comand[c[l[ra=i,
 Aprozii, lefeciii, curtenii =i arca=i.

Iar +tefan st[pe-o culme cu-o ceat[ce nu-l las[,
 De-a \[rii boierime =i de copii din cas[.
 Sub dânsul are domnul un zmeu, un moldovan,
 }n stânga lui pe Boldur,]n dreapta pe Bogdan,
 }n mân[-i buzduganul domnesc care-n r[zboaie,
 Ca bra\ul care-l poart[,]n veci nu se]ndoaie,
 +i pe deasupra-i steagul, amenin\ând furtuna,
 Cu bourul, cu steaua, cu soarele =i luna.

Precum doi nori pe ceruri stau fa\[-ntuneco=i
 +i merg unul spre altul, dând fulgeri lumino=i,
 Armatele du=mane, crunt-amenin\[toare,
 R[spând din ochi, din arme luciri fulger[toare.
 +i litfii =i românii privesc]n ner[bdare
 Unii la rege, al\ii la domn, =i fiecare,
 Dorind, pândind semnalul r[zboiului...

Deodat[

+tefan ridic[steagul, dând semn l-a lui armat[.
 "Ura!..." trei pâlcuiri dese de cei mai buni arca=i,
 Plecând, pe câmp se-n=ir[]n grupe de h[r\=a=i.

Voinicii merg]n fug[spre lag[r,]ndr[zne\i,
 Din arcele lor nalte tr[gând mii de s[ge\i
 Ce vâj`ie-n desimea scadroanelor le=e=ti
 +i prind r[sad de moarte]n piepturi omene=ti.
 Dar tunurile-ascunse]n lag[r, dup[care,
 S-aprind, sco\ând pe gur[mortal[detunare,
 +i mul\i dintre arca=ii departe-nainta\i
 Cad mor\i, sc[lda\i]n sânge, de glon\uri fulgera\i.
 Tovar[=ii lor grabnic atunci se]ntrunesc,
 Dau semne de-ngrozire, la fug[se g[tesc,
 Cercând s-atrag[le=ii din tab[r[afar[.
 Dar leahul nu-i urmeaz[, cercarea le-i zadar[!
 “Vezi litfa! zice Boldur, st[-nchis[la ocol.
 Nu vrea, nu]ndr[zne=te s[ias[-n câmp, la gol.”
 “Vom merge noi la dâ=ii! românul domn r[spunde,
 }n tab[ri l[n\uite =tim noi cum se p[trunde.
 Tu, Boldur, mare hatman, =i tu, Coste-paharnic,
 Precum se cade vou[,]mi place a fi darnic,
 F[cându-v[cu mine p[rta=i la zi de fal[.
 }n du=manii Moldovei acu s[-ntrav[n[val[
 Cum intr[leu-n turme =i palo=ul]n coaste!”
 Pe loc seme\ii Coste =i Boldur, capi de oaste,
 S-au dus, s-au pus]n fruntea românilor, strigând:
 “La foc, copii!” =i grabnic plecat-au alergând.
 Vuie=te aprig câmpul =i armele r[sun[,
 +i tunurile crunte ca tunete detun[.
 O grindin[de glon\uri fatal[, -ucig[toare,
 }n cetele române duc moarte-ngrozitoare;
 Dar ele, ne-ngrozite, f[r-a-nceta de loc,
 P[=esc tot]nainte, sub viscolul de foc.
 Mul\i le r[mân]n urm[, rup\i, mor\i, c[zu\i pe

brânci!

Ei zbor =ajung]n num[r la =an\urile-adânci.

“N[val cu to\i]n lag[r, n[val! oastea r[cne=te.

Din cer ne vede Domnul, =i +tefan ne prive=te!”

+i to\i s-arunc[-n =an\uri, dau unii peste al\i,

Cei mici, u=ori,]n grab[s-aca\[de cei nal\i,

Le sar pe umeri sprinten, ca tigri se izbesc,

Cu unghiile de maluri se prind, se opintesc,

Se urc[prin=i de lan\uri, de-a tunurilor buze,

+i printre mii de s[bii =i mii de archebuze

Ce-i taie =i-i r[stoarn[]n =an\uri, f[râma\i,

Ei pun picioru-n lag[r, puternicii b[rba\i!

Zadarnic Ceremi=ii, dosi\i pe dup[care,

}ndreapt[groase tunuri, le-ncarc[, le dau foc,

Românii, de-ai lor du=mani deprin=i a=i bate joc,

}ntr-]n=ii dau izbire cu-o aprig[turbare,

}i pun sub coasa mor\ii,]n tab[r[-i resping,

+i, grabnic, care, tunuri]n =an\uri le]mping,

+i fac podi=uri late cu trupuri sângeroase

Ce mor]n vaiet jalnic =i-n chinuri dureroase.

Atunce craiul zice: “O! frate Sigismund!

Z[re=ti tu moldovenii]n lag[r, colo,-n fund?”

“Dar! Sigismund r[spunde; z[resc o biat[turm[.

Nici unul]ns[teaf[r nu=i va c[lca pe urm[!”

“Nici unul viu, nici unul!” zic le=ii]mprejur.

+i Herbor Lucasiewicz, viteaz cu p[rul sur,

Se duce s[avânte armata cea cr[iasc[

+i cu românii aprigi]n piept s[se loveasc[.

· · · · ·
Ca ni=te mari balauri cu lungi coarne-ascu\ite,

Scadroanele]n zgomot de tpot sun[tor

Se mi=c[, salt[-n copce; apoi, luându=-i zbor,
 Cu lancele plecate la fug[-s repezite.
 Dar Costea =i cu Boldur, tovar[=i de izbând[,
 | inând]n frâu avântul românilor seme\i,
 Le strig[: “Sta\i aice! to\i dup[cai, la pând[,
 S[trage\i \int[-n litfe o ploaie de s[ge\i!”
 +i cum veneau gr[mad[scadroanele sonore,
 Descalc[arca=ii, g[tesc arcele lor,
 Trag, strunele vibreaz[, sunând zbârânăitoare,
 Mii de s[ge\i trec iute sub soare ca un nor
 +i intr[prin scadroane cu-o aspr[vâj`iire,
 Ducând cu ele groaz[, durere =i pieire.
 }ntregi =iruri de oameni, din fug[s[geta\i,
 Se pleac[mor\i pe coame, cad grabnic r[sturna\i.
 Mul\i cai zac lâng[dân=ii =i mul\i, atin=i la n[ri,
 Fug, târâind cadavre cu un picior]n sc[ri.
 Dar Herbor Lucasiewicz r[cne=te: “}nainte!”
 +i lungile scadroane-nainte merg gr[mad[,
 P[n` ce topor cu lance =i buzdugan cu spad[
 S-ating]n z`ng[nire sub soarele fierbinte.
 Atunce mândrul soare ce spre apus plecase,
 Oprit]n a sa cale, v[zu cu ochii ro=i
 Un furnicar de moarte ce aprig se-ncle=tase,
 Un iad grozav de demoni s[lbatici, fioro=i,
 S[rind, urlând ca fiare, mu=cându-se scrâ=nind,
 Rupând, lovind orbe=te, dând moarte =i murind!
 Românii]n scadroane intrau ca-ntr-o p[dure,
 Cl[dind movili de le=uri sub zdrav[nul topor.
 +i coasa neobosit[, =i harnica secure
 Zburau ab[tând caii sub c[l[re\ii lor.

Iar ulii din Soroca, =i zgrip\orii din Vrancea
 Cu lancea c[ngiuit[]n gloat[p[trundeau,
 +i r[sturnau cu cangea, =i str[pungeau cu lancea,
 +i trupurile moarte cu trupuri le-ascundeau.
 Dar =i lehimea crunt[f[cea pârtii grozave,
 }n cetele române trecând ca prin troian.
 Bravi, ne-mp[ca\i, teribili, sub armele lor brave
 Curgea o dâr[lung[de sânge p[mântean.
 Deodat[prin o=time o veste a trecut:
 "Herbor sub buzduganul lui Boldur a c[zut!"
 "Herbor e mort!" Stau le=ii p[trun=i,]ncremen\i,
 Scot =oapte]ngrozite, prin ranguri r[zle\i,
 Pierd cump[tul, pierd capul, zvârl armele-n v[zduh,
 Dau dosul, =i fug iute, goni\i de-al spaimei duh.
 Iar craiul trist, cu palma lovindu-se pe frunte,
 Suspini: "O! Toporski, o! veteran c[runte!
 Prive=te, fug mi=eii! fug to\i, fug mic =i mare!
 De-acum]n tine singur e singura-mi sperare!"

VII

LUPTA

Toporski veteranul cu-o ceat[mai aleas[
 Lui Albert se]nchin[=i pleac[la r[zboi.
 Pe loc b[trânul Cârj[]n cale-i vrând s[ias[,
 De lâng[+tefan pleac[cu buni viteji de soi.
 Ei vin c[l]ri]n grab[, aprin=i de r[zbunare,
 S-apropie; iar Cârj[, zburând]n fuga mare,
 }n fa\la lui Toporski s-opre=te =-astfel zice:
 "Toporski! din doi unul e scris s[piar[-aice!
 Ori tu, ori eu; sus pala, =i vin' la lupt[dreapt[!]"

“Cârj[! r[spunde leahul, ai minte]n\eleapt[,
 Dar inim[nebun[. Eu te cunosc pe tine,
 E=ti leu n[prasnic,]ns[=i tu m[=tii pe mine,
 C[ci]n mai multe rânduri luptat-am]nainte,
 Pe când aveam bra\ verde =i inim[fierbinte.
 Nici tu, vechiul meu du=man, nu m-ai]nvins pe mine,
 Nici eu n-am avut parte s[te]nving pe tine.
 Ce dar n-am putut face]n focul tinere\ii,
 Putea-vom face oare sub iarna b[trâne\ii?
 O! Cârj[, barbe albe purt[m acum noi doi,
 +i lupta, draga lupt[, nu mai e pentru noi.
 Prive=te! a\ii, tineri, stau]mprejurul meu.
 Demni adversari acelor de pe-mprejurul t[u.
 Al lor acum e rândul, frate. Noi, veteranii,
 +oimi]nvechi\i, deoparte s[st[m, privind =oimanii.
 Vin' cole lâng[mine, =i nu fii du=man mie,
 C[ci vârsta]ntre oameni stinge-orice du=m[nie!”
 R[spunde-atunce Cârj[: “Toporski, ai dreptate,
 Ades e rece pieptul, =i inima tot bate!
 Apoi, m[rindu-=i pasul, el strig[la ai s[i:
 La lupt[, voi, =oimanii, la lupt[, fe\ii mei!”
 “La lupt[!” strig[]nsu=i Toporski-n mare glas,
 +i amândoi b[trânii deoparte s-au retras.

Pe loc ambele cete aprins electrizate
 Scot palo=ele-n soare c-un fream[t de o\el.
 Ochirile prin aer se-ntâmpin[-ncruntate,
 C[ci fiecare-alege un du=man pentru el.

Plecând apoi cu to\ii, strâng frâiele, dau pinteni,
]n sprintene dezghinuri]=i salt[caii sprinteni,

+i zbor pe-aripa urii, cu-avântul de n[luc[,
 +i intr[ceat[-n ceat[=i-n lupt[se apuc[.
 P[mântul ropote=te sub tropot de copite,
 V[zduhul str[luce=te de arme ascu\ite,
 Iar palo=ele albe ciocninduse-n loviri
 Dau foc, dau moarte crunt[, dau aspre z`ng[niri.
 }n clip[cad sub ele, str[pun=i, sc[lđavi]n sânge,
 Iarmeric Mazovitul, ce-n dou[p[r\i se frânge,
 +i Buhtea pârc[labul, cu-o larg[brazd[-n piept,
 +i tân[rul Cozjatic, lipsit de bra\ul drept.
 Grodeck, zis Falc[-Tare,]n crudul s[u avânt,
 Precum un vier de codru, se-nainta prin gloat[
 +i sabia-mprejuru-i f[cea o larg[roat[
 Ce se-nvârtea la soare =i =uiera]n vânt.
 C[deau victime multe sub arma ce zbură!
 +i Grodeck]n turbare pe rând le num[ra,
 C[lcând tot]nainte pe victimele sale.
 Când, iat[, din mul\ime apare drept]n cale
 Balaur de la Galu, ce poart[u=urel
 O ghioag[monstruoas[, cu din\ii de o\el.
 Grodeck repede spada-i]n pieptul lui Balaur!
 Sângele curge!... Pieptul greu muge ca un taur,
 Dar ghioaga se abate!... sub crunta-i lovitur[
 Zbor crierii lui Grodeck, =i din\ii to\i din gur[;
 Iar leahul, clad[moart[, greu cade pe p[mânt,
 Ne-ndeplinind]n via\ [grozavu-i jur[mânt.

Coman, de la Comana, cu Velcea, =arpe iute,
 Privesc din dep[rtare cum vine =i cum salt[
 Un cal de soi ogarnic, deprins a vâna ciute,
 C-un voinicel sub\ire ca trestia de balt[.

“Cine s[fie oare cel c[pitan frumos?”

“E Biela, p[r de aur, cu mijloc ml[dios”.

“Vânat de soi e, frate?”

“E pui de palatin!”

“A\ine-te dar, Velceo.”

“Comane, m[a\in.”

+i amândoi la pând[se pun]n a lui cale,

Coman cu bra\ele goale, =i Velcea cu o coas[.

Venea fugaru-n salturi, zburlind coama-i pletoas[;

Venea voiosul Biela pe câmpul cel de jale,

+i pala-i când de-o parte, când iar de alt[parte,

T[înd]n carne vie, f[cea ochiuri de=arte.

Deodat[Velcea sare, sub cal se ghemuie=te,

+i calu-mpuns la glezne din fug[poticne=te,

Turtind sub el pe Velcea; iar mândru-i c[pitan

]l zvârle peste capu-i]n pieptul lui Coman.

“Bine veni=i la mine!”]i zise urie=ul,

+i-n bra\ele-i de schij[, râzând, grozav]l strânge,

Cât pieptul]i zdrobe=te =i oasele]i frânge,

Apoi]ntre cadavre, pe câmp, arunc[le=ul...

Gorow =i Zablotowski combat delaolalt[

Cu Stroe Vlad, hotnogul, =i cu =oltuzul Dalt[.

Um[r de um[r, coast[de coast[, om =i cal

Se strâng, se prind cu ur[]n cle=tet infernal,

Voind a se absoarbe de pe a lumii fa\

Cu partea lor de soare, cu partea lor de via\.

+i sângele din piepturi, din frun\i mereu se scurge

+i pe sub cai de-a lungul el gâlgâie =i curge.

Crâncen[lupt[! Moartea deasupra se arat[,

Face un semn, alege, =i cle=tetul deodat [
La semnu-i se desprinde, l[sând pe câmp s[cad[
Gorow =i Zablotowski, amici, a mor\ii prad[!
Iar caii lor, ca dân=ii nedesp[r\i, cu dor,
Se duc nebuni prin lag[r, chemând st[pâinii lor.

Glence din Pocu\ia sub Udrea se doboar[.
Udrea e prins de Cziusko, dar singur se omoar[,
Strigând }n desperare: “Ah! zece mor\i mai bine
Decât o via\[lung[=i zile cu ru=ine!”
Corbaci reteaz[capul baronului Huminski,
Ciolpan apuc[-n bra\e-i pe junele Tenczynski
+i merge de-l depune lui +tefan la picioare,
Apoi se-ntoarce iute la nou[vân[toare.

Zbalo= pe-un cal de câmpuri, Negrea pe-un cal de
munte
Se }ntâlnesc cu ochii =-alearg[s[se-nfrunte.
Izbindu-se-n mul\ime cu-avânt sp[imânt[tor,
Crunt se lovesc din fug[cu palo=ele lor.
Lovire fulgerând[=i leahul\i fatal[!
El cade jos!... }n mâna-i se frânge a sa pal[,
Dar Negrea, viteaz darnic, }i zice: “Frate Zbalo=,
Pe-un om c[zut nu-mi place s[cad[al meu palo=.
Te scoal[, mergi }n pace cu zile de la mine.
Ar fi p[cat s[piar[un bun viteaz ca tine!”

A zis, calu=-i }ntoarce =i-n gloat[se repede,
L[sând }n urm[-i leahul; iar Cârj[, care-l vede,
}i strig[de departe: “Ani mul\i, Negreo, nepoate!
Bra\ul ce nu d[moarte când poate, multe poate!”

+i gl[suind, el vede a lui Toporski ceat[,
 Ciuntit[, risipit[=i-n tab[r[-alungat[,
 Fugind cum fuge spaima lipsit[de ru=ine...
 +i simte mândrul Cârj[o mare vâlf[-n sine.

Iar cainicul Toporski, cu fruntea obosit[,
 +opte=te v[rsând lacrimi: “O! soart[mult cumplit[!
 Eu, tare-odinioar[, vechi arbor al Lehie,
 Pierdut-am frunzi =i ramuri sub vântul vijeliei!
 Iat[-m[-nvins!... O! Cârj[, de-acum sunt robul t[u]!”
 “Rob, tu! nu mi-ar ierta-o preasfântul Dumnezeu!
 Când un popor de oameni se-nchin[\ie, mie,
 Un tu, =un eu, Toporski, nu cade]n robie!”

A=a gr[ie=te Cârj[, b[trânul]n\elept,
 +i, singur, merge vesel la +tefan, domnul drept,
 Ce-i zice: “Ani mul\i, Cârj[! tu fal[mi-ai f[cut!
 Ca tine fie-\i neamul viteaz =i priceput!”

Apoi c[tre o=timea pe lâng[el r[mas[:
 “Acum e rândul nostru, boieri, copii din cas[!
 S[d[m zorul din urm[, cumplitul nostru zor,
 Ce trece =i r[stoarn[ca tr[snet r[zbitor.
 Da\i vânt armelor voastre! pe cai, =i dup[mine!”

Precum un cârd de vulturi din sferile senine
 Cad iute ca un fulger pe-o prad[ce z[resc,
 Românii, du=i de +tefan,]n lag[r se izbesc!
 Nimic nu le rezist[, nici tunuri, nici desime,
 Nici =an\, nici zid de care, nici deas[c[l[rime,
 C[ci ei r[stoarn[-n treac[t, =i darm[, sfarm[-n clip[

Scadroane, tunuri, corturi, =i pun tot]n risip[.

Fug le=ii, fug crucia\ii =i fuge]nsu=i craiul!
 }i duce domnul +tefan cum vântul duce paiul;
 Iar tab[ra le=easc[un lung pustiu r[mâne
 Sub apriga furtun[a cetelor române!

Când sufl[vântul toamnei prin codrii ve=tezi\i,
 Copacii plini de frunze sunt astfel zgudu\i,
 +i crengile c[zute, =i frunzele uscate
 Pe câmp]n dep[rtare sunt astfel sem[nate.

VIII

ARATUL

Armata glorioas[e frânt[, risipit[,
 Ca mun\ii de nisipuri]n Africe pustii.
 }ntr-un vârtej de spaim[din urm[-i fug[rit[
 Prin v[i, prin mun\i, prin codri, prin râpi =i pe câmpii.
 Iar craiu-n desperare, din dealul Catilinei,
 Prive=te printre lacrimi frumoasa lui armat[,
 Ieri floarea vitejiei, azi, vai! prada ru=inei,
 Cum fuge ca un nour sub raze-mpr[=tiat[,
 +-acum el se g[se=te cu adev[rul fa\!
 Slab, mic, f[r[trufie, v[zându=]]nainte
 Spectacolul pieirii ce-i d[fiori prin minte,
 +i-n urm[-i alt spectacol ce sufletu-i]nghea\.

.

Pe-un =es]ntins =i galben, sub ar=i\va de soare,
 Cinci sute pluguri ar[p[mântul \elinos,
 +i domnul +tefan]nsu=i, cu fruntea]n sudoare,

Asist[pe-un cal negru, sub un stejar frunzos.
 Opt mii de le=i de oaste, lega\i, cu frâu-n gur[,
 }n loc de boi, la juguri se opintesc tr[gând;
 Ei trag mereu, =i fierul greu mu=c[-n b[t[tur[,
 +i unii gem, =i alii cad pe genunchi plângând!
 Dar biciul îi love=te =i lancele-i]mpung...
 Se scoal[-n brânci =i iar [=i trag brazde pe p[mânt!
 Mul\i dintre ei, s[rmanii!]n cap[t nu ajung
 +i chiar]n a lor brazde g[sesc al lor mormânt!
 Românii cu glas aprig]ndeamn[ca s[-ntind[,
 Strigând: “H[is, \a, litfene; h[is, \a, haram de plug!
 Tu-mi preg[tisei jugul, eu mi te-am pus]n jug.
 H[is, \a!...” Apoi din urm[arunc[-n brazde ghind[.
 Iar +tefan la tovar[=i le zice cu glas tare:
 “A=a scrie românul a sale fapte mari,
 Cu fieru-n brazd[neagr[!... Românul ast[zi are
 P[mântul s[u drept carte =i pluguri c[rturari.
 Aici pe unde ast[zi e numai câmp, otav[,
 Umbri-se-vor urma=ii sub *Ro-ia Dumbrav!*”

.
 Trecut-au patru secolii din ziua cea fatal[
 Când se-ngrop[-n \[rân[a du=manilor fal[!
 +i faptul cel istoric, sub form[legendar[,
 Din neam]n neam românii]l povestesc]n \ar[.
 Privi\i! lâng[-o dumbrav[st[tab[ra de care.
 Fl[c[i voinici =ed roat[pe lâng[un foc mare,
 Mirânduse-ntre dân=ii cum vreascurile-n foc
 Ca ni=te =erpi se mi=c[, sucindu-se]n loc.
 “+tî\i voi de ce stejarul, arzând, plânge =i geme?”

{ntreab[-un român ager pe care-a nins devreme.)
 Cole,-n ast[dumberav[, copacii urie=i
 Sunt locu\i, se spune, cu suflete de le=i.
 Pe timpul b[rb[\iei au prins +tefan cel Mare
 O oaste de n[val[=-au pus-o ca s[are;
 Iar]n p[mântul negru cu sânge-amestecat,
 Spre lung[pomenirte el ghind[-au sem[nat!”

.
 El zice, =i dumberava se pare c[ro=e=te,
 +-un aspru glas de vultur]n noapte se treze=te.
 El zice, focul arde, dumberava luminând,
 Prin crengile frunzoase trec umbre suspinând!

Pohod la Sybir

Sub cer de plumb]ntunecos,
 Pe câmp plin de zapad[
 Se tr[gn[neaz[-ncet pe jos
 O jalnic[gramad[
 De oameni tri-ti =i]nghe\ai,
 Cu lan\uri fereca\i.

S[rmani!... de =ase luni acum
 Ei merg f[r[-ncetare
 Pe-un larg pustiu ce n-are drum,
 Nici ad[post, nici zare.
 Din când]n când un ostenit
 Mort cade, p[r[sit!

E lung cel =ir de osândi!
Pe vân[ta lor fa\
Neconținut sunt p[lmuî
De-un criv[\ plin de ghea\
+i pe-al lor trup de sânge ud
Des cade biciul crud.

În urma lor =i pe-mprejur
Cazaci, ba=chiri s[lbatici,
Cu sulî lungi, cu ochi de ciur
Alerg pe cai zburdati,
+i-n zarea sur[st[urlând,
Urlând lupul fl[mând.

Dar unde merge-acest popor
Ce nu mai are-n lume
Nici o sperare-n viitor,
Nici patrie, nici nume?...
Se duce, =ters dintre cei vii,
S[moar[prin pustii.

Palid convoi, pierdut, uitat,
Coloan[funerar[,
Ea poart[-n frunte un stigmat...
Amorul sfânt de \ar!
O! sfânt, sublim, ceresc amor,
Câi pentru tine mor!

Ah! câi martiri pentr-un cuvânt,
Un dor de libertate,

Cu zile mers-au la mormânt
Prin r[zbun[ri turbate!
Câi au format grozavul =ir,
Pohodul la Sybir!

Acum coloana s-a oprit
Sub criv[\ul de noapte.
Din sânu-i rece, amor\it,
Ies dureroase =oapte.
Tòi se]n=ir[-acum]n rând,
Gemând =i tremurând.

Un comandant, aprig c[l[u,
I-adun[ca pe-o turm[
+i-nseamn[chiar pe biciul s[u
Câi au c[zut]n urm[;
Apoi]n vânt cu aspru glas
D[ordin de popas.

Convoiu-ntreg, nedezipit,
}ngenunchind se las[
Pe câmpul alb =i troienit,
Sub negura geroas[,
+i st[gramad[la un loc,
F[r-ad[post, nici foc.

Cu pieptul pe om[t lungi\i,
S[rmani! adorm]ndat[,
Visând de câmpii]nflori\i,
De \ara dep[rtat[,
+i pieptul lor plin de amar

Se bate tot mai rar.

Unul prin vis vede plângând
O mam[-mb[trânit[.
Altul se-ngâna dezmierdând
So\ia lui iubit[,
+i to\i pe sub genele lor
Au lacrimi de dor.

Ei dorm adânc! =-al nop\ii vânt
Cu =uier viscole=te;
Ei dorm adânc; =i pe p[mânt
Mereu troianul cre=te,
+i stelele, privind la ei,
Plâng lacrimi de scânteii.

Treptat, om[tul pulberat
Se-ntinde ca o mare,
+i cre=te, =i sub el, treptat,
Convoiu-ntreg dispare,
+i-n zori tot câmpu-i]nvelit
C-un giulgi nem[rginit.

Au fost! acum ei unde sânt?...
 Un cârd de vulturi zboar[
 Pe sus c-un repede avânt
 +i iute se coboar[,
 Iar dintre brazi vine urlând,
 Urlând lupul fl[mând!...

Legenda r`ndunic[i

dedicat[dnei Nyka Gr[di-teanu

*Rândunic[, rândunea,
 Ce ba'î la fereastra mea?
 Du-te-î pune rochi'la,
 C[te arde ar=î'la,
 Te sufl[vântoaiele
 +i te ud[ploaiele.
 Merg[în câmpul înverzit,
 C[rochi'la a-nflorit
 +i o calc[turmele
 +i o pasc oi'ele.*

(Cântec popular)

I
 Când se n[scu pe lume voioasa Rândunic[,
 Ea nu avea f[ptur[=-aripi de p[s[ric[,
 Fiind al cununiei rod dulce, dezmiardat,
 Copil[dr[g[la=[de mare]mp[rat.
 Dar fost-a o minune frumoas[, zâmbitoare,
 Sosit[printre oameni ca zâmbetul de soare,
 O gînga=[comoar[format[din senin,

Din raze, din parfumuri, din albul unui crin,
 +i maica sa duioas[, privind-o, se temea
 S[nu dispar[-n aer sub forma de o stea.

O zân[coborât[din zodia cereasc[
 Veni s[o descânte, s-o legene, s-o creasc[,
 S[-i deie farmec dulce, podoabe, scumpe daruri,
 S-o apere-n via\ de-a zilelor amaruri.
 Ea-i puse-o sc[ld[toare cu ap[ne-nceput[,
 De ploaie neatins[, de soare nev[zut[,
 +i-n apa]nc[lzit[cu lemn mirositor
 O trestie, un fagur =-o floare de bujor,
 Menind prin =oapte blânde copila s[devie
 N[ltu\[, ml[dioas[ca trestia verzie,
 La grai ca mierea dulce, la chip fermec[toare
 +i ca bujorul mândru de ochi atr[g[toare.
 Apoi zâna-i aduse o dalb[de rochi\[,
 Din raze vii \esut[, cu stele prin alti\[,
 +i-i zise: "De-\i e gândul s[ai parte de bine,
 Rochi\la niciodat[s[n-o sco\i de pe tine,
 +i cât vei fi al lumii frumos, iubit odor,
 S[fugi]n lumea-ntreag[de-al luncii zbur[tor,
 C[ci el \inte=te ochii =i dorurile sale
 Pe oricare fiin\ cu forme virginale,
 Pe dalbele copile, a dragostei comori,
 Ce-s jum[tate fete =i jum[tate flori,
 Pe zânele n[scute]n atmosfera cald[,
 Ce sub v[paia lunii]n lacuri lin se scald[,
 +i chiar pe luna plin[de o lumin[moale,
 Ce-atinge iarba verde cu albele ei poale".

II

Copila descântat[de zâna ei cea bun[
 Cre=tea-ntr-o ziu[numai cât alta]ntr-o lun[,
 +-a sale br[\i=oare, =-a sale mici picioare
 Aveau, fiind]n leag[n, mi=c[ri de aripioare;
 Iar când ie=i din cuibul]n care]nflorise
 Ca roza dintr-un mugur cu foile deschise,
 Când umbra sa vioaie, plutind sub cer senin,
 Putea s[se m[soare pe umbra unui crin,
 Mult]i pl[cea copilei s-alunge rândunele
 Ce lunecau prin aer =i o chemau la ele,
 S-alerge pe sub bolta b[trânilor arini,
 Cercând s[prind[-n iarb[a razelor lumini,
 S[fug[r[t[ci[de-a lung, de-a lung pe maluri
 Atras[-n cursul apei de-a râurilor valuri,
 +i-n cale-i s[s-opreasc[, uimit[,]ncântat[
 De dulcea armonie naturii de=teptat[.

Atunci pe nesim\ite un glas de zbur[tor
 }i tot fura auzul =optindu-i, plin de dor:
 “Atât e=ti de frumoas[la chip =i la f[ptur[,
 C[nop\ii dai lumin[, =i iernii dai c[lidur[,
 +i orbilor din umbr[dai ochi s[te admire,
 +i mor\ilor grai dulce s[spuie-a lor sim\ire.
 Ah! p[rul t[u lung, negru, ca aripa corbie,
 Cu-a lui]ntunecime ar face nop\i o mie,
 +i chipul t[u ce fur[chiar ochii de copile
 Din alba lui splendoare ar face mii de zile!
 Ah! buzele-\i rotunde, cu răs]nveselite,
 Se par dou[cire=e]n soare pârguite,
 +i mijlocu-\i de-albin[sub v[lul t[u de aur
 Se leag[n[prin aer precum un verde laur;
 Iar ochii t[i, luceferi cu tainice luciri,

R[sfrâng toat[v[paia cere=tilor iubiri
 Ce ai aprins]n inimi când te-ai ivit pe lume
 Tu, zân[f[r[seam[n, minune f[r[nume!”

Copila, cu uimire,]l asculta zâmbind...
 Apoi, c[tând]n urm[-i, se dep[rta fugind,
 Lilie zbur[toare, de fluturi alungat[,
 Care-i formau pe frunte o salb[-naripat[.

III

Viseaz[luna-n ceruri!... sub visul cel de lun[
 Flori, ape, cuiburi, inimi viseaz[]mpreun[.
 Nici o mi=care-n frunze, =i nici o adiere
 Nu tulbur[]n treac[t a nop\ii dulci mistere.
 Albina doarme-ascuns[]n macul adormit,
 Bâtlanul printre nuferi st[-n lab[neclintit,
 +i raza argintie din stele dezlipit[
 C[zând, s[geat[lung[, prin umbra tainuit[,
 Se duce de aprinde v[p[i tremur[toare
 }n albele =iraguri de rou[lucitoare.

Dar cine-acum, ca raza,]n lumea nop\ii zboar[?
 Ce umbr[, cu sfial[, prin arbori se strecoar[
 +i merge drept la malul pârlului din vale?
 Oprindu-se-ngrijit[ades]n a sa cale,
 Ea vine lâng[ap[, cu drag la ea prive=te
 +i, singur[-n r[coare, de baie se g[te=te.
 O! dalb[feerie! divin[]ncântare!...
 Rochi\ã de pe umeri alunec[, dispãre,
 +i lumii se arat[minunea cea mai rar[,
 Albind ca faptul zilei]n zi de prim[var[!

To\i ochii de luceferi, de p[s[ri =i de flori,
Lovi\i ca de lumina rozatic[din zori,
S-aprind de-o scânteiere ce-n inim[p[trunde...
Dar juna-mp[r[teas[]n ap[se ascunde.
Ferice, dezmiertat[de unda r[coroas[,
Ea-noat[cu-o mi=care alene, voluptoas[,
L[sând ca s[albeasc[prin valul de cristal
Frumoasa rotunzime a sânu-i virginal.
+i iarba de pe maluri se pleac[s-o priveasc[,
+i trestia se-ndoaie voind ca s-o opreasc[,
+i apa-n v[lurele de aur se-ncre\ete,
+i nuferii se mi=c[, bătlanul se treze=te,
P[durea cânt[immuri, =i luna amoroas[
Revars[pe copil[o mantie-argintoas[.

Acum pe lâng[trestii ea lunec[u=or
+i, vrând la mal s[ias[, p[truns[de-un fior,
Pe sânul ei ud]nc[ea p[rul]=i adun[,
Se oglinde=te-n ap[, se oglinde=te-n lun[,
+i umbra-i diafan[cu formele-i rotunde
}n lin[]ngânare se clatin[pe unde.

IV

Coco=u-n dep[rtare inton[o fanfar[!
Copila cu gr[bire din valuri iese-afar[.
Ah! unde-i e rochi\ã =i unde-al ei noroc?...
Ea vede zbur[torul cu ochii mari de foc
Ce vine =o cuprinde cu bra\ele-ntr-o clip[;
Dar grabnic se aude un fream[t de arip[,
+i dalba-mp[r[teas[, din bra\ele-i disp[rând,

Se schimb[-n rândunic[=i fuge-n cer zburând!

Atunci =-a ei rochi\[, n[\ându-se]n vânt,
Topitu-s-a]n ploaie de raze pe p[mânt,
+i pân-]n faptul zilei crescut-au flori din ele,
Odoare-a prim[verii: *Rochi\i-de-rândunelă...*

Mirce=ti, 1874

Dan, c[pitan de plai

(XV secol)

*Frunz[verde de m[plai,
Cine merge sus la rai?
Merge Dan, =oiman de plai,
C-a ucis el mul\i du=mani,
Un vizir =i patru hani.
Frunz[verde lemn de brad,
Cine merge jos]n iad?
Merge t[tarii lui Murad,
C-au ucis]n zi de mai
Pe Dan, c[pitan de plai!*

(Fragm. de cântec popular)

I

B[trânul Dan tr[ie=te ca =oimul singuratic
]n pe=tera de stânc[, pe-un munte p[duratic,
Privind cu veselie cum soarele r[sare,
Dând via\ luminoas[cu-o cald[s[rutare,

Privind cu jale lung[cum soarele apune...
A=a =i el apus-a din zile mari =i bune!
Vechi pustnic, r[mas singur din timpul s[u afar[,
Ca pe un gol de munte o stânc[solitar[,
Dincolo din morminte el trist acum prive=te
O tainic[fantasm[ce-n zare s-adânce=te,
Fantasma dr[g[la= a verdei tinere\i
Ce fugе de r[suflul geroasei b[trâne\i,
+i zice: “Timpul rece apas[-um[rul meu
+i cât m-afund }n zile, tot simt c[e mai greu!
O! lege-a nimicirii, o! lege nemiloas[!
Când, când s-a toci oare a vremii lung[coas[!”
Apoi el pleac[fruntea =i cade }n visare,
Iar mun\ii, albi ca dânsul, se-nclin[-n dep[rtare.

Ai timpilor eroici imagine august[,
Pe când era el tân[r, lumea-i p[rea }ngust[
Pentru bine, =i larg[, prea larg[pentru r[u!
El ar fi vrut-o bun[ca bunul Dumnezeu.
Deci }i pl[cea s[-nfrunte cu dalba-i vitejie
Pe cei care prin lume purtau bici de urgie,
+i mult iubea când \ara stiga: “La lupt[, Dane!”
S[vânture ca pleava o=tirile du=mane.
Atunci a lui mânie ca tr[snetul era,
}n patru mari hotare tuna =i fulgera,
Iar \ara dormea-n pace pe timpii cei mai r[i
Cât Dan veghea-n picioare la c[p[tâiul ei.
Ades el pleca singur prin codri fioro=i,
}n care luceau noaptea o\eluri =i ochi ro=i,
+i dac[murgu-i sprinten da-n l[turi sfor[ind,

Viteazul cu blânde\e]l dezmierda gr[ind:
 “N-aibi grij[, m[i =oimane! eu am =i duc cu mine
 O vraj[rea de du=mani =i bun[pentru tine”.
 +i murgu-=i lua calea]n lini=te deplin[
 Prin codri f[r[drumuri =i f[r[de lumin[.
 Iar vulturii carpatici cu zborul]ndr[zne\
 F[ceau un cortegi falnic eroului drume\.

}ncrederea-nflore=te]n inimile mari!

II

B[trânul Dan ascult[gr[ind doi vechi stejari
 Crescu\i dintr-o tulpin[pe culmea cea de munte
 +-având ca o coroan[un secol pe-a lor frunte.
 “O! frate, zice unul, un vânt]n miez de noapte
 Adusu-mi-a din vale lung vaiet, triste =oapte!...
 E sabie]n \ar[! au n[v[lit t[tarii!
 +-acum]n b[l\i de sânge]=i joac[arm[sarii!”
 “A=a! r[spunde altul, colo]n dep[rtare
 Z[rit-am ast[-noapte pe cer lumin[mare!
 Ard satele române! ard holdele-n câmpii!
 Ard codrii!... Sub robie cad fete =i copii.
 +i-n fumul ce se nal\ cu larme zgomotoase
 Zbor suflete gonite din trupuri sângeroase!”
 B[trânul Dan aude, suspin[=i nu crede!
 Dar iat[c[pe ceruri din patru p[r\i el vede
 Trecând un stol de vulturi urma\i de uli gramad[,
 Atra=i]n orizonturi de-a mor\ii rece prad[.

Un fulger se aprinde]n ochii lui pe loc.

“La lupt[, Dane! \ara-i]n jac, \ara-i]n foc!”
 B[trânul Dan desprinde un palo= vechi din cui,
 +i palo=ul luce=te voios]n mâna lui.
 B[trânul Dan pe sânu-i apas[a lui mân[
 +i simte c[tot bate o inim[român[.
 El zice cu mândrie, n[\ând privirea-n sus:
 “Pe inim[=i palo= rugina nu s-a pus.
 O! Doamne, Doamne sfinte, mai d[-mi zile de trai
 Pân’ ce-oi strivi to\i lupii, to\i =erpii de pe plai!
 F[tu s[-mi par[numai atunci palo=ul greu,
 Când inima-nceta-va s[bat[-n pieptul meu,
 +-atunci inima numai de-a bate s[]ncete
 Când voi culca sub \[rn[a du=manilor cetel!”
 Apoi el strânge chinga pe zdravenele-i =ale,
 }=i face-o cruce, pleac[=i se coboar[-n vale.

III

}n scurtele r[stimpuri când soarele declin[
 +i noaptea-=i pune stema feeric[, stelin[,
 E un moment de pace]n care, neoprit,
 Se pierde doru-n umbra amurgului mâhnit.
 Atunci z[re=te ochiul minunile din basme,
 Acele legioane de tainice fantasme
 Care-ntre zi =i noapte apar]n loc oprite
 Cu mantii lungi =i albe de-a lungul]nvelite.
 A=a apare-n =esuri m[re\ul om de munte,
 C[lcând cu pa=i gigantici pe urme mai m[runte!
 Nu =tiu de el copacii tineri, cresc\i pe maluri,
 Dar râul]l cunoa=te =i scade-a sale valuri,
 S[treac[]nainte viteazul Dan la lupt[.
 +i astfel tot el pas[pe cale ne-nterrupt[
 Pân’ ce sose=te-n sear[la casa lui Ursan.

Om aspru care doarme culcat pe-un buzdugan,
 Ursan, pletos ca zimbrul, cu pieptul gros =i lat,
 Cu bra\ul de b[rbat, cu pumnul ap[sat,
 E scurt la grai, n[prasn[ic, la chip]ntunecos.
 El e de peste Milcov pribeag misterios.
 To\i care =tiu de dânsul spun multe, dar =optind,
 +i cale de o zare]l ocolesc gr[bind,
 De=i-i place s[creasc[sirepe herghelii,
 R[zle\e pe]ntinsul câmpiilor pustii.

Pe vremea lui, sub ochii lui +tefan, domn cel mare,
 Intrând]n du=mani singur ca vieru-n stuhul tare,
 A prins pe hanul Mârza din fug[cu arcanul;
 Iar +tefan, de la dânsul]n schimb luând pe hanul,
 I-a zis: “Ursane frate! s[-\i faci ochirea roat[,
 +i cât]i vedea zare, a ta s[fie toat[!”*
 De-atunci el st[de paz[]n mijlocul câmpiei
 +i nime nu s-atinge de zmeii hergheliei.

Drume\ul intr[, zice: “Bine-am g[sit, Ursane!...”
 Un aspru glas r[spunde: “Bine-ai venit, mo= Dane!
 Ce vânt te-aduse-aice?”

“Vânt r[u =i de jelire!

Ne calc’ p[gânii, frate, =i \ara-i la pieire!”
 Ursan tresare, geme, s-aprinde-n gândul s[u.
 Dan zice: “De pe munte venit-am s[te ieu,
 S[mergem”.

*Astfel domnii vechi,]n timpul luptelor, recompensau pe b[rba\ii care f[ceau acte de vitejie. Astfel s-au format]n vechime propriet[\ile mari din \ar[(n.a.).

“Dar! s[mergem!” adaug[Ursan
+i mult cu drag prive=te grozavu-i buzdugan.
Apoi un corn apuc[=i bucium[]n vânt.

IV

Deodat[se aude un tropot pe p[mânt,
Un tropot de copite, potop rotopitor!

Ursan cu al s[u oaspe]n fund, spre soare, cat[,
+i v[d sub cerul luciu,]n zarea-nfl[c[rat[,
Zburând o herghelie de arm[sari zmeio=i,
Cu coamele]n vânturi, cu ochii scânteio=i,
+i-nfiorând câmpia de-o aspr[nechezare.

Un voinicel]n floare, pe-un alb fugar c[lare,
]i mân[c-un harapnic ce-n urma lor pocne=te
+i ca un =arpe negru prin aer se-nvârte=te.
Ursan le-a\ine calea =i caii stau]n loc.
Apoi c[tre voinicul ce poart[busuioc
El zice: “Fulgo! prinde-mi pe murgul cel \intat,
Mo= Dan =i eu la Nistru ne ducem pe luptat!”
“Dar eu,]ntreab[Fulga, eu s[nu-mi cerc puterea?”
“Tu s[r[mâi aice ca s[-mi p[ze=ti averea.”

Frumos odor e Fulga! =i nalt[-i e f[ptura!
Sub genele-i umbroase doi ochi lucesc ca mura,
+i p[rul s[u de aur]n cre\uri lungi se las[
Ca pe strujanul verde un caier de matase.
El are glas puternic]n gur[rumeoar[
+i mers cu leg[nare de ginga=[fecioar[.
Oricine-l vede-n soare cu peli\va lui alb[,
Purtând la brâu un palo= =i pe grumaji o salb[,

Se-ntreab[: ce s[fie, fecior de zmeu, ori fat[?
 Iar când pe sub alti\ a c[m[=ii]nfirat[
 Z[re=te la lumin[doi crini ie=i\i]n und[,
 Doi pui]n neastâmp[r de leb[d[rotund[,
 R[pit de dor, el cade pe gânduri câte-un an!...

Voinicul e viteaza copil[-a lui Ursan.
 Ea intr[-n herghelie cu pasul]ndr[zne\
 +i merge drept la murgul s[lbatic =i r[zle\
 Zicând lui Dan ce-n treac[t]i d[pov[\uiele:
 "Mo= Dane! tu cu-a tale =i eu cu ale mele!"
 Sirepul o z[re=te, ridic[narea-n vânt,
 }ncrunt[ochiul, bate copita de p[mânt,
 Zburle=te coama, salt[,]n l[turi se izbe=te;
 Dar Fulga zvârle la\ul, de gât] arc[ne=te
 +i repede ca gândul, s-arunc[u=urel,
 }i pune mâna-n coam[=i-ncalec[pe el.
 Gemând, el sare-n aer pe patru-a lui picioare,
 Azvârle, se fr[mânt[, se spumeg[-n sudoare
 +i-n zbor plecând deodat[, nebun de groaz[, murgul
 S-afund[-n largul spa\iu =i spintec[amurgul...
 Dar când stelu\ a lunii apare viu la lume,
 Copila se]ntoarce cu murgul alb de spume
 +i zice: "Iat[calul! El =tie-acum de frâu
 Ca palo=ul de mijloc =i mijlocul de brâu."
 Ursan cu drag r[spunde: "Aibi parte de noroc!"
 Apoi cu Dan b[trânul, arzând de mare foc,
 }ncalec[=i-n umbr[dispar ca]ntr-un nor...
 Iar Fulga-i urm[re=te cu sufletul]n dor.

V

E noaptea]nstelat[, e cald[, lini=tit[!
 Se pare c[din ceruri pe lumea adormit[
 Plute=te-o lin[, dulce, divin[]ndurare,
 Dar ea nu poate stinge avântul de turbare
 Ce duce c[]re\ii pe-ntinderea pustie,
 Precum doi spectri gemeni mâna\i de-o vijelie.
 Ei zbor t[cu\i sub ochii stelu\elor trezite
 }n orizontul negru ce-i soarbe =i-i]nghite.
 S-afund mereu]n taina nop\ii; dar gândul lor
 De mult e cu t[tarii]n lupt[de omor.

O \int[de lumin[prin umbr[viu]noat[.
 Ea cre=te, se]nal\[pe zare ca o roat[
 +i umple de v[paie cere=tile abisuri.
 P[duri, mobile, râuri apar c[zute-n visuri,
 Dar leul de la munte =i vierul de pe vale
 Nu v[d prin vis de sânge decât Moldova-n jale.
 "E ro=ie luna!" zice din doi cel mai b[trân.
 "E luna]nsetat[de sânge de p[gân!"
 R[spunde cel mai aspru... +i puii lor de zmei
 Se duc tr[gând doi spectri de umbr[dup[ei.
 Se duc vârtej ca gândul plecat]n pribegie,
 Se duc pân' ce-a lor umbr[]ntins[pe câmpie
 Le trece]nainte =i pân' ce se lovesc
 }n ochi cu faptul zilei... Atunce se opresc.

+i iat[-i pe o culme nocturnii c[][tori,
 Lucind sub cerul palid]n mantie de zori!
 Ei las[jos pe coast[s[pasc[arm[sarii
 +i stau privind]n vale cum fac pârjol t[tarii.
 Cinci sate ard]n fl[c]ri pe câmp, =i fumul lor

Se-ntinde ca o ap[, plute=te ca un nor
 De-a lung pe =esul umed, =i zboar[sus]n aer,
 Ducând cu el un vuiet de larm[=i de vaier.
 Prin fum se z[resc umbre fuginde, r[t]cite,
 Copii m[run\i, =i mame, =i fete despletite,
 +i cai sc[pa\i]n fug[, =i câini, =i boi]n turme,
 Goni\i de t[t]rimea ce calc[pe-a lor urme.
 Ici, colo, se v[d cete]n lupt[]ncle=tate,
 Mi=c[ri de bra\e goale]n aer ridicate,
 Luciri de arme crunte p[tate ro= cu sânge
 Pe care-o raz[vie din soare se r[sfrânge.
 Apoi din vreme-n vreme o ceat[lupt[toare
 Se-mpr[=tie cu grab[, l[sând cadavre-n soare!
 Iar lâng[Nistru, multa urdie t[t]reasc[
 N[prasnic se ucide cu gloata româneasc[.

Dan zice: "M[i Ursane! acolo e de noi!
 Acolo râde moartea]n crâncenul r[zboi.
 Acolo s[d[m proa=c[, sub ochiul cel de sus,
 Tu dinspre faptul zilei, =i eu dinspre apus,
 +i cale s[deschidem prin aprigul du=man...
 La lucru-acum, fârtate! la lucru, m[i Ursan!"
 "Amin =i Doamne-ajut[!" Ursan voios r[spunde,
 +i-n gloat[fiecare ca viforul p[trunde.

VI

Ursan n[val' s-arunc[]n neagra t[t]rime,
 Croind o parte larg[prin deasa ei mul\ime.
 Sub mân[-i buzduganul, unealt[de piere,
 Ca un balaur face]n juru-i o rotire,
 Un cerc de moarte-n care amar de cine-i prins

S[rmanu-nchide ochii =i soarele-i s-a stins!

 }n l[turi,]nainte,]n urm[-i totul moare!
 Zbor creierii din tidve sub ghioaga zdrobitoare,
 +i-n urm[, =i-mprejuru-i, =i-n l[turi sem[nate
 Zac sute de cadavre cu capete sf[rmate.
 +i astfel ne-mp[catul Ursan mereu lucreaz[,
 +i spre apus prin sânge mereu]nainteaz[.
 Ca dânsul, Dan b[trânul, erou]ntinerit,
 Tot vine dup[palo= spre mândrul r[s[rit.
 El intr[=i se-ndea[]n gloata tremurând[
 Ca junghiul cel de moarte]n inima pl[pând[,
 +i palo=u-i ce luce ca fulger de urgie
 Tot cade-n dreapta,-n stânga =i taie-n carne vie...
 Fug to\i =i pier din cale-i!... El strig[: “Steie fa\
 Cui place vitejia, cui s-a urât de via\!”
 Dar nime nu-ndr[zne=te la glasu-i s[apar[,
 C[ci el se-nainteaz[precum un stâlp de par[,
 +i cine-l vede falnic, aprins, cu fruntea sus,
 }i pare c[alt soare se-nal\
 din apus.
 +i astfel ambii oaspe\i ai mor\ii ne-mp[cate
 Cosesc la vie\i]n floare pe straturi sângerate
 +-ajung ei fa\[-n fa\
 prin apriga furtun[,
 +i armele lor ude cruci= le]mpreun[.
 “Noroc \ie, Ursane!”

 “+i \ie, tot noroc!”

Dar n-a sfâr=it cuvântul Ursan =i cade-n loc,
 Str[puns de o s[geat[ce-i intr[-n piept adânc.
 El scap[buzduganul, se pleac[pe oblânc
 +i greu se pr[bu=e=te c-un geam[t de pe cal.

T[tarii ca z[vozii pe dânsul dau n[val!
 “}n l[turi, litfe!” strig[la ei viteazul Dan,
 Punându-se de paz[la capul lui Ursan.
 Cu calu-n mâna stâng[, cu pala-n mâna dreapt[,
 Amenin\ând cu ochii t[tarii, mi-i a=teapt[
 Precum a=teapt[zimbrul de lupi]nconjurat
 S[-i zvârle cu-a lui coarne pe câmpul sp[imântat.
 Dar nici gândesc p[gânii s[deie piept cu el,
 C[ci palo=u-i n[prasnic e vultur de o\el.
 Retra=i]n jur deoparte, nemernici, sperie\i,
 Ei scot din a lor arcuiri un vifor de s[ge\i,
 +i Dan, lovit]n coaste, =opte=te cu oftare:
 “Ursane, pentru tine de-acum nu e sc[pare!”
 Zicând, el cade-aproape, se sprijin[-ntr-o mân[
 +i palo=ul lui \ine]n loc ceata p[gân[.

O! Dane c[pitane! puterile-\i sl[besc
 +i norii pe deasupr[-\i trecând se]nvârtesc.
 Tu mori! =i t[t[rimea s-apropie de tine!

Dar iat[din pustiuri un alb vârtej c[vine
 +i trece prin urdie ca printr-un lan de grâu.
 E un voinic c[lare pe-un cal ce n-are frâu,
 Voinic,]n brâu cu palo= =i pe grumaz cu salb[.
 E Fulga, ce apare ca o fantasm[alb[
 +i grabnic pe-al ei tat[r[pe=te din gr[mad[,
 Apoi cu el dispare ca =oimul cu-a sa prad[.

“Alah!” r[cnesc t[tarii c[tând cu groaz[-n urm[...
 Dar ce v[d ei deodat[, c[ci glasul lor se curm[?
 Ei v[d curgând pe dealuri arca=ii din Orhei

Ce vin cu-o falc[-n ceruri, aprin=i ca ni=te zmei!
 Un lung fior de spaim[p[trunde]ntr-o clip[
 Prin deasa t[t[rime ce-i gata de risip[,
 +i to\i pe loc la fug[plec iute, se duc orbi,
 Cum pleac[din câmpie un nor]ntins de corbi.
 Amar e de r[zle\ul ce-n urma lor r[mâne!
 +i cade, mic sau mare, pe mâinile române!
 }n fa\[cu românul nu-i mil[, nu-i iertare,
 Nici chiar]n sân de mam[nu poate-avea sc[pare.
 O =tiu de mult t[tarii, o =tiu de la b[trâni
 +i fug, nevrând s-asculte de =efi, de-ai lor st[pâni.
 Tot omul vede moartea =alearg[-nsp[imântat.
 Cel viu uit[=i las[pe mortul ne-ngropat
 +i f[r-a-ntoarce capul se duce-orice p[gân,
 C[-n umbra fiec[rui s-avânt[un român!

Iar hanu-=i smulge barba,]=i rupe =alul verde
 Privind urdia-ntreag[]n clip[cum se pierde.
 Sub ochii lui]n lacrimi, pe câmpul cel de lupte
 Apar gr[mezi de le=uri, gr[mezi de arme rupte,
 De cai uci=i, de care, de corturi risipite,
 +i tuiurile oastei de oaste p[r]site!

O! pas cumplit al soartei! Tot ce-i era de fal[,
 Cai, steaguri, cete mândre, str[lucitoare arme,
 Cl[diri de visuri nalte, magie triumfal[,
 A fost de-ajuns o clip[ca totul s[se darmel

VII

Ghirai a trecut Nistrul]not pe calul s[u,
 Luând pe Dan r[nitul ca prad[=i trofeu.

El merge de se-nchide]n cortu-i, umilit,
Precum un lup din codri ce-a fost de câini gonit.
Trei zile, trei nop\i hanul nu gust[-n suflet pace.
]ntins ca un cadavru jos pe covor el zace,
Dar când revine, palid, din lunga-i desperare,
]n ochii lui trec fulgeri de crud[r]zbunare.
El strig[s[-i aduc[sub cort pe Dan b[trânul.

De=î cuprins de lan\uri, m[re\ intr[românul!

“Ghiaur! zice t[tarul cu inima hain[,
Ce simte firul ierbii când coasa e vecin[?”
“Ea pleac[fruntea-n pace, r[spunde c[pitanul,
C[ci are s[renasc[mai fraged[la anul!”

Ghirai cade pe gânduri, l[sându=-î capu-n piept,
+î,]mblânzindu=-î glasul: “O! Dan, om]n\elept!
Te =tiu de mult pe tine, cunosc al t[u renume
Din graiul plin de lacrimi orfanilor din lume.
Pe mul\i t[tari cuprins-ai de-ai mor\ii reci fiori!
Acum]\i veni rândul =î \ie ca s[mori.
Prive=te! lâng[u=[c[l[ul te pânde=te
Cu =treangul =î cu pala ce-n mân[-i zâng[ne=te.
Un semn, =î capu-\i zboar[la câini =î la vultúri,
+î sufletu-\i se pierde]n lumea de ghiauri.
Dar]ns[]mi fac mil[de ani =î de-a ta minte,
Gândind la b[trâne\ea ce-apas[-al meu p[rinte,
+î vreau, cu daruri multe, pe tine-a te ierta
De vrei tu s[te lepezi acum de legea ta!”

Cre=tinul Dan, b[trânul cu suflet luminos,

}nal\[-a lui statur[=i zice maiestos:
 "Ceahl[ul sub furtun[nu scade mu=uroi!
 Eu, Dan, sub vântul soartei s[scad p[gân nu voi.
 Deci, nu-mi convine via\ a mi=elnic câ=tigat[,
 Nici pata f[rdelegii]n fruntea mea s[pat[.
 Ru=inea-i o rugin[pe-o arm[de viteaz,
 Un vierme ce m[nânc[albea\ a din obraz.
 Cui place s[ro=easc[, ro=easc[... eu nu vreau
 Nici pat[pe-a mea arm[, nici pe obrazul meu.
 Alb am tr[it un secol pe plaiul str[mo=esc
 +i vreau cu fa\ a alb[senin s[m[sfâr=esc,
 Ca dup[-o via\ lung[, ferit[de ru=ine,
 Mormântul meu s[fie curat =i alb ca mine!
 A=a m-a deprins +tefan, u=oar[\[rna-i fie!
 La trai f[r[mustrare =i f[r[prih[nie.
 Nu-mi trebuie-a ta mil[, nu vreau a tale daruri.
 Tu]mi]ntinzi o cup[mult plin[de amaruri,
 Departe ea de mine!... mai drept e ca s[mor!...
 Iar dac[ai tu cuget =i-\i pas[de-al meu dor,
 Ghirai, m[las[, las[]n ora mor\ii grele
 S[mai s[rut o dat[p[mântul \[rii mele!"

Uimit, Ghirai se scoal[, cu mâna lui desface
 Unealta de robie sub care leul zace,
 Cumplitul lan\ ce-l leag[cu strânse noduri sute,
 +i zice grabnic: "Tat[, ia calul meu =i du-te!"

B[trânul Dan ferice se duce, Nistrul trece,
 +i-n aerul Moldovei se umfl[pieptu-i rece,
 +i inima lui cre=te, =i ochii-i plini de jale
 Cu drag privesc prin lacrimi podoaba \[rii sale.

S[rmanu-ngenuncheaz[pe iarba ce str[luce,
 }=i pleac[fruntea alb[, smerit]=i face cruce
 +i pentru totdeauna s[rut[ca pe-o moa=te
 P[mântul ce tresare =i care-l recunoa=te...
 Apoi el se]ntoarce la hanul, intr[-n cort,
 Suspin[, =ov[ie=te =i, palid, cade mort!

Iar hanul, lung privindu-l, roste=te cu durere:
 “O! Dan viteaz, ferice ca tine care piere,
 Având o via\[verde]n timpul tinere\ii
 +i alb[ca zapada]n iarna b[trâne\ii!”

Legenda cioc`rliei

*Lie, Lie,
 Ciocârlie,
 Zbori]n soare
 Cânt[toare
 +i revin[
 Din lumin[
 Pe p[mânt
 Cu dulce cânt!*

(Poporal)

I
 De când erau ca iarba anticii codri de=i
 +i mici ca mu=uroaie Carpa\ii urie=i,
 +i v[ile profunde, =i latele vâlcele
 Ca pe o ap[lin[u=oare v[lurele;
 De când]n lume lupii erau p[stori de oi

+i ur=ii cu cimpoaie mânau cirezi de boi;
 De când purta-n cosi\e Ileana Cosânzean[
 O floare cânt[toare, o floare n[zdr[van[,
 N-a fost copil[-n via\] mai dulce, mai aleas[
 Decât frumoasa Lia, fecioar[-mp[r[teas[!

N[scut[-n faptul zilei cu fa\ a-n r[s[rit,
 Luceferii, v[zând-o, mai viu au str[lucit,
 Ferice de-a atinge cu-o raz[argintie,
 Cu ultima lor raz[a=a minune vie.
 +i astfel, de lumina cereasc[dezmiertat[,
 Ea, r[s[rind ca floare, a]nflorit ca fat[;
 +acum e fala lumii, a min\ii]ncântare,
 Al inimilor farmec, a ochilor mirare.
 Tot omul care-o vede, r[pit, uimit sim\ e=te
 C[parc[se rena=te, c[inima lui cre=te,
 C[trece lin din iarn[]n dulce prim[var[,
 C[mii de p[s[ri cânt[]n sânu-i =i pe-afar[.

Ea are-o fa\ alb[de flori de l[crimioare
 +i ochi cere=ti, alba=tri ca floarea de cicoare,
 +-un p[r ce str[luce=te pe fruntea sa b[laie
 C[zând, fuior de aur, de-a lung p[n[-n c[lcaie,
 }ncât pe câmpul verde când trece zâmbitoare
 Se pare c-o urmeaz[prin aer fulgi de soare.
 Ea poart[haine scumpe, u=oare, descântate,
 Din fire de p[ianjen \esute =i lucrate,
 Prin care tainic salt[luciri de forme albe,
 Comori atr[g[toare ca visurile dalbe,

Precum acele slabe v[p[i tremur[toare
 Prin frunze r[spândite de luna gânditoare.
 Aprin=ii ochi ai nop\ii]n juru-i scânteiaz[,
 Formând cununi de raze pe fruntea-i ce viseaz[,
 +i lunec[pe sânu-i, rai alb de fericiri,
 Voind ca s[p[trund[prin îvele sub\iri.
 Seninul dulce-al zilei, râvnind acea minune,
 Din soarele-r[sare =i pân' la soare-apune
 Se-ntinde pe deasupra-i cu bolta lui rotund[,
 Voind s[-i fac[-un templu]n care s-o ascund[.
 +i-i zice: “}nsu=i cerul spre tine se]nclin[...
 Frumse\ a-i o coroan[pe frunte de regin[!”

II

+i mers-a vestea-n lume, trecând din gur[-n gur[,
 C[Lia fur[ochii, =i min\ile le fur[;
 +i dus-o-au pe aripi]n locuri dep[rtate
 Coccoarele-n triunghiuri prin aer]n=i rate,
 +i spus-a vântul ager,]n veci neodihnit,
 C[nu-i copil[alta mai dulce de iubit.

}n grab[alergat-au din toate-a lumii z[ri,
 De peste mun\i, din funduri, de peste nou[m[ri
 Cei mai viteji =i mândri feciori de]mp[ra\i,
 Vr[ji\i de-a fi pe via\ de Lia fermeca\i.
 Venit-au Ro=ul, craiul]naltelor lungi plaiuri,
 +i Albul ce domne=te pe dou[zeci de raiuri,
 +i Pene=]mp[ratul, arca= cu ochiul \inte=,
 Ce are-n tolb[fulgeri =i-n grajd pe calul Vinte=;
 +i al\ii, mul\i ca frunza, mâna\i de-a lor iubire
 Cu Lia dr[g[la=[s[cate]mpe\ire.

Dar nici îmi pleacă ochii la ei frumoasa fată,
 Cum nu se uită crinul la iarba cea uscată,
 Ci vecinic ea prive-te cu drag la mândrul soare!
 +i, tot privind lumina din fața-i arzătoare,
 Cu lacrimi îi se umplu albastrii ochi frumoși.
 Ei plâng!... de ce plâng însă luceferii duioși?
 De mult privit în soare, sau de o jale-ascunsă,
 De-o gingașă dorință, de-o taină nepetrusă?
 Ah! taina ei n-o ține nici zâna ce-o iube-te,
 N-o ține câmpul pe care odihne-te,
 Nici apa ce oglindă obrazul-i la trezie,
 Nici cerul, nici pământul!... dar umbra sa o ține!

Ades copila, pradă gândirii ce-o răpește,
 Se scaldă în lumină, cu soarele grăiește
 +i zice: "Tu, al lumii monarc strălucitor!
 O! splendidă comoară de viață =i amor!
 Tu, ochi deschis în ceruri să vadă -a mea iubire!
 Tu, singura-mi dorință, tu, dulcele meu mire!
 Pleca-voi, ah! pleca-voi, luând urmele tale,
 Să te-ntâlnesc ferice, să te culeg în cale,
 Să fii al meu =i numai al meu, o! mândre soare,
 Să nu mai plâng de moarte când tu săruși o floare,
 Căci te urăsc atunci... cu dragoste =i dor,
 +i văd că de-acea ură duioasă am să mor!"
 Ea zice =i se simte de raze inundată.

Iar umbra ei suspină în urmă-i tupilat:
 "Ah! draga mea stăpână! Ferească Domnul sfântul
 De-a-și asculta îndemnul, de-a-și împlini cuvântul,
 Căci vai de-acel ce-apucă pe-a soarelui cărare!

El intr[-n cale lung[ce cap[t nu mai are
 +i unde]nceputul se leag[cu sfâr=itul,
 +i unde=-i pierde mintea =i pa=ii r[t[citul.
 Ah! Lia, te gânde=te c[soarele-i cu dar
 De via\[=i de moarte, c[-i dulce =i amar!
 El d[junie lumii, iubire, fericire,
 La plante, cuiburi, inimii el d[]nsufle\ire,
 Dar raza-i ce]nvie e raz[=i de foc
 Ce arde crinul fraged =i tristul siminoc,
 +i râurile soarbe, =i p[s[ri s[geteaz[,
 +i umbra o]nghite când soarele-i amiaz[“.
 “Ah! fie oricum fie! r[spunde-n grab[Lia.
 Durerea fie-mi partea sau fie-mi bucuria
 De-oi =ti c[-n a mea cale voi face totdeauna
 Din =apte nop\i o noapte, din =apte zile una,
 M-oi duce mult departe c-un repede avânt,
 Departe, unde cerul se las[pe p[mânt,
 Pe unde mun\ii falnici apar ca nourele,
 Pe unde stau de vorb[la umbr[flori cu stele.
 M-oi duce, duce, duce, pân’ mi-oi g[si ursitul
 +-oi sta gur[la gur[cu soarele iubitul,
 C[ci vreau s[-i privesc fa\ a ca s[-mi alin durerea,
 S[v[d curgând din buze-i cuvintele ca mierea!”
 “Amar de tine, Lie! o! Lie,-amar de mine!
 Dar fie! unde-i merge, =i eu m[duc cu tine.”

III

}n rev[rsatul zilei, când nasc a vie\ii =oapte
 +i lin se dezvele=te seninul cer din noapte,
 Pe când lumina-i sur[, pl[pând[, r[coroas[
 +i somnul]=i destinde aripa somnoroas[,

Frumoasa Lia pleac[pe Graur, calu-i =arg,
 Ce zice c[p[mântul nu e destul de larg,
 +i zboar[f[r] sa\iu, luându-=i iute zborul,
 Ca vântul =i ca gândul, ca spaima =i ca dorul.
 El fuge pe sub soare, el fuge pe sub lun[
 +i piere }ntr-un fulger cum piere vestea bun[;
 +i trece pe sub nour, =i trece pe sub stea
 Clipi=, cum se strecoar[prin oameni vestea real
 Se duce calul Graur spre codrii de stejari
 }n care greu se lupt[balaurii cei mari
 Cu pajuri n[zdr[vane n[scute-n ceea lume;
 Prin locuri unde =erpii brillianturi fac din spume
 +i zmeii fac palaturi de-argint cu turnuri dese,
 Ca-n ele s[ascund[frumoase-mp[r]t[ese.
 El trece prin poiene cu tufe aurite
 }n care se alung[=opârle sm[\uite
 +i blânde p[s[rele ce cânt[-n cuibul cald,
 Având rubine-n pliscuri =i ochii de smarald.
 Acolo vântul serii prin frunze-alene zboar[,
 Lovind }ncet de umbr[aripa lui u=oar[,
 +i iarba, chemând vântul din zori ca s-o dezmierde,
 Se mi=c[-n v[lurele precum o ap[verde.
 El trece peste râuri ce curg necontentit
 Ca zilele senine a celui fericit.
 +i apa-ndeamn[fata pe maluri s[se culce,
 }n ea s[se oglinde, s-o fac[ap[dulce.
 Zadarnic! ea-nainte, nainte mereu pas[,
 Ca omul cu gr[bire mânat de dor de cas[,
 +i de trei ori trei zile =i nop\i de trei ori trei
 Ea las[somnul dulce s[piar[-n urma ei.
 +i astfel tot pe cale, cu ochii \int[-n soare,
 Cu coamele-i lucioase }n vânt fâlfâitoare,

Ea pare =i dispăre, r[pit[de cal Graur,
 Precum un vis ferice]ntr-un vârtej de aur.
 Dar dup[mult[trud[=i mult amar de cale,
 Odat[cu amurgul ajunge]ntr-o vale,
 O vale]nverzit[ce se une=te-n zare
 Cu-albastra, zgomotoasa, clocotitoarea mare.
 Acolo calul Graur]=i]nceteaz[zborul,
 Nemaivând p[mânturi s[bat[cu piciorul,
 Iar Lia se coboar[cu grab[de pe cal
 +i merge de se pune pe-al m[rii verde mal,
 Privind cu dor la raiul din fundul dep[rtat
 Pe care se ridic[al soarelui palat.

“Pe unde-\\i merge gândul, st[pâna mea iubit[?”
 O-ntreab[glasul umbrei de cale obosit[.
 “Ah! drag[surioar[! duioasa Lia zice,
 Z[re=ti]n dep[rtare cea insul[ferice
 Plutind sub cer albastru pe-a m[rii alb[strime?
 Vezi tu colo,]n zare, colo, pe-o]n[lime,
 Acel palat de aur, cel cuib de str[luciri,
 Cu poarta de rubinuri =i stâlp[ri de safiri?
 Acolo-mp[r\\e=te frumos ursitul meu,
 Acolo-mi zboar[gândul, acolo eu m[vreau!
 Dar cum s[fac, vai mie!... ah! calul meu nu poate
 S[calce =i p[mântul, =i m[rile s[-noate!”
 “St[pân[! zice Graur, ce nu pot eu pe lume
 O poate al meu frate, n[scut pe-a m[rii spume.”
 Cum zice, cum necheaz[...

Din marea cea profund[

O volvur[se-nal\ [=i iese-un cal]n und[,
 Cu ierburi =i m[rgeanuri având coama-mpletit[,
 +i solzi de-argint pe spate, =i palm[sub copit[.
 Z[rindu-l, Lia vesel de cale se g[te=te,
 Dar când e ca s[plece =i când se desp[r\e=te
 De Graur, ea-l s[rut[, pe coad[-l mai dezmiard[
 +i-l cheam[drag pe nume =i plânge c-o s[-l piard[.
 Apoi se-ntoarce iute la mal, =i iute sare
 Pe noul cal ce-o poart[u=or pe-a lui spinare.
 +i umbra ei r[mâne pe mal]nstr[inat[,
 +i Graur se afund[]n zarea nourat[.

IV

Prin valuri spumegoase ce-n juru-i se alin[
 Cântând o melodie simfonic[, marin[,
 Ajunge Lia grabnic la insula dorit[,
 A c[rei iarb[vie cu raze-i altoit[.
 Copila-n haine mândre de fiu]mp[r[tesc
 S-afund[]n lumin[, dar chipu-i]ngeresc,
 Dar mersu-i plin de farmec, cu pas leg[n[tor,
 O spun mai mult c[-i fat[decât c[e fecior.
 Ea intr[]n palatul acel de feerie
 Cu inima-n b[taie de dulce bucurie,
 Dorind ca s[-ntâlneasc[, temând de-a]ntâlni
 Pe-acel care-a vr[jit-o aicea de-a veni,
 +i iat[c[z[re=te a lui b[trân[mam[,
 Cu genele c[zute pe ochi ca o n[fram[!

 De când nu era]nc[p[mântul care este,

De când tot ce e-n lume era numai poveste
 +i raza de lumin[=i razele c[ldurii
 Erau comori ascunse }n haosul naturii,
 A splendidului soare ferice n[sc[toare
 Tr[ie=te-n luminoas[=i magic[splendoare,
 Dar trist[=i orbit[de vecinica-i lucire,
 Acum ea nu mai poate pe soare s[-l admire,
 +i-i este scris de soart[atunci numai s[vad[
 Când fiul ei }n curs[ar fi expus s[cad[.

S[rmana-ncet aude sunând pasuri str[ine,
 Tresare =i }ntreab[: “Ce om, ce fiar[, cine
 A }ndr[znit s[vie aice, =-a p[trunde
 }n locuri nec[lcate de pas de om; pe unde
 Nici pas[rea m[iastr[a trece nu-ndr[zne=te,
 Nici doru-n r[t[cire pierdut nu se opre=te?”

Copila tremurând[s-apropie =i zice:
 “Sunt om cu gânduri blânde venit din lume-aice”.
 “De e-ti fecior, replic[b[trâna }ngrijit[,
 S[-\i fie calea floare =i urma }nflorit[,
 +i-n via\ s[ai parte de soacr[iubitoare
 +i de nevast[dulce, frumoas[, zâmbitoare;
 Iar dac[e-ti tu fat[, precum te-arat[glasul,
 Pe urma ta u=oar[}ntoarce-\i iute pasul
 +i piei din aste locuri neatınse =i curate,
 Domnite de-al meu soare, copil f[r[p[cate!”

.

Copila sp[imântat[cu dorul ei se ceart[.
 Ar vrea, ar vrea s[fug[, dar inima n-o iart[;

Când iat[c[s-aude]n lunga dep[rtare
 De cai venind spre cas[voioas[nechezare,
 +i iat[c[palatul se umple deodat[
 Cu zilnica lumin[din lume adunat[;
 C[ci soarele apune, l[sând de-a lung pe ceruri
 Clipirile de stele =-a umbrelor misteruri.
 El vine =i apare atât de luminos,
 C[-ntunec[vederea cu chipul s[u frumos.
 “Bine-ai venit, copile, de mult]nstr[inat!
 }i zice blânda mam[c-un dulce s[rutat.
 Te bucur[de oaspe venit de pe p[mânt,
 Un oaspe blând la suflet =i gînga= la cuvânt!”

 }n juru-i mândrul soare se uit[cu mirare...

El vede =i nu crede,]i pare c[]i pare
 +i simte-un neastâmp[r,]n inima-i vergin[
 Sub gale=a ochire a fetei ce suspin[.
 Apoi, luând de mân[pe Lia tremurând[:
 “Oricine-ai fi, el zice, fiin\[, tu, pl[pând[!
 Durerea omeneasc[]n veci s[nu te-ajung[,
 +i fie-\i scurt necazul =i fericirea lung[!
 Pe flori de prim[var[obrazu-\i s[se culce,
 +i fie-\i dulce via\ a =i moartea fie-\i dulce!”
 Copila]l ascult[pierdut[]n extaz,
 Cu zâmbetul pe buze, cu lacrimi pe obraz,
 +i zice: “Mândre soare!][sat-am scumpa \ar[
 +i casa p[rinteasc[]n timp de prim[var[,
 Cu dor s[vin la tine, de-aproape s[te-admir;
 +i-n calea mea gr[it-am cu flori de trandafir,
 Cu râuri =i cu nouri, cu fluturi =i cu stele;

Gr[it-am =i cu vulturi, cu =oimi, cu rândunele,
 Cu tot ce putea-n lume de tine s[-mi gr[iasc[,
 +-acum }î zic eu }ie }n limba omeneasc[:
 Minune mult iubit[! Lumin[de lumine!
 Ah, inima m[poart[s[stau }n veci cu tine!”

+i soarele =i Lia, pereche de iubire,
 }n ochi aprin=i de doruri }neac[-a lor privire,
 Zâmbind unul la altul cu-nduio=ire mult[.
 Iar mama ce nu-i vede, dar care }i ascult[,
 Gr[înd cu mintea, zice: “S[fiu oare-n=elat[?
 Acest str[in s[fie oare fecior, sau fat[?
 El are glasul dulce, prea dulce, prea duios
 De când a dat cu ochii de fiul meu frumos!”
 Apoi, mai stând pe gânduri, adaug[-n triste\:
 “Ăh! unde mi-e vederea din dalba tinere\!...
 Amar de cine are pe ochi un negru nor
 Când inima presimte!... E fat[, sau fecior...
 La noapte voi a=terne }n patu-i albe flori;
 De-a fi b[rbat, sub dânsul pieri-vor pân[-n zori,
 Iar de-a fi fat[, ele, de sânul ei lipite,
 }n faptul dimine\ii vor fi mai }nflorite.”
 B[trâna-n neastâmp[r se duce =ov[ind,
 Conduș[de-a ei cârj[prin umbr[pip[ind.

Atunci voiosul soare, sim\înd o nou[via\[,
 O ia pe Lia-n bra\ =i o s[rut[-n fa\
 +i-i zice cu-nfocare: “Iubita mea mireas[,
 }n lumea p[mântean[ai fost }mp[r[teas[;
 De-acum tot }mpreun[gustând cerescul bine,

Eu lumina-voi cerul, =i tu, drag[, pe mine”.
 Copila vars[lacrimi; uimit[ea sim\e=te
 C[inima-i ferice]n sânu-i se tope=te
 Ca ziua cea de var[când razele se scurg
 Topindu-se]n umbra adânc[din amurg.
 +i astfel dr[g[la=ii de-a lor iubiri au parte...
 Iar când le spune noaptea c[-i timp a se desparte,
 Nici unul n-are gândul s[fac[]nceputul,
 S[rup[lan\ul dulce ce-i leag[cu s[rutul!

V

A doua zi, pe timpul minunilor visate,
 Când faptul dimine\ii la u=a nop\ii bate,
 B[trâna mam[, treaz[de grija ce-o domin[,
 Sim\e=te c[e-n lume o stranie lumin[.
 Ea merge cu gr[bire la patul unde crede
 C-a trebuit s[doarm[str[inul... =i ea vede
 (C[ci dragostea de mam[o face-acum s[vad[),
 Ea vede-n a=ternutu-i flori vii ca de zapad[.
 “Ah! zice cu durere; nici una nu-i uscat[!
 Nici una ve=tezit[! Str[inul oaspe-i fat[!”
 Apoi,]n tulburarea-i de crud[presim\ire,
 }nal\ ochii-n ceruri =i vede cu-o\erire...
 Ce vede?

Pe zenitul adânc,]nfl[c[rat,
 M[re\ul soare plan[! =i caru-i]nh[mat
 Cu nou[cai de raze, ce-n spa\iu l-au r[pit,
 Cutrier[cerescul]ntins nem[rginit.
 Zbor caii l[sând râuri de foc]n urma lor
 +i frâiele sc[pate de-a lung]n aer zbor;

Iar soarele ferice, dând lumilor uitare,
 Cu Lia leg[nat[pe sânul lui apare,
 +i lumile-nundate sub fl[c[ri arz[toare
 Privesc cu]ngrozire alt soare lâng[soare...
 “Blestem! strig[b[trâna, blestem pe capul t[u,
 Tu, care-mi r[pe=ti via\, r[pind pe fiul meu!”
 +i mama cade moart[!

Ea cade! dar urgia,
 Dar cruntul blestem zboar[, se suie pân' la Lia,
 +-a soarelui mireas[lovit[, fulgerat[,
 Din ceruri cade-n mare lucind ca o s[geat[.

.

Ah! mare i-a fost visul =i scurt[fericirea!
 Iubirea i-a dat moartea =i moartea — nemurirea!
 Iar sufletu-i ferice luat-a forma vie
 De-o mic[, dr[g[la=[, duioas[ciocârlie
 Ce vecinic c[tre soare se-nal\[-n adorare,
 Chemându-l, prim[vara, cu dulcea ei cântare!

1875, mai

Legenda I/crimioarei

I

}n rai nici o minune pl[cut[nu lipsea.
 V[zduhul lin, r[coare, a crini amirosea,

C[ci albele potire]n veci tot]nflorite

Scoteau din a lor sânuri arome nesfâr=ite.

Lumina era moale =i-ndemn[toare =op\ii.
Nici noaptea urma zilei, nici ziua urma nop\ii.

Prin arbori cântau p[s[ri, prin aer zburau]ngeri,
+i nu g[seau r[sunet]n el a lumii plângeri;

C[ci scris era pe ceruri, pe frunze =i pe unde:
“Nici umbra de durere aice nu p[trunde”.

Pe maluri verzi, frumoase, de râuri limpezite,
Stau sufletele blânde, iubinde, fericite,

Gustând]n lini=tire cereasc[veselie
Ce-n fiecare clip[cuprinde-o vecinicie.

Dulce-ad[post de pace, gr[din[-ncânt[toare...
Avea orice minune, dar]i lipsea o floare.

II

+i iat[c[sose=te un oaspe de pe lume,
Un suflet alb =i tân[r pe-un nor de dulci parfume;

Iar sufletele toate]i ies lui]nainte,
Primindu-l cu zâmbire, cu ginga=e cuvinte,

+i-i zic: “}n raiul nostru bine-ai sosit, copile!
Curând pleca=i din via\! Nu plângi a tale zile?”

“Nu, c[ci am dat o clip[de via\] trec[toare
Pe alta mai fericite =i-n veci nepieritoare.”

C`ntecul gintei latine

Latina gint[e regin[
}ntre-ale lumii ginte mari;
Ea poart[-n frunte-o stea divin[
Lucind prin timpii seculari.
Menirea ei tot }nainte
M[re\ }ndreapt[pa=ii s[i.
Ea merge-n capul altor ginte
V[rs`nd lumin[-n urma ei.

Latina gint[e vergin[,
Cu farmec dulce, r[pitor;
Str[inu-n cale-i se }nclin[
+i pe genunchi cade cu dor.
Frumoas[, vie, z`mbitoare,
Sub cer senin, }n aer cald,
Ea se mireaz[-n splendid soare,
Se scald[-n mare de smarald.

Latina gint[are parte
De-ale p[m`ntului comori
+i mult voios ea le }mparte
Cu celelalte-a ei surori.
Dar e teribil[-n m`nie
C`nd bra\ul ei liberator
Love=te-n cruda tiranie
+i lupt[pentru-al s[u onor.

}n ziua cea de judecat[,
C`nd fa\[-n cer cu Domnul sf`nt
Latina gint[-a fi-ntrebat[
Ce a f[cut pe-acest p[m`nt?
Ea va r[spunde sus =i tare:
„O! Doamne,-n lume c`t am stat,
}n ochii s[i plini de-admirare
Pe tine te-am reprezentat!”

Mirce=ti

“+i nu \i-e dor acuma de lumea p[mânteasc[?”
“Nu, c[ci mai mult]mi place]ntinderea cereasc[.”

“Cum? Nu la=i nici o jale pe urma ta duioas[?”
 “Ah! las o mam[scump[, o mam[dr[g[stoas[
 +i vecinic dup[dânsa voi plânge cu durere!”

Zicând, copilul plânge, lipsit de mângâiere,
 +i lacrimile-i calde se schimb[-n l[crimioare.

De-atunci nu mai e lips[]n rai de nici o floare!

Din ciclul OSTA+II NO+TRI

*Balcanul =i Carpatul**

Balcanul =i Carpatul, la Dun[rea marea[,
 Ca doi gigani n[prasnici stau ast[zi fa\[-n fa\
 +-aprin=i de dor de lupt[, cu ochii se m[soar[,
 Cu glasul s-amenin[, cu gândul se doboar[,
 Zicând: “Nu pot s[-ncap[doi palo=i]ntr-o teac[!
 E scris din noi doi unul]n pulbere s[treac[!”

Balcanul cel fanatic, muncit de aspr[ur[,
 Nu =tie s[-ngr[deasc[s[lbatica lui gur[
 +i zice cu trufie: “Carpatule vecine,
 De nu pleca-vei fruntea, amar va fi de tine,

*Balcanul simbolizeaz[Imperiul Otoman.

C[ci repezi-voi grabnic din plaiurile-mi nalte
Torente-nec[toare deprinse ca s[salte
Din maluri peste maluri, din munte peste munte,
S[bat[-a tale coaste, s-acopere-a ta frunte,
S[fac[]ntr-o clip[ca s[dispari din lume
Cu-a tale stânci =i codri, cu-ai t[i copii =i mume!”

Carpatul scoate-un fream[t teribil de urgie,
Mi=când coama-i de codri, ca leul]n mânie,
+i-n clocot lung r[spunde: “Balcane,-a ta trufie
Arat[c[tu ast[zi c[zut e-ti]n pruncie.
Nevoie ai de-o cârj[ruina-\i s-o supoarte,
C[ci e-ti, acum, s[rmâne, ajuns la prag de moarte.
Ai fost odinioar[gigant prin]n[\ime,
Amar prin fanatismu-\i, puternic prin cruzime!
Ai rev[rsat pe lume =i groaz[=i ru=ine
+i te-ai sc[ldat]n sânge pân’ ce-ai dat piept cu mine.
De-atunci au trecut secolii!... Strivita omenire
S-a de=teptat, =i numai tu stai]n adormire,
Ademenit de visuri nebune =i trufa=e,
F[r-a p[trunde norii care te \in]n fa=e!
Orb uria=! cu cârja tu genele-\i ridic[
+i vezi l-a tale poale cât umbra-\i e de mic[!
E=ti =ters din cartea lumii, tu, care din vechime
Stai rezemat]n somnu-\i de-o putred[m[rime!
+i vrei s[\ii]n lan\uri popoarele cre=tine?
+i vrei, Balcane gârbov, eu s[m[-nchin la tine?
Dar n-auzi cum te râde =i Dun[rea, =i Marea?
Deviza ta-i *sclavia*, =-a mea — *neatârnairea!*”
Cum zic, doi vulturi ageri, zburând din vârful de munte,
Se-nal\ pân[-n ceruri =i scot \ipete crunte.

De pe Balcani e unul =i din Carpa\i e altul...
 Mult repede li-i zborul, mult crâncen li-i asaltul,
 C\ci se izbesc ca fulgeri la lupt[-ucig[toare!...
 }ntinsele lor aripi se bat lucind la soare,
 +-a lor cumplite gheare =i pliscuri o\elite
 }=i dau loviri de moarte =i r[ni]=i fac cumplite.

Deodat[cade unul din vulturii du=mani:
 E vulturul pr[dalnic din barbarii Balcani,
 +-i-n patru p[r\i a lumii zbor smulsele lui pene!...

.

+i cânt[libertatea pe maluri dun[rene.

Mire=ti, 14 mai 1877

Pene= Curcanul

Plecat-am nou[din Vaslui,
 +i cu sergentul, zece,
 +i nu-i era, z[u, nim[nui
 }n piept inima rece.
 Voio=i ca =oimul cel u=or
 Ce zboar[de pe munte,
 Aveam chiar pene la picior,
 +-aveam =i pene-n frunte.

To\i doroban\i, to\i c[ciulari,
 Români de vi\[veche,
 Purtând opinci, suman, î\ari

+i cu=ma pe-o ureche.
 Ne dase nume de Curcani
 Un hâtru bun de glume,
 Noi am schimbat lâng[Balcani
 Porecla]n renume!

Din câmp, de-acas[, de la plug
 Plecat-am ast[-var]
 Ca s[sc[p[m de turci, de jug
 S[rmana, scumpa \var].
 A=a ne spuse-n graiul s[u
 Sergentul M[tr[gun[,
 +i noi ne-am dus cu Dumnezeu,
 Ne-am dus cu voie bun[.

Oricine-n cale ne-ntâlnea
 Cântând]n gura mare,
 St[tea pe loc, s-ademenea
 Cuprins de admirare;
 Apoi]n treac[t ne-ntreba
 De mergem la vro nunt[?
 Noi r[spundeam]n hohot: “Ba,
 Zbur[m la lupt[crunt[!”

“Cu zile merge\i, dragii mei,
 +i s[veni\i cu zile!”
 Ziceau atunci b[trâni, femei,
 +i preo\i, =i copile;
 Dar cel sergent f[r’ de muste\i
 R[cnea: “S[n-ave\i team[,
 Românul are =apte vie\i

}n pieptu-i de aram[!]"

Ah! cui ar fi trecut prin gând
+-ar fi crezut vrodat[
C[mul\i lipsi-vor }n curând
Din mândra noastr[ceat[!
Privi\i! Din nou[câ\i eram,
+i cu sergentul, zece,
R[mas-am singur eu... =i am
}n piept inima rece!

Crud e când intr[prin stejari
N[prasnica secure,
De-abate to\i copacii mari
Din falnica p[dure!
Dar vai de-a lumii neagr[stea
Când moartea nemiloas[
Ca-n codru viu p[trunde-n ea
+i când securea-i coas[!

Copii! aduce\i un ulcior
De ap[de sub stânc[,
S[sting pojarul meu de dor
+i jalea mea adânc[.
Ah! ochii-mi sunt plini de scânteii
+i mult cumplit m[doare
Când m[gândesc la fra\ii mei,
Cu to\i pieri\i }n floare.

Cobuz ciobanu-n Calafat
Cânta voios din fluier,
Iar noi jucam hora din sat,

Râzând de-a bombei =uier.
 Deodat-o schij[de obuz
 Tr[snind... mânca-o-ar focul!
 Reteaz[capul lui Cobuz
 +-astfel ne curm[jocul.

Trei zile-n urm[am r[zbit
 Prin Dun[rea umflat[,
 +i nu departe-am t[b[rât
 De Plevna blestemat[.
 }n fa\ a noastr[se-n[\a
 A Grivi\ei redut[,
 Balaur crunt ce-amenin\ a
 Cu gheara-i nev[zut[.

Dar =i noi]nc[o pândeam
 Cum se pânde=te-o fiar[
 +i tot chiteam =i ne gândeam
 Cum s[ne cad[-n ghear[?
 Din zori]n zori =i turci =i noi
 Zvârleam]n aer plumbii
 Cum zvârli gr[un\i de p[pu=oi
 Ca s[hr[ne=ti porumbii.

+i tunuri sute bubuiiau...
 Se cl[tina p[mântul!
 +i mii de bombe vâjâiau
 Trecând]n zbor ca vântul.
 +edeas ascuns turcu-n ocol
 Ca ursu-n vizunie.
 Pe când tr[geam noi tot]n gol,

El tot]n carne vie...

| inte= era dibaci tunar,
C[ci toate-a lui ghiulele
Loveau turcescul furnicar,
Ducând moartea cu ele.
Dar]ntr-o zi veni din fort
Un glonte, numai unul,
+i bietul | inte= c[zu mort,
}mbr[]i=ându-=i tunul.

Pe-o noapte oarb[, Bran =i Vlad
Erau]n sentinele.
Fierbea v[zduhul ca un iad
De bombe, de =rapnele.
}n zori g[sit-am pe-amândoi
T[ia\i de iatagane,
Al[ture c-un moviloi
De le=uri musulmane.

S[rmanii! bine s-au luptat
Cu litfa cea p[gân[
+i chiar murind ei n-au l[sat
S[cad[-arma din mân[.
Dar ce folos, ceata sc[dea!
+-acuma r[m[sese
Cinci numai, cinci fl[c[i din ea,
+i cu sergentul, =ese!...

Veni =i ziua de asalt,
Cea zi de sânge ud[!
P[rea tot omul mai]nalt

Fa\ cu moartea crud[.
Sergentul nostru, pui de zmeu,
Ne zise-aste cuvinte:
“Cât n-om fi mor\i, voi cinci =i eu,
Copii, tot]nainte!”

F[când trei cruci, noi am r[spuns:
“Amin! =i Doamne-ajut[!”
Apoi la fug[am]mpuns
Spre-a turcilor redut[.
Alelei! Doamne, cum zburau
Voinicii to\i cu mine!
+i cum la =an\uri alergau
Cu sc[ri =i cu fa=ine!

Iat[-ne-ajun=i!...]nc[un pas.
“Ura!-nainte, ura!...”
Dar mul\i r[mân f[r[de glas.
Le-nchide moartea gura!
Reduta-n noi repede-un foc
Cât nu-l]ncape gândul.
Un =ir]ntreg s-abate-n loc,
Dar altul]i ia rândul.

Burcel]n =an\ moare zdrobind
O tidv[p[gâneasc[.
+oimu-n redan cade r[cnind:
“Moldova s[tr[iasc[!”
Doi fra\i C[lini, ciunti\i de vii,
Se zvârcolesc]n sânge;
Nici unul]ns[, dragi copii,

Nici unul nu se plânge.

Atunci viteazul c[pitan,
Cu-o larg[brazd[-n frunte,
Strig[voios: "Cine-i Curcan,
S[fie =oim de munte!"
Cu steagu-n mâini, el sprintenel
Viu suie-o scar[-nalt[.
Eu cu sergentul dup[el
S[rin delaolalt[.

Prin foc, prin sp[gi, prin glon\i, prin fum,
Prin mii de baionete,
Urc[m, lupt[m... iat[-ne-acum
Sus, sus, la parapete.
"Allah! Allah!" turcii r[cnesc,
S[rind pe noi o sut[.
Noi punem steagul românesc
Pe crâncena redus[.

Ura! m[re\ se-nal\[-n vânt
Stindardul României!
Noi]ns[zacem la p[mânt,
C[zu\i prad[urgiei!
Sergentul moare =uierând
Pe turci]n risipire,
Iar c[pitanul admirând
Stindardu-n fâlfâire!

+i eu, când ochii am]nchis,
Când mi-am luat osânda:
"Ah! pot s[mor de-acum, am zis,
A noastră[e izbânda!"

Apoi, când iar [=i m-am trezit
 Din noaptea cea amar[,
 Colea pe r[ni eu am g[sit
 “*Virtutea militar!*”...

Ah! da-o-ar Domnul s[-mi]ndrept
 Aceast[mân[rupt[,
 S[-mi vindec r[nile din piept,
 Iar s[m[-ntorc la lupt[,
 C[ci nu-i mai scump nimic[azi
 Pe lumea p[mânteasc[
 Decât un nume de viteaz
 +i moartea vitejeasc[!

Mirce=ti, august 1877

Sergentul

Pe drumul de costi=e ce duce la Vaslui
 Venea un om, cu jale zicând]n gândul lui:
 “Mai lung[-mi pare calea acum la-ntors acas[...
 A= vrea s[zbor, =i rana din pulp[nu m[las[!”
 +i bietul om, slab, palid, având sumanul rupt
 +i o c[ma=[rupt[buc[\i pe dedesupt,
 P[=ea tr[gând piciorul]ncet, dar pe-a lui fa\
 Zbura ca o lumin[de glorie marea\
 +i-n ochii lui de vultur adânci, vioi =i mari
 Treceau lucioase umbre de eroi legendari.
 Opinca-i era spart[, c[ciula desfundat[,

Dar fruntea lui de raze p[rea]ncoronat[.
 Calic[-i era haina, dar str[luceau pe ea
 +i crucea "Sfântul Gheorghe" =a "României Stea".
 Românul venea singur pe drumul plin de soare,
 Când iat[c[aude fanfare sun[toare
 +i vede nu departe]n fa\ lui venind
 Un corp de oaste mândr[]n aur str[lucind.
 Erau trei batalioane de garda-mp[r[teasc[
 Mergând voios la Plevna cu dor s-o cucereasc[.
]n frunte-i colonelul seme\, pe calu-i pag,
 La bravii s[i tovar[=i privea ades cu drag,
 +i inima]n pieptu-i b[tea cu foc, de=teapt[,
 C[ci el visa, privindu-i, la lupta ce-i a=teapt[.
 Deodat' el d[cu ochii de searb[du\ român
 Ce stase-n loc la umbr[, sub un stejar b[trân,
 +i mult se minuneaz[, =i nici c[-i vine-a crede
 Când crucea "Sfântul Gheorghe" pe sânul lui o vede.
 +-opre=te regimentul, iar bravul colonel
 Se-nchin[la drume\ul, s-apropie de el
 +i-i zice cu blânde\e: "De unde vii, str[ine?"
 "Vin tocmai de la Plevna." "Cum e acolo?" "Bine."
 "Dar aste decora\ii cum, cine \i le-a dat?"
 "Chiar domnitorul nostru =al vostru]mp[rat."
 "Dar pentru care fapte?" "+tiu eu?... Cic[drept plat[
 C[am luat eu steagul redutei... =i pe dat[
 Cu el, str[pun=i de glon\uri, ne-am pr[bu=it]n =an\..."
 "Dar ce rang ai, voinice?" "Am rang... de doroban\!"
 Atunce colonelul, dând mâna cu sergentul,
 Se-ntoarce, d[un ordin... Pe loc, tot regimentul
 Se-n=ir[, poart[arma, salut[cu onor

Românul care pleac[tr[gând al lui picior.

Mirce=ti, decembrie 1877

P[storii =i plugarii

I

Privi\i pe cele dealuri]nalte,]nverzite,
Pe-acele largi poiene cu flori acoperite,
Privi\i, str[ini de lume, p[storii cei români,
Aproape de-a lor turme p[zite de-ai lor câini,
Tr[ind o via\ lin[]n tainica natur[,
Cu buciumul]n mân[, cu fluierul la gur[.
Cereasca limpezime, precum]ntr-un izvor,
Alin se oglinde=te]n sufletele lor..

Voi to\i, care de dâ=ii a\i răs f[r[mustrare,
Jos capul, o! nemernici lov\i de admirare.
Un palo= de izbând[exist[-n orice fier,
}n tot p[storul ast[zi exist[-un scutier!

II

Privi\i pe cea câmpie frumoas[, roditoare,
Plugarii, muncitorii lucrând]n foc de soare.
Pe fa\lor cea blând[, pe ochii lor cei vii
Adie boarea dulce din verzile câmpii.
Sub mâna lor e sapa, hârle\ul, coasa, plugul.
Al[ture cu dâ=ii stau boii purtând jugul,

+i tot ce-i]nconjoar[, deal, lunc[, =es, izvor,
E pacinic ca blânde\ea din sufletele lor.

Voi to\i, care de dâ=ii a\i răs f[r[c[in\[,
Jos fruntea, o! nemernici c[zu\i]n umilin\.
O spad[-a r[zbun[rii exist[-n orice lan\
]n tot românul ast[zi exist[-un doroban\!

Mirce-ti, noiembrie 1877

Oda osta=ilor rom`ni

Juni osta=i ai \[rii mele,]nsemna\i cu stea]n frunte!
Dragii mei vultani de câmpuri, dragii mei =oimani de munte!
Am cântat]n tinere\e str[mo=easc[vitejie,
Vitejie f[r[seam[]n pe-acel timp de grea urgie
Ce la vechiul nostru nume au adaos un renume
Dus pe Dun[rea]n Marea =i din Marea dus]n lume!

Vin acum, la rândul vostru, s[v-aduc o]nchinare,
Vin cu inima crescut[=i cu sufletul mai tare,
Ca eroi de mari legende, vin s[v[privesc]n fa\
Voi, nep[s]tori de moarte, dispre\uitori de via\
Ce-a\i probat cu-avântul vostru lumii pus[]n mirare,
C[din vultur vultur na=te, din stejar stejar r[sare!

De la domn pân' la opinc[, du=i de-o soart[norocoas[,
V-a\i legat]n logodire cu izbânda glorioas[
+-a\i f[cut ca s[pricepem a trecutului m[rime,
M[surându-v[de-o seam[cu-a str[mo=ilor n[\time,

+ar[tând, precum prin nouri mândrul soare se arat[,
Cine-am fost odinioar[, cine iar vom fi odat[!

S[tr[i]i, feciori de oaste! Domnul sfânt s[v[ajute
A str[bate triumfalnic]n cet[iv]i]n redute,
Ca la Rahova cu turnul, ca la Grivi\la cu zborul,
Ca la Plevna, unde ast[zi cei]ntâi a[i pus piciorul,
]nfruntând pe-Osman-Gaziul, =i prin fapt de b[rb[ivie
Ridicând o \ar[mic[peste-o mare-mp[r]ivie!

O! viteji de vi\l[veche! Auzi[i]n dep[rtare
Acel vuiet f[r[nume ce r[sun[ca o mare?...
Sunt b[t[ile de inimi a]ntregui neam al nostru
Ce adun[zi =i noapte dorul lui cu dorul vostru,
Sunt v[rs[rile de lacrimi pentru-acel care se stinge,
Sunt ur[rile voioase pentru-acel care]nvinge!

O! români,]n fa\la voastr[, colo-n tainica cea zare,
Vede[i voi o raz[vie care-ncet,]ncet r[sare,
Str[b[tând prin umbra deas[de lungi secolii adunat[?
E voiosul fapt de ziu[mult dorit[, mult visat[,
E lumina re-nvierii, e luceaf[rul sper[rii,

E triumful luptei voastre, soarele neatârnrri!

Dragii mei! din focul luptei o\eli\i când v[-\i]ntoarce
 La c[min, unde româna, a=teptând, suspin[, toarce,
 Tot poporul: rud[, frate, sor[, mam[=i p[rinte,
 Ca la domni, cu pâini =i sare, vor ie=i vou[-nainte.
 C[ci din voi fie=tecare poart[-n frunte o cunun[
 =i de gloria de ast[zi, =i de gloria str[bun[!

Pas dar! pas tot]nainte! timpul vechi din nou zore=te!
 Viitorul României dat-a mugur ce-ncol\e=te!
 O, copii! de voi sunt mândru, simt acea mândrie mare
 Care cre=te cu m[rirea unui neam]n de=teptare.
 Mi-am v[zut visul cu ochii, de-acum pot s[mor ferice!
 Ast[zi lumea ne cunoa=te: *Român zice, Viteaz zice.*

Mirce=ti, 28 noiembrie 1877

POSTUME

Plugul blestemat

Vecin[cu mo=ia bogat[=i domneasc[
 Se-ntinde o câmpie m[noas[, r[ze=easc[,
 Pe care o pânde=te avanul domnitor
 Cu poft[nes[\ioas[, cu ochi adun[tor.
 El vrea ca s[-i cârpeasc[hlamida aurit[
 Cu zdrean\ a s[r[cimii de veacuri mo=tenit[.
 Dar nu vrea r[ze=imea s[-i vând[-al s[u ogor,

*Vod[Mihail Sturza.

C[ci e legat prin sânge p[mântul de popor.
 “Nu vrea? r[cne=te vod[... Prostimea]nte\it[
 Ridic[azi din \[rn[fiin\`a-i umilit[
 +i]ndr[zne=te-a-î pune vroin\`a-n fa\`a mea?
 S[afle dar ce-î vrerea atunci când domnul vrea!”*

A doua zi o ceat[de mul\`i neferi c[lare,
 }nconjurând pe vod[, p[=esc peste hotare,
 +i ca s[trag[-o brazd[, aduc un mare plug,
 Unealt[de r[pire cu =ase boi]n jug..
 Câmpia n[v[lit[luce=te verde-n soare,
 Dar un fior p[trunde]n orice fir =î floare.
 +i via ciocârlie cântarea =î-a curmat,
 +i zarea se-nvele=te c-un nor]ntunecat.

Din cap[tul câmpiei]ncepe plugul rece
 S[trag[brazda neagr[pe locul unde trece
 +i paji=tea atins[geme ne-ncetat
 De-a fi-njum[t[\`it[prin fierul blestemat.
 V[zduhul se r[sun[de strig[te de ur[
 +i plugul las[-n urm[-i]n verdea b[t[tur[
 O ran[lung[, larg[, din care am[rât
 Se-nal\[-n cer blestemul p[mântului r[pit.

+i tot]nainteaz[plugarii... când deodat[
 O falnic[românc[]n cale se arat[,
 Frumoas[, trist[, nalt[, pe frunte cu =tergar
 +i c-un pruncu\` la sânu-i, p[=ind m[re\` =î rar.
 Ea vine =î]n fa\` cu boii se opre=te,
 Din ochi arunc[fulgeri, apoi a=a gr[ie=te:

“Vrei s[ne pr[zi tu, vod[, avutul str[mo=esc?
 A! dac[nu ai team[de tr[snetul ceresc,
 Na!... zi s[treac[plugul pe-al meu copil din fa=[,
 Ca s[r[mâie-n lume pomin[uciga=[“.
 Ea zice =i depune odor-u-i lâng[boi.
 Minune!... Cei din frunte, pl[vanii amândoi,
 Cu ochi plini de blândeve pe dânsul capul pleac[,
 }l miros[; el râde =i ei nu vor s[treac[.

“}n l[turi!” strig[vod[, =i glasu-i r[gu=it
 Se pare de p[catu-i }n piept }n[du=it.
 Iar falnica românc[pe sânu-i alb cruce=te
 A sale bra’ve albe, obrazu-=i dezvele=te
 +-adaug[-n glas tare: “Mai bine mort de mic
 Decât s-ajung[-n lume prin tine un calic.
 Da! trage brazda, fiar[, =i-ngroap[laolalt[,
 Al[ture cu pruncul, mândria ta }nalt[!”

N[prasnic atunci vod[c-un bici cumplit de foc
 Love=te-n boi s[-i mâie, dar boii stau pe loc
 +-acoper[copilul cu-o cald[}nf[=are
 Prin aburii ce ies[din deasa lor suflare.
 +i ciocârlia-ncepe cânt[rile-a-=i urma,
 +i mama }n uimire }ncepe-a l[crima.

“Muiere! strig[vod[turbat, schimbat }n fiar[.

Pieri deci =i tu pe brazd[, =i \âncul fraged piar[!
 Nebun, el se repede, dar n-a f[cut doi pa=i,
 +i iat[c[tufarii se mi=c[a vr[jma=i.
 +i iat[c[s-aude un glas de r[zbunare,
 +i iat[c[se vede o gloat[-n fuga mare
 Venind cum vine zmeul pe arip[de vânt,
 Cu-o falc[sus]n ceruri =i alta pe p[mânt.
 R[ze=ii sunt, r[ze=ii!... Fugi\i, pieri\i cu to\ii.
 P[catul v[ajunge, neferi =i domni, voi, ho\ii!
 R[ze=ii]n urgie s-apropie de voi
 Ca s[v[puie-n juguri, s[da\i plugul' napoi.

.

Dispar]n clip[ho\ii, =i zarea se deschide,
 +i gloata strig[: "Oarba!..." =i copila=ul râde.

12 oct. 1888

Unor critici

Voi, ce c[ta\i defecte]n scrierile mele
 +i intona\i fanfare când constata\i]n ele
 Gre=eli, imagini slabe, cuvinte ce v[par
 Lipsite de-armonie, erori chiar de tipar,
 Voi, care v[da\i truda de-a =terge de pe lume
 Tot lucrul de o via\[]ntreag[=-al meu nume,
 De ce atâta râvn[=-atâtea opintiri

Ca s[afla\i]n mine a voastre]nsu=iri?

Poetul care cânt[natura-n]nflorire,
Sim\irea omeneasc[, a Patriei m[rire,
Chiar slab s[-i fie glasul, e demn de-a fi hulit
Când altul vine-n urm[-i cu glas mai nimerit?
+i oare se cuvine, =i oare-i cu dreptate
De a schimba]n crime a sale mici p[cate?..
O! critici buni de fa=[, poe\i]n =apte luni,
Vulturul nu se mi=c[de-un \ip[t de l[stuni.

Oricare p[s[ric[]=i are ciripirea,
Ce-n treac[t pe-ast[lume]ncânt[auzirea,
N[]vând un imn la ceruri prin alte imnuri mii
+-ad[ugând o not[l-a lumii armonii.
Am scris eu multe versuri =i poate chiar prea multe,
Dar n-am cerut la nime cu drag s[le asculte,
Nici mi-a trecut prin minte trufa= ca s[p[=esc
}n fruntea tuturor ce-ntruna versuiesc.

E unul care cânt[mai dulce decât mine?
Cu-atât mai bine \[rii, =i lui cu-atât mai bine.
Apuce]nainte =-ajung[cât de sus.
La r[s[ritu-i falnic se-nchin[-al meu apus.
Iar voi, care asupr[-mi s[ge\i tocite trage\i,
Cânta\i, dac[se poate, fi\i buni =i nu mai rage\i!

Mirce=ti [1888]

APRECIERI CRITICE

În fruntea noii mișcări e drept să punem pe Vasile Alecsandri. Cap al poeziei noastre literare în generația trecutului, poetul **Doinelor** și **L[crimioarelor**, culegătorul cântecelor populare prăse a-și fi terminat chemarea literară. +i nici atenția publicului nu mai era îndreptată spre poezie; o agitare stărpă preocupă toate spiritele. Deodată, după o lungă tărăcere, din mijlocul iernii grele ce o petrecuse în izolare la Mircești, și iernii mult mai grele ce o petrecea izolat în literatura țării sale, poetul nostru reînviat ne surprinse cu publicarea **Pastelurilor...**, un șir de poezii, cele mai multe lirice, de regulă descrieri, câteva idile, toate însuflețite de o simțire așă de curată și de puternică a naturii, scrise într-o limbă așă de frumoasă, încât au devenit f[ră comparare cea mai mare podoabă a poeziei lui Alecsandri, o podoabă a literaturii române îndeobște.

Titu MAIORESCU, *Critice*, vol. I, Editura pentru literatură, București, 1967, p. 158—159.

În 1840, când Vasile Alecsandri debutează, poezia românească era dominată de puternica personalitate lirică a lui Grigore Alexandrescu. Poate că nu e lipsită de înțelese coincidența care juxtapune în paginile aceleiași reviste “Dacia literară”, de la 1840, nuvela de debut **Buchetiera de la Florența** a lui Alecsandri cu magnifică meditație poetică-socială **Anul 1840** a lui Grigore Alexandrescu. Până la înălțimea de cugetare și până la perfecțiunea formală a poetului muntean nu se mai ridicase nici

unul din poezii vremii, necum unul din cei de mai nainte: nici Eliade, nici Asachi, cu toate parvialele lor victorii, nici Cârlova, cu promisiunile lui atât de prematur curmate, și cu atât mai puțin V[er]it[ă]ții sau Conachi. Grigore Alexandrescu taie un adânc și desp[er]ător val troian în stepa poeziei românești de până la dânsul. Pe al doilea îl va ține Eminescu, la o distanță destul de simetrică, și între aceste două valori troiane se situează, ca un pod de dezmiertat de zâne, poezia lui Vasile Alecsandri. Ea și începe, de altminteri, sub protecția zânelor locale, mai corect — sub protecția geniului popular, care-l va călăuzi de-a lungul întregii lui activități poetice... Ciclul de **Doine**, elaborat între 1840 și 1862, este strâmbătut de ecourile poeziei populare, pe care în tovarășia lui Alecu Russo o culege în peregrinările prin munți. Cu motivele acestea folclorice în care p[er]trund fie alintările, fie vigoarea baladelor, fie superstițiile tulburătoare sau de-a dreptul reminiscențe haiducești, Alecsandri pune un sigiliu distinct pe hrisovul de nobile tradiții al lirismului nostru...

PERPESSICIUS, *Alte momente de istoriografie literară și folclor (II)*, 1958—1962. Editura pentru literatură, București, 1964, p. 6—7.

Datorită faptului că maturizarea mijloacelor creatoare s-a întins [...] cu spiritul național și popular și cu înzestrarea lui fierbinte de a elogia viața înnobilită prin muncă, rodnicie și puritate morală a oamenilor simpli, Alecsandri a izbutit una din marile victorii ale sale și ale liricii românești. Fără nici o exagerare, **Pastelurile** marchează trecerea poeziei noastre pe o treaptă superioară în dezvoltarea ei[...].

Dumbrava roșie merita, fără îndoială, laudele ce i se aduceau. Folosind tradiția unor încercări mai vechi epice pe teme istorice, cum fusese cele din propria sa creație, sau din a lui Costache Negruzzi, a lui Bolintineanu și a altora, Alecsandri depășea tot ce se făcuse până atunci prin amploare și prin biruință artistică, marcând un moment însemnat, de deplină maturitate, în creația sa și chiar în literatura noastră. Poemul deschidea drumul unui nou ciclu în poezia lui Alecsandri, ceea ce el a

numit **Legende**. Specia nu fusese cu totul absent[din literatura noastr[p`n[atunci, dar poemele lui Alecsandri au un timbru nou]n ansamblul lor,]mbin`nd]n mod ingenios izvoarele istorice =i vibra`ia patriotismului cu bogate elemente folclorice, cum este]n acea nepieritoare capodoper[a literaturii noastre, care e **Dan, c[pitan de plai**.

G. C. NICOLESCU, *Via`a lui Vasile Alecsandri*. Edi`ia a doua, rev[zut[. Editura pentru literatur[, Bucure=ti, 1965, p. 504, 532.

Cu **Pastelurile** Alecsandri atinge treapta deplinei maturiz[ri a talentului. Versul]=i p[streaz[simplitatea, cursivitatea, limpezimea, evit`nd]n schimb poncifele =i spa`iile apoase, rezolvate alt[dat[prin automatisme verbale. Formula compozi`ional[, de obicei de patru strofe, recurge la o mic[]nscenare, terminat[adesea]n poant[, pentru destinderea atmosferei. Ansamblul e arhitectonic, posed[o organizare temporal[=i se reazem[solid pe netezimea =i finisarea]ngrijit[a fiec[rui element de sprijin. Imaginea, bazat[pe percep`ie, traduce momentan senza`ia, f[r[digresiuni sau paranteze. Tabloul se]ncheag[prin juxtapunere, e dinamic =i concis.

Paul CORNEA, *Alecsandri. Pasteluri*. Colec`ia "Texte comentate". Editura Albatros, Bucure=ti, 1972, p. 48.

...C`nd Alecsandri se m[rgine=te la]nf[`i=[rile]nt`mpl[toare ale naturii, c`nd nici un curent pasional nu str[bate dedesubturile zugr[velii sale, c`nd]n toat[procedarea sa m[rturise=te preocupare realist[de a fixa am[nuntul precis, el dovede=te]n acela=i timp c[natura =i via`a aceasta nu este pentru el nici problem[, nici obiect compensatoriu pentru dezam[girile existen`ei, ci izvor permanent de]nc`ntare, dezgustat cu lini=tea omului garantat de o singur[posesiune. Se =tie c[Schiller f[cea din nostalgia fa`\ de natur[,]n contrast cu familiaritatea naiv[a omului]n mijlocul ei, temeiul deosebirii dintre moderni =i clasici.]n lumina

acestei diferențieri Alecsandri este un clasic și la această sursă de clasicism ne putem totdeauna întoarce cu o sete pe care nici astăzi, nici în trecutul literaturii românești, nimic nu o poate îndestula mai bine.

Tudor VIANU, *Scriitori români*, vol. I, Editura Minerva, București, 1970, p. 41—42.

Producția de versuri corecte a lui Vasile Alecsandri este vastă cum se cuvine unui harnic scriitor de profesie, dar nota comună a inspirației, fragilitatea sensibilității dau un caracter adeseori fastidios acestei facil întinse opere, totuși înviorată printr-o uimitor de organică întrepătrundere cu lirismul popular, dincolo de puternicele influențe ale literaturii franceze contemporane; versurile corecte ale lui Alecsandri înving scleroza versurilor corecte ale lui Negruzzi, față de care par imprimabile. În acea epocă era la noi o minune să dai cadenței scurte naturale artistice, iar minunea odată înfăptuită s-a răsfărânat binefăcătoare și asupra cadențelor lungi. Alecsandri a respins teoretic “versurile trîgnate de 16 picioare”, ce se practica la începutul veacului al nouăsprezecelea și, oricât de apăsător, avântata senzualitate a unor ritmuri mai slăbite a apărut atunci ca o eliberare. Dar conturul liric adevărat al poetului se cere desprins cu răbdare dintre dulceleșurile neostenite, dintre ostentivitatea clarității, dintre poncife repetate, pe un teritoriu estetic lagunar. Căci poeziile integral realizate rămân puține: **Maiorul lui Iancu Bran, Dezrobirea Țiganilor, Odi către Bahlui, Zimbrul și Vulpea, Curcile, Romanul, Adio Moldovei, Noaptea sfântului Andrei, Sfârșitul iernii și Oaspeții primăverii**, primele — se scrie între 1843 și 1850, ultimele — între 1853 și 1868, dintre care patru social-patriotice, două fabule, două pasteluri, una amabil satirică și alta erotică. Preeminența tematicii civice în această minimă statistică de culme nu este întâmplătoare, întrucât întreaga operă a lui Alecsandri (poezie, teatru, proză) este străbătută de acute preocupări sociale și sentimente patriotice, ideologia pașoptismului reflectându-se aici estetic în modul cel mai convingător.

I. NEGOIȘCU, *Istoria literaturii române*, Editura Minerva, București, 1991, p. 80.

În legende, deși f[r] imaginația luxuriant[a lui Hugo și viziunile lui ciclopice, inspirându-se din cronici și din basme, Alecsandri r[m]âne cel mai bun poet epic român. **Dumbrava Ro-ie** (1872) e o mic[epopee din vremea lui +tefan cel Mare; **Dan, c[pitan de plai** (1874), un poem eroic, Hodja Murad Pa-a, vizirul sultanului Ahmet — 1604, Murad Gazi sultanul și Becri Mustafa]și scot subiectele din **Istoria Imperiului Otoman** de Cantemir. **Grui-Sânger, Ghioaga lui Briar, R[zibunarea lui Statu-Palm** [, **Legenda rândunic** [, **Legenda ciocârliei, Legenda l[crimioarei și Legenda crinului** au subiect de basm sau de mitologie, ultimele putând fi raportate la **Metamorfozele** lui Ovidiu. P[durea infernal[, Codrul-f[r]-via\ al lui Grui-Sânger, goana lui Briar (un fel de Briareu) dup[n[luca min\ii sale, competi\ia dintre Sfarm[-Piatr[și Strâmb[-Lemne]n **R[zibunarea lui Statu-Palm** [, zborul Liei]nspre palatul Soarelui pe calul Graur sunt evocate cu mijloace afar[din comun, dup[cum **Pohod na Sybir**; simpl[legend[la o litografie dup[o pictur[de Arthur Grother, ofer[o imagine de neuitat. Ca și atâtea poezii din ciclul **Suvenire** și din cele dou[cicluri Varia, poeziile din ciclul **Osta-ii no-tri**, balade din r[zboiul de independen\ de la 1877, scrise concomitent cu desf[urarea evenimentelor, conserv[nealterat memoria lor.

Al.PIRU, *Istoria literaturii române*, București, Editura Grai și suflet — Cultura Național[, 1994, p. 61—62.

Alecsandri are incontestabilul merit de a-i fi l[sat lui Eminescu un exemplu de voin[, de sintez[. Plugul eminescian se]mplânt[u=or]ntr-un p[mânt hr[nit cu r[d[cinile vii ale crea\iei alecsandriene.

Mihai CIMPOI, *Sfinte firi vizionare*, Chișinău, CPRI “Anons S. Ungurean”, 1995, p. 8.

CUPRINS

<i>Not[asupra edi\iei</i>	2
<i>Tabel cronologic</i>	3

Din ciclul DOINE

Doina	10
Baba Cloan\	12
Sora =i ho\ul	18
Crai-nou	21
Maghiara	25
Altarul m[n[stirii Putna	30
Andrii-Popa	32
Groza	35
Ursi\ii	37
Strigoitul	40
Ceasul r[u	44
Strunga	48
C`ntec haiducesc	50
F[t-Logof[t	52
Hora	54
Zbur[torul	56
T[tarul	58
Cinel-cinel	59
M\ndruli\[de la munte	60
Dorul rom`ncei	61
C`ntec ost[=esc	63

}N+IR{ -TE, M{ RG{ RITE	293
-------------------------	-----

Dorul	64
Doina iubirii.....	65

Din ciclul L{ CRIMIOARE

Stelu\va	68
L[crimioare	69
8 Mart	70
De crezi]n poezie...	74
Adio	75
Pe mare	77
Ursita mea	80
La Vene\ia mult duioas[.....	83

Din ciclul M{ RG{ RIT{ RELE

De=teptarea Rom`niei	86
Sentinela rom`n[.....	88
Mo\ul =i secoiul	98
Vis de poet	101
Muntele de foc	105
Ce g\nde=ti, o! Margarit[.....	109
Stelele	110
N. B[lcescu murind	111
Anul1855	113
C`ntece =i s[rut[ri	114
Drago=	117
1 Mai	122
C`ntece de lume	123
Moldova]n1857	126
Noaptea Sf\ntului Andrii	129
Hora Unirii.....	133
Cristos a]nviat	134
}n=ir[-te, m[rg[rite	135

Din ciclul PASTELURI

Serile la Mirce=ti	152
Sf[r=it de toamn[.....	154
Iarna	155
Gerul	156
Viscolul	156
Sania	157
Miezul iernii	158
La gora sobei*	159
Bradul	160
Sf r=itul iernii	162
Oaspe\ii prim[verii	163
Cocoarele	163
Noaptea	164
Diminea\ a	166
Tunetul	167
Floriile	167
Pa=tele	169
Plogurile	170
Sem [n [torii	170
Rodica	171
Lunca din Mirce=ti	172
Malul Siretului	174
Flori de nuf[r	175
Concertul [n lunc[.....	176
Vân[torul	178
Puntea	179
Balta	180
F`nt`na	180
Seceri=ul	181
Cositul	182

Din ciclul VARIA

Imn religios	184
Imn lui +tefan cel Mare	185
+tefan Vod[=i codrul	186
+tefan =i Dun[rea	188

Din ciclul LEGENDE

Dumbrava ro=ie	192
Pohod la Sybir	225
Legenda r`ndunic[i	228
Dan, c[pitan de plai	234
Legenda cioc`rliei	249
Legenda l[crimioarei	261
C`ntecul gintei latine	263

Din ciclul OSTA+II NO+TRI

Balcanul =i Carpatul	266
Pene= Curcanul	268
Sergentul	276
P[storii =i plugarii	277
Oda osta=ilor rom`ni	278

POSTUME

Plugul blestemat	282
Unor critici	285
<i>Aprecieri critice</i>	287

Vasile Alecsandri
ÎNȘIRĂ-TE, MĂRGĂRITE
Poezii

Ap[arut: 1997. Format: 70x108^{1/32}
Coli tipar: 12,95. Coli editoriale: 12,21. Tiraj: 10000 ex.

Casa de editur[«LITERA»
str. B. P. Hasdeu, nr. 2, Chi=iniu, MD 2005, Republica Moldova
Tehnoredactor: *Olga Perbikovski*
Corector: *Elena Bivol*
Redactor: *Ion Ciocanu*
Editor: *Anatol Vidra=iu*

Tiparul executat sub comanda nr. .
Combinatul Poligrafic, str. Mitropolit Petru Movil[, nr. 35,
Chi=iniu, MD 2004, Republica Moldova

Departamentul Edituri, Poligrafie =i Comer\ul cu C[r=ti

}N+IR{ -TE, M{ RG{ RITE

297

